Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

4-5

NR. 4-5 SERIE NOUĂ (157-158) • ANUL XVII • Aprilie - Mai 2014

apare din anul 1996

Publicație editată cu sprijinul Primăriei orașului Bolintin Vale, județul Giurgiu

www.revistasud.ro

Wanda Sachelarie Vladimirescu - ***Alai oriental***

Editorial

Stări

Vasile GRIGORESCU

Acceptăm, mai mult sau mai puțin conștient, după aptitudini, că lumea noastră are ca fundament forța creatoare a cuvântului. O spune și Biblia, o spun și bătrânii, o spun și filosofii. Din momentul în care omul a fost capabil să folosească cuvântul, în sens creator, s-a despărțit de lumea animală din care provenea și cu care se confundase până atunci. Putem zice, așadar, că principala caracteristică a creației (inclusiv sau, mai ales, artistice) este aceea că deosebește omul de animal.

În cadrul umanului, însă, ea are mai multe înțelesuri.

Poate cel mai important ar fi acela că prin actul și produsele creației se definește o națiune, iar prin creația artistică, prin literatură mai cu seamă, o nație devine conștientă de ea însăși, se trezește la viață, se poate raporta și compara cu alte neamuri.

În cazul nostru, al românilor, cum ne-am putea defini, cum am putea explica cine suntem, fără să facem referire la Mircea cel Bătrân, la Vlad Țepeș, la Mihai Viteazul sau, încă mai concludent la Eminescu, la Caragiale, la Blaga sau Brâncuși ?

Constructorii marii civilizații grecești s-au stins cândva, de mult, cu toate acestea dăinuie tocmai datorită productelor marilor ei creatori: Aristotel, Fidias, Eschil sau Socrate. La fel s-a dus și Roma, ba chiar împreună cu limba ei – latina – imortală, totuși, datorită acelorași truditori ai spiritului.

Contraexemple, de mari și puternice neamuri, stinse pe vecie din lipsă de „scriitori”, mai bine spus din lipsa pomenirii acestor „scriitori”, sunt nenumărate: unde sunt hunii lui Attila, cumanii și pecenegii, avarii și chiar dacii, strămunii noștri ? Nemuritoare sunt însă Bizanțul, Babilonul, arameii lui Iisus sau Egiptul faraonic.

Pericolul extincției identitare pândește națiunile aculturale, puternice doar prin mărime sau forță. Pentru a-l ține departe ar fi absolut necesar să ne cultivăm creatorii, să-i pomenim fără încetare, să-i înconjurăm de respectul nostru și să stimulăm creativitatea generațiilor tinere. Ei reprezintă o minoritate fragilă, cu o permanentă nevoie de dragoste și protecție. Pomenindu-i, aducem un imens serviciu națiunii române și ne protejăm pe noi înșine de recăderea în animalitate. Nu lucrătorii de rând, chiar cu funcții înalte, nu palatele, nu mașinile luxoase fac o nație, ne definesc și ne perpetuează ca români, ci tocmai acești creatori, chiar și cei mai modești. Eminescu este mai important pentru românitate decât milioanele de ființe aculturale, români fără identitate, neimplicați cultural și identitar, care vor termina uitați după câteva pomeni și doi metri de pământ deasupra.

Neavând o haină, o uniformă care să ne identifice ca români, ca aparținători lumii eminesciene, singura modalitate de a o face este arătându-ne binevoitori și implicați cultural. Cumpărarea unei cărți, a unei reviste, vizitarea unei expoziții, a unui muzeu, protejarea unei clădiri de patrimoniu fac parte dintre gesturile care întăresc națiunea. Nu trebuie neapărat să ne facă plăcere asemenea gesturi – în viață facem, mai cu seamă, lucruri care nu ne plac – trebuie să o considerăm o datorie: contribuția noastră la starea de românitate. Contrariul este întoarcerea noastră la animalitate și transformarea României într-o vastă grădină zoologică, cu îngrijitori de aiurea. Trebuie, așadar, pentru a ne defini ca români și în veacul acesta, să cultivăm forțele creatoare ale neamului.

Și în această cheie trebuie citită pomenirea pe care Bolintinul o va face marelui promotor cultural Constantin Carbarău, în acest an, 2014, când ar fi împlinit 75 de ani. Vă invităm și vă rugăm să fiți și să ne fiți aproape la manifestările din iunie, ca o mică contribuție la însănătoșirea stării de românitate.

Țara de peste veac

- Gândiriștilor -

de Nichifor Crainic

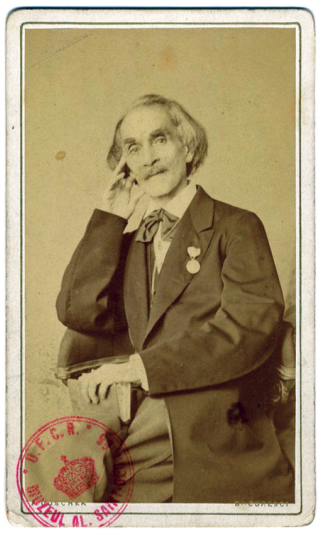

Spre țara lui Lerui-Ler
Nu e zbor nici drum de fier, –
Numai lamură de gând,
Numai suflet tremurând
Și vâslaș un înger.

Spre țara de peste veac
Nesfârșire fără leac,
Vămile văzduhului,
Săbiile Duhului
Pururea de strajă.

Sus ! pe sparte frunți de zei,
Șovăielnici pași ai mei !
Piscuri de-ntrebări – momâi
Să-mi rămână sub călcâi
Și genuni de zare !

În țara lui Lerui-Ler
Năzuiesc un colț de cer.
De-oi găsi, de n-oi găsi !
Nimenea nu poate ști –
Singur Lerui-Ler.

Oameni de lângă noi

GRIGORE ALEXANDRESCU

și originile sale bolintinene

pag. 11

Am citit despre...

Stocarea informației pentru extratereștri și pentru viitor

Florentin POPESCU

Astăzi, când informația a devenit un bun de preț comun (la care au acces toți oamenii, de la vârste fragede și până la adânci bătrânețe) a mai vorbi de minunile tehnicii și despre progresele științei în acest sens a devenit aproape un pleonasm.

Așijderea, a ne minuna de nivelul la care s-a ajuns, este, de asemenea, o chestiune la care nici nu trebuie să mai reflectăm.

Și totuși... Și totuși, noi, cei trecuți de jumătatea vieții nu ne putem lipsi de anume clipe de reflecție în fața progresului de pe toate planurile, dar cu deosebire în cel al comunicațiilor. Parcă mai ieri, copii trăind la țară în sate îndepărtate de așezările urbane, ne lipeam urechile de telegraf

(continuare în pag. 2)

Ion C. Ștefan
Cărți, Cărți... pag. 9, 10

Vasile Grigorescu
Un monument puțin cunoscut al poetului Bolintineanu pag. 12

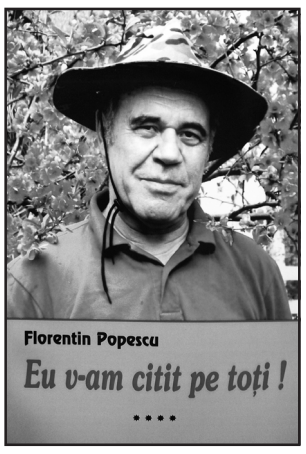
Constanța Crudu
Jules Verne **- relații epistolare franco-române** pag. 11

Nicolae Scurtu
Petre Dulfu și contemporanii săi pag. 13

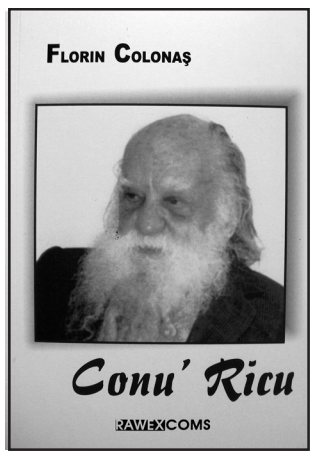
Biblioteca SUD-ului

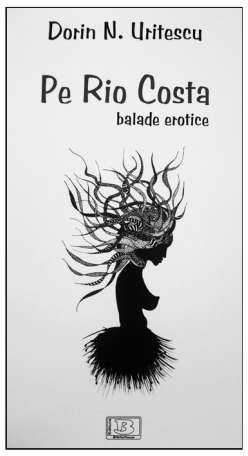
Gheorghe LAZĂR, ***Documente privitoare la negustorii din Țara Românească***, vol. I (1656-1688), Editura Univesității „Al. Ioan Cuza", Iași, 2013, 436 pagini. Volumul de documente publicat de Gheorghe Lazăr, unul dintre cei mai reprezentativi „bolintineni" ai zilelor noastre, oferă informații prețioase cercetătorilor prin surprinderea unor aspecte privind activitatea negustorimii din Țara Românească, cum ar fi: distribuția geografică și cronologică, organizarea corporativă și identificarea principalelor categorii, tehnicile comerciale folosite, dar și în ceea ce privește universul lor familial și formele de manifestare a religiozității. Acest prim volum, ce acoperă intervalul 1656-1688, cuprinde un număr de 324 documente inedite, la care se adaugă un studiu introductiv, o listă cu rezumatele documentelor, precum și o secțiune cu indici toponomastici și de materii.

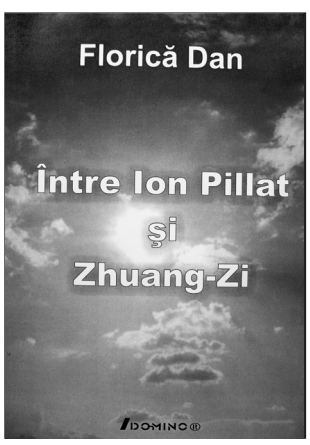
Florentin POPESCU, ***Eu v-am citit pe toți***, vol. IV, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2013. *Dincolo de tot și de toate, stimații, virtualii mei cititori, de un lucru puteți fi siguri: am citit cu bună credință fiecare carte despre care am scris aci, așa încât mă puteți suspecta de orice altceva numai de lipsă de onestitate și de sinceritate nu. Și sper să se vadă asta !*

Florin COLONAȘ, ***Conu' Ricu***, Editura RawexComs, București, 2014. *Românul aflat la Paris de mai bine de trei decenii, mi se adresa cu apelativul camarad. Era un semn că are încredere în mine, o încredere de alt gen decât aceea pe care mi-a arătat-o în deceniul al șaselea, pe malurile Dâmboviței, când mă sprijinea să pot achiziționa câte o lucrare, fiind nu numai blând la preț, dar permițându-mi să-i dau suma respectivă în rate, fără dobândă și à la long.*

Dorin N. URITESCU, ***Pe Rio Costa***, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2014. *În Pădurea-cu-Jir o stagiară, / Bucălată și creață profesoară, / A auzit de tărâmul exotic, / Straniu, cu efect puternic miotic / Și cu o natură exuberantă, / Ascunzând clipe de viață picantă, / Rio Costa, spațiu de dor și mister,...*

Florică DAN, ***Între Ion Pillat și Zhuang-Zi***, Editura Dominor, București, 2008. *Când e stricat lăuntrul dai numai amărală ! / Lăuntru-i verticala unor porniri corecte. / Lăuntric pregătit dai răul iar afară ! / Lăuntric te dezvolți, având din plin răbdare.*

Stocarea informației pentru extratereștri și pentru viitor

(urmare din pagina 1)

să ascultăm zumzăitul dinlăuntru, produs atunci când între două localități se vorbea la telefon. Parcă mai ieri ne minunam cum în căștile puse la urechi auzeam vorbindu-se, ascultam muzică sau emisiuni pentru copii. Parcă mai ieri un aparat de radio cu baterii ne strângea în jurul lui pentru a asculta diferite emisiuni și încă ne mai miram cum toate acele „minuni sonore" puteau să pătrundă în casă printr-o sârmă lungă și bine întinsă între doi pomi din grădină sau din curte, așa cum ne minunasem mai înainte cum simpla zgândărire cu o sârmuliță a unui cristal de cuarț aparatul cu galene se pornea și ne puteam de ceea ce ascultam venit de la București ori din alte orașe ale lumii.

Și astăzi ? Astăzi, când nu numai sunetul, ci și imaginea au pătruns pretutindeni (a se vedea nu numai televizoarele, cu plasmă sau fără, nu numai tabletele și telefoanele mobile, ci și laptopurile devenite aproape indispensabile pentru mulți și prezente aproape peste tot, chiar și în trenuri sau autobuze interurbanei !) informația a devenit cum notam la început, un bun al tuturor. Nu m-am mirat și nu mă mir, bunăoară, când merg în satul meu natal și văd telefonul mobil folosit chiar și de oameni care n-au ca instrucție mai mult de patru clase primare. La prașilă, la coasă, la cules de fructe telefonul mobil a devenit un fel de unealtă, ca sapa și târnăcopul, ca mătura de nuiele sau coasa de tăiat iarba. De aici și fel de fel de istorii cu acest minunat aparat - uneori pierdut în stogul de fân, scăpat în albia râului, sfărâmat de copitele vacilor sau ronțăit de fălcile porcului după ce gospodinei i-a alunecat din buzunarul șortului.

Dar aceste întâmplări sunt deja lucruri care țin de o anume anecdotică, iar rostul acestor rânduri e cu totul altul...

Am citit, citesc prin ziare despre nivelul la care a ajuns stocarea informației. Spre o pildă, am aflat cu bucurie (și nu fără o anume mândrie patriotică) despre o mare realizare a cercetătorilor de pe platforma Măgurele din București: un CD pe care, practic, s-ar putea imprima întregul tezaur de cărți, manuscrise, publicații etc. aflat în inventarul Bibliotecii Academiei.

Știrea m-a pus pe gânduri și mi-am dat numaidecât seama de valoarea extraordinară a unui asemenea CD pentru viitorime. Așadar, toate eforturile răsfoirii prin arhive, multele zile petrecute pentru identificarea a ceea ce îți este necesar se elimină din start. În loc să stai pironit într-o sala de lectură poți, foarte simplu, ca de la tine de-acasă să-ți selectezi tot ce ai nevoie. E aproape incredibil câte avantaje îți poate crea astfel de CD.

Dincolo, însă, de facilități și beneficii, sugerate de respectiva realizare a cercetătorilor de la Măgurele, un alt gând a început să nu-mi dea pace. Mi-am amintit cum în urmă cu mai multe decenii s-a construit și a fost trimis în Cosmos un container special, un fel de depozit în miniatură în care au fost puse - simbolic, desigur ! - cele mai mari izbânzi ale minții umane în ideea că el, containerul, va putea în mâinile și sub privirile unor îndepărtate ființe de pe alte planete și că, astfel, acea/acele civilizații presupuse a exista pe alte planete vor afla despre pământeni, despre nivelul științific, social, cultural etc. la care am ajuns.

Ideea de acum câteva decenii mi s-a părut (și mie, ca și altora) foarte interesantă, dar ce ne facem cu informațiile ce privesc noile (și nu puține !) descoperiri și realizări din intervalul care s-a scurs de atunci și până azi ?

Apoi, în chip, cred, direct, gândul m-a purtat și către altceva. Noi am vrut, vrem să ne înfățișăm necunoscuților, posibililor colaboratori sau concetățeni din alte lumi sub latura bună și frumoasă a lucrurilor, sub chipul luminos al unei civilizații care iubește pacea și buna conviețuire cu alții, dar cum rămâne cu partea mai puțin luminoasă a vieții noastre de acum ? Cum rămâne cu neînțelegerile, conflictele de idei și uneori chiar armate dintre unele țări ? Cum rămâne cu ambițiile (teritorial și nu numai) ale unor popoare, ori mai exact spus ale conducătorilor lor ? Cum rămâne, cu dorința de dominare a lumii de către unii ? Sau cum rămâne cu încălzirea globală, cu exploatarea resurselor naturale, cu câștigarea piețelor de desfacere și cu multe, foarte multe altele ?

Cu mintea mea de necunoscător în materie, știu, totuși, că un container precum cel amintit mai devreme va pluti la infinit în spațiile interstelare și n-ar fi exclus ca într-o zi cine știe ce exploratori de pe alte planete să-l descopere, să-l deschidă, să-l studieze și să tragă anumite concluzii.

Fără latura umbrită, ce cu marile probleme de azi ale omenirii, o atare „oglindă" a civilizației pământenilor este/va fi incompletă, parțială, oferind o imagine edulcorată, ca să nu spun falsă, a faptelor și evenimentelor.

„Devorator" de audio-vizual și de presă scrisă, cum mă știu de când am descifrat tainele alfabetului, citesc zilnic și nu de puține ori mă îngrozesc când văd cât de multe probleme mai sunt de rezolvat pe Pământ. Și câte surprize, plăcute ori, dimpotrivă, neplăcute ne mai poate rezerva viitorul ? Un viitor pe care nici cei mai grozavi prezicători nu ni-l pot dezvălui în toate articulațiile și necunoscutele lui.

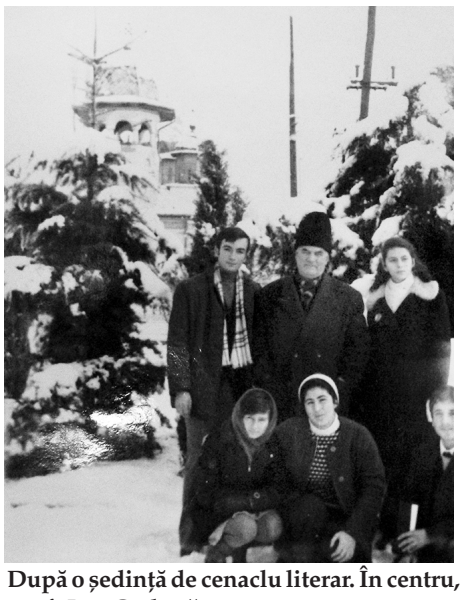
BOLINTIN - Istorie în imagini

"Cafeaua de duminică" de la familia Dan

Alexandru Rădulescu din Poenari, la Bolintin prin 1935 (Arhiva Gabriel Stegărescu)

După o ședință de cenaclu literar. În centru, prof. Ion Carbarău

Cărturari cu țara în inimi

Prof. univ. dr. Ioan Niculae ALECU

Multe sunt firele care mă leagă de pitorescul orășel Bolintin Vale aflat, cum s-ar zice, la o palmă de loc de capitala țării. Aici, în Bolintin Vale, s-a petrecut o parte din adolescența și începutul tinereții mele, fiindu-mi dat să mă aflu alături de sute de tineri din micul târg de altădată, care a cunoscut prin vremuri semnele înnoirilor, încercând și izbutind în bună măsură să țină pasul cu exigențele noilor timpuri și să depășească dificultățile, nu puține, dar și alături de tineri venind din comunele din vecinătatea Sabarului și Argeșului, să se împărtășească și să se înavuțească spiritual la lumina cărților, ca elevi ai liceului din Bolintin Vale, liceu care, cu unele intermitențe dictate de capriciile vremurilor, a purtat numele marelui său fiu, poetul, scriitorul și omul politic Dimitrie Bolintineanu, născut aici și avându-și locul de veci, după un tragic și nedrept sfârșit de viață, în incinta sfântului lăcaș din inima mereu vie a orășelului de câmpie.

Multe sunt întâmplările, amintirile sădite în suflet pentru totdeauna din anii de liceu, din anii noștri tineri ! Dintre ele, voi alege acum doar pe cele legate de doi prestigioși fii ai urbei, în care s-au păstrat până azi, ca semne ale unei peceți de noblețe și pitorești urme ale tradițiilor rurale. Acești doi oameni, de vază și de neuitare, sunt tată și fiu, cărora memoria locului le va fi, sunt încredințat, mereu îndatorată; amândoi profesori, cărturari de aleasă vocație, dăruiți binelui și angajării cu folos și rodnicie cauzelor obștești. Este vorba despre înzestratul și înțeleptul profesor de limba și literatura română, împătimitul de cunoașterea patriei în general, dar și de cercetarea documentelor menite să aducă lumina prezentului, trecutul multisecular al orășelului al cărui inegalabil cetățean de onoare s-a dovedit a fi prin întreaga sa viață și exemplara activitate didactică și obștească – profesorul Ion Carbarău, și de fiul său, el însuși pentru scurtă vreme profesor, **Constantin Carbarău**, cel care, păstrând cu credință lecția civică a tatălui, s-a ilustrat cu demnitate și pasiune în gazetărie și în viața culturală.

Nu demult, am reluat lectura de-a dreptul captivantă a unei cărți, înmănuchind contribuțiile unor intelectuali, îndatorați prin profesie și devotament spiritual orașului Bolintin Vale. Intitulată inspirat *Bolintinul, bolintinenii, Bolintineanu*, cartea apărută în 2004, având-l coordonator dar și autor nemijlocit a numeroase capitole pe Constantin Carbarău, este mai mult decât o monografie; forma ei de alcătuire, de construcție îngăduie o fericita osmoză între cuprinderea unor multiple informații de sorginte arhivistică și elanurile unor legitime evocări lirice, sentimentale, izvorâte din atașamentul și admirația pentru aceste miraculoase meleaguri.

Mi-au reținut firește, atenția, în sprijinul evocării de față succintele precizări făcute de coordonatorul originalei monografii. El precizează că ideea alcătuirii unei asemenea lucrări „datează din anii '30 ai secolului trecut", între cei preocupați în acestă privință fiind profesorul Ion Carbarău, cel care în paralel cu o unanim prețuită activitate didactică, s-a interesat de istoria comunei, iar la data de 26 decembrie 1938 a predat Primăriei, păstrându-și o copie, primele însemnări referitoare la istoricul localității, pornind de la studiul profesorului Ion Ionașcu despre „vechimea mănăstirii din pădurea cea mare de la Bolintin" – mănăstire ce avea să cadă pradă vremurilor, nemaicunoscându-i-se cu exactitate locul unde fusese zidită, rămânând să fie deslușite din documente de arhivă cauzele dispariției ei.

Cum în anul 1939, printr-un ordin al Prefecturii județului Ilfov se hotărâse ca „toate comunele din cuprinsul său să-și întocmească câte un registru istoric", cunoscându-se preocupările profesorului Ion Carbarău, primăria din Bolintin Vale îl ruga stăruitor, daca binevoia, sa sprijine ducerea la buna înfăptuire a unui asemenea act de cultură, exprimându-se convingerea că „dată fiind dragostea de cetățean al comunei", reputatul profesor va contribui „cu tot ce este omenesc și în putință la ridicarea și propășirea acesteia pe toate tărâmurile". Venind războiul, realizarea acestui generos proiect avea să fie amânată, cel investit cu ducerea lui la bun sfârșit luând drumul frontului, în Est și apoi în Vest, din august 1939 și pâna în octombrie 1945. N-a încetat însă nici un moment interesul profesorului pentru cunoasterea și aducerea în lumină a istoricului nașterii și evoluției localității care îl adoptase pe cel care, venind din satul Jugani din Vrancea, s-a statornicit aici de la absolvirea Facultății de litere și filosofie din București, în 1932 și a trăit și s-a angajat cu dăruire în slujba școlii și a progresului spiritual al oamenilor Bolintinului până la asfințitul vieții sale, în 1992. Am fost și eu, ca și alte mii de elevi ai școlii din Bolintin Vale, beneficiarul calităților, stralucitei vocații de dascăl a celui care, ca profesor de gimnaziu, de școală generală, de școală medie, înființată, cum se cunoaste, la inițiativa domniei sale, și apoi, la liceul din localitate, după mersul vremurilor și s-a dovedit a fi o personalitate de prim plan a învățământului românesc, așa cum s-au gândit că se cuvine a fi oamenii școlii un Spiru Haret sau Nicolae Iorga.

Alături de numeroasele personalități ale vieții noastre științifice și culturale, care au pornit pe drumul devenirilor profesionale și umane înavuțiți cu zestrea de cunoștințe și repere morale dobândite de la dascălii școlilor din Bolintin Vale, o parte dintre ele nominalizate și în monografia ce o merita cu asupra de măsură impresionantul istoric al acestei localități, evoc cu pioșenie, cu recunoștință și numele marelui meu profesor, om de prestanță și exemplară verticalitate, de responsabilitate și pilduitoare pasiune, așa cum a fost „domnul nostru", Ion Carbarău, numele care se asociază cu rezonanțele manifestărilor culturale, artistice (teatrale, muzicale, literare etc.), care au făcut din Bolintinul din Vale un veritabil centru cultural, cu o neobosită și rodnică activitate socială, destinata slujirii oamenilor. Și o fac cu un dublu scop, deopotrivă acela de a aduce omagiul îndatorat celui ce, prin viața și activitatea sa, a avut toate datele de a fi putut fi așezat de marele savant și profesor, Nicolae Iorga în galeria prestigioasă a „oamenilor care au fost", și acela de a adauga, pentru semnificațiile sale pregnant vizibile, continuitatea de idealuri și responsabilitate pentru faptele sale a celui ce i-a fost ilustrului profesor nu doar devotat fiu ci și autentic discipol, demn urmaș, așa cum am avut bucuria să-l cunosc de-a lungul anilor, vreme de decenii, încă din anii de mai demult, ca tânăr profesor sau ziarist angajat la *Steagul roșu*, *Teleormanul* și *Satul socialist* și colaborator la *Tribuna învățământului*, *Luceafărul* și până la anii deplinei maturități, în care a dat o remarcabilă și remarcată măsură a capacităților sale intelectuale, a talentului și aptitudinilor sale, ele rodind în recunoscute realizări durabile. Prin ele, sunt încredințat, fiul s-a arătat vrednic urmaș, cinstind astfel luminosul său părinte și înaintemergător.

Pe Constantin Carbarau căruia, spre cinstea lor, cei ce i-au fost colaboratori și colegi îi dedică inițiativa de față, l-am cunoscut îndeaproape în anii sai de maturitate, când îmi prezenta cu pasiunea unui om lucid și nu cu false elanuri aventuriste, cele ce le gândea a fi înfăptuite pe plan cultural în Bolintin Vale, împreună cu un mănunchi de intelectuali și creatori din localitate sau cu cei ce-și aveau originile începuturilor în acest spațiu. Am remarcat întotdeauna echilibrul, onestitatea, generozitatea cu care înțeleea să-și afirme prezența printre semeni, modestia ca apanaj al spiritelor alese, străină de disimulările unei ascunse ipocrizii, ce poate fi nu odată identificată în comportamentul duplicitar al unor contemporani împinși în viață de calcule mercantile.

Am fost alături de inițiativele sale pe tărâm cultural, sprijinindu-l, pe măsura posibilităților mele în realizarea lor, convins că finalizarea lor onorează localitatea de care, cum scriam la începututl acestor rânduri, mă simt legat prin multiple fire, ce se întrețes în anii unei vieți. M-a onorat, solicitându-mă ca intervievat pentru revista *Sud*, căreia i se dedicase, ca și apariției *Caietelor revistei Sud* cu convingerea că se realizează prin aceasta revistă un act de cultură, destinat să treacă dincolo de clipa prezentă. Era bucuros că reușise în 1996, să înființeze Fundația culturală „Dimitrie Bolintineanu" și sa inițieze sub egida ei Concursul național de creație literară purtând numele ilustrului înaintaș, despre care s-au rostit cu prețuire mari contemporani ai săi – Hașdeu sau Alecsandri, de pilda. Pe lângă rolul și contribuția remarcabilă la realizarea primei monografii consacrate localității natale, în care tatal și fiul și-au împlinit destinul, intelectualul care a fost Constantin Carbarau (1939-2012) își adaugă în bibliografie volumele: *Revista Sud – 10 ani de apariție*; *Între Olt și Borcea – un spațiu literar*, 2006; *Literatura Africii negre. De la basm la roman*, 2007; *Voi spune tot vrăjitorului meu*, 2009.

Sunt câteva cărți prin care scriitorul, istoricul literar, tălmăcitorul riguros, și-a ilustrat vituțile. Puteau fi, neîndoios mai numeroase, iar calitățile lor îi confirmă pe deplin disponibilitățile creatoare. Altruist, Constantin Carbarău, profesorul, omul de cultură s-a dăruit operei atât de importante a unirii celor dedicați scrisului pentru a realiza fapte de cultură, menite să se înscrie în timp. O viitoare monografie a orașului Bolintin Vale se va îmbogăți și prin adăugarea celor doua personalități pe care le evoc cu legitima recunoștință pentru rolul însemnat în impresionanta evoluție prin timp a lumii acestui spațiu de românească viețuire. Iar tatăl, profesorul și animatorul cultural de rară prestanță, Ion Carbarău și fiul, cărturarul cu luminoase inițieri cultural-literare, vor călători laolaltă prin anii ce vor veni spunând nu doar că au fost, ci și cum se cuvine să fie oamenii adevărați, cărturarii cu țara în inimi.

Cafeaua de duminică

Milica DAN

...Printre intelectualii ce s-au împământenit la Bolintin Vale, ca om între oameni, s-a numărat domnul Ion Carbarău. Profesor din anul 1932 la Gimnaziul industrial, Școala Medie-mixtă ce a devenit apoi Liceul teoretic Dimitrie Bolintineanu, a fost pe parcursul a patru decenii sufletul activităților cultural-artistice. A fost intelectualul ce va scrie cu migală *Însemnările monografice*. În această lucrare, ce a rămas în stadiul de manuscris, au fost înscrise foarte multe informații despre trecutul și prezentul localității,culese de la istoricii vremii, de la intelectualii localității, și nu numai.

Urmaș și continuator al preocupărilor culturale ale profesorului Ion Carbarău va fi fiul său, Constantin Ștefan Carbarău. Publicist și om de cultură, acesta va continua, la un nivel superior, preocupările părintelui său.

După anul 1985 în casa familiei Carbarău, aflată pe strada Justiției, ori a familiei Dan Florică și Milica, la „Cafeaua de duminică", se întâlneau deseori intelectuali între care existau relații de prietenie. Cuvântul cald al domnului profesor Ion Carbarău despre vizita ministrului și instrucțiunii publice Dimitrie Gusti la gimnaziul din Bolintin-Vale sau despre vizita tot aici a marelui critic literar George Călinescu, despre prezența în localitate a Mariei Tănase, a rămas impregnat în memoria noastră. [...]

În anii 1995-1996 la Bolintin-Vale viața culturală era vie, pulsa prin poeții săi Alexandra Firiță, Dan Florică, Dumitru Dumitrică, prin spectacole extraordinare organizate cu elevii de soții Elena și Petre Cursaru, prin corul cadrelor didactice și al elevilor condus de profesoara Maria Marinescu, prin preocupările profesorului de istorie Constantin Bărbuță. În aceeași perioadă, activitatea ziaristului C-tin Carbarău continua după serviciu tot la Casa Presei Libere, cu poeți, prozatori, critici literari, ziariști. Deseori le prezenta Bolintinul, locul unde s-a născut poetul Dimitrie Bolintineanu, spunându-le că îl frământă un gând.

Cu acest gând s-a oprit într-o duminică dimineață de primăvară, când se întorcea de la târg cu o sacoșă plină de roadele primăverii și cu mintea plină de vise. Era mic de statură, cu ochi ageri, cult și inteligent. În acea dimineață, la o ceașcă de cafea, ne-a spus că intenționează să înființeze o fundație culturală la Bolintin. Datorită perseverenței și strădaniilor sale, a entuziasmului unui grup de bolintineni și a susținerii din partea primarului de atunci, profesor Dumitrescu Dumitru, la 9 martie 1996 la Bolintin Vale ia ființă Fundația culturală *Dimitrie Bolintineanu*. Printre membrii fondatori se aflau poeți și scriitori, critici literari, personalități de seamă ale vieții culturale românești: Teodor Vârgolici – istoric literar, președinte onorific al fundației culturale, poeții Petre Ghelmez, Radu Cârneci, Dumitran Frunză, Mircea Sântimbreanu, Florentin Popescu, Victoria Milescu, Liviu Ioan Stoiciu, compozitorul Romeo Vanica, diplomații și scriitorii, Neagu Udroiu și Gheorghe Apostoiu. Dintre bolintineni amintim pe profesorii C-tin Bărbuță, Maria și Ado Marinescu, Cornel și Mariana Anton, Milica și Florică Dan, cu copii acestora Elena, Alexandru și Gabriela, profesorii Petre și Elena Cursaru, Verona Marin, Mihaela și Onisei Enache, Mariana Carbarău, Antoaneta Dobrescu, inginerii Tudose C-tin și Negoiță Nicolae, cadrele medicale Alexandra Firiță, Alexandra Man etc.

L-am cunoscut îndeaproape pe Constantin Carbarău

Florică DAN

Prin ceea ce a făcut pentru Bolintinul din Vale, Constantin Carbarău este unul din fiii săi de frunte. L-a avut în familie ca exemplu de dăruire pentru colectivitate pe tatăl său, profesorul Ion Carbarău, care a fost mentor spiritual multora din elevii din generația fiului său, din localitatea dintre Argeș și Sabar și din împrejurimi.

A fost un elev de nota zece, lucru știut de toți aceia care i-au admirat statura intelectuală, dar care era dotat și cu o putere de muncă ieșită din comun. Explic aceasta și prin faptul că de obicei se scula la orele 3-4 din noapte și se apuca de lucru pentru ceva presant sau de perspectivă. S-a văzut acest lucru și în ultimii săi ani de viață când a devenit un fel de om-revistă, când nu numai concepea sumarul și o parte din conținutul revistei, dar și strângea articolele sugerate sau propuse de el însuși, le corecta dacă era nevoie, făcea corectura după așa zisul „șpalt", procura bani necesari apariției revistei, al cărei director era, prezenta documentele ce atestau efectuarea principalelor cheltuieli către Consiliul Orășenesc și nu numai (care ne era principal sponsor), se deplasa în special în țară, mai ales pentru strângerea legăturilor cu alte reviste literare și de cultură, la evenimentele cultural-literare organizate de acestea, dar și pentru popularizarea revistei Fundației „Dimitrie Bolintineanu", se deplasa la editura la care se scotea revista de câte ori era necesar, efectua deconturile când cheltuielile erau semnificative, păstra legătura cu principalii colaboratori ai *Sud*-ului, organiza festivalurile literare „Dimitrie Bolintineanu" dar și concursurile literare, pe trei secțiuni, poezie, proză și eseu etc.

Deși ne cunoșteam din copilărie, prietenia dintre familiile noastre s-a înfiripat de-abia atunci când eram căsătoriți iar soțiile noastre se aflau la conducerea Școlii Generale Bolintin Vale. Îl cunoșteam bine deja pe profesorul Ion Carbarău ai cărui elevi fusesem în cadrul Liceului „Dimitrie Bolintineanu", cu care continuasem ucenicia și după absolvire. Fusesem de multe ori la familia Carbarău, în diverse împrejurări, primisem „comenzi" literare pe măsura puterilor noastre, dar și sfaturi, idei la problemele comunitare care ne preocupau. Îl avusesem alături pe domnul Carbarău Ion la căsătoria noastră civilă, din final de an 1973.

Legăturile noastre de prietenie s-au intensificat când s-a pus problema înființării Fundației culturale „Dimitrie Bolintineanu" și a revistei *Sud*, aflându-ne printre cei mai apropiați sprijinitori și colaboratori. De altfel discuții în acest sens s-au purtat de nenumărate ori și în casa noastră, iar duminica obișnuia de multe ori „să-și bea cafeaua" la noi, după ce își făcea cumpărăturile strict necesare la târgul săptămânal, spre care trecea prin fața casei noastre.

Din volumul în curs de apariție la editura RAWEX COMS, București

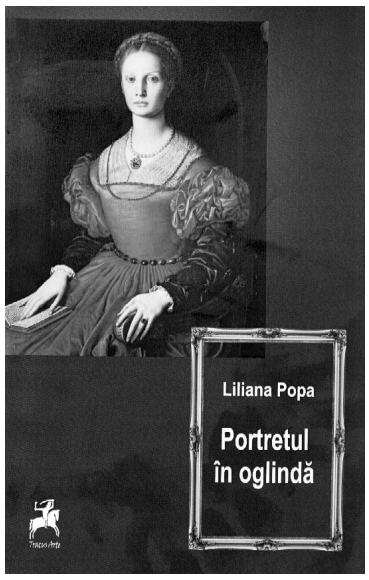
Portretul poeziei

Victoria Milescu

Cartea de versuri a doamnei Liliana Popa, *Portretul în oglindă*, apărută de curând la editura Tracus Arte, reprezintă debutul său poetic, poate unul târziu, dar nimeni nu știe care este vârsta reală a unui poet, cum nu știe nici care e vârsta poeziei. Scrise cu dezinvoltură, sensibilitate și farmec, poeziile probează o mână exersată și o conștiință artistică matură. Fiind datate, acestea se pot citi ca un jurnal personal cu notații când fulgurante, când extinse, despre o lume înconjurătoare a cărei realitate face din când în când câțiva pași în ficțiune, în livresc, poate din neacceptarea unui prezent derizoriu, poate din dorința pură de evadare pentru a vedea, auzi, simți altceva. Cartea are o dinamică specială, fiindcă tot ce înregistrează autoarea se petrece în timpul mersului pe stradă, al plimbărilor prin parcuri, al vizitelor, deambulărilor prin locuri îndepărtate, fiind vorba când de Cișmigiu, Calea Victoriei sau Râșnovul natal, când de muzeele, amfiteatrele, siturile din Grecia, nemaivorbind de atracțiile din Malta, din Bizanțul fabuloaselor bazaruri, la care se adaugă farmecul cafeteriilor din Veneția, între care binecunoscuta cafeterie „Florian" din piața San Marco, unde obișnuia să-și bea cafeaua Verdi. „M-am încuiat pe dinafară/ Și mă plimb prin lume", declară cu nonșalanță poeta, mereu în căutarea a ceva sau a cuiva, cu care dialoghează prin întrebări, răspunsuri, rememorări. „La Malta,/ eu cumpăram lumină. Din clarobscur/ o percepeam pe racourci-uri,/ și o pictam pe stâncile/ spălate de valuri.// Și tu vorbeai,/ risipeai,/ frumusețe,/ strălucire./ Te-au oprit cavalerii capelani/ cu gestul lor de ani și ani.// Dar nu mă vinde vântului de seară,/ căci îl voi chema pe Thor,/ și tunetul va răscoli adâncuri/ și va picta pe glezna mea/ cheia ascunsă în piatră" (*La Malta*).

O continuă neliniște frisonantă, provocată de singurătate, o determină pe poetă să caute compania unor persoane interesante, exotice, dar și a umanității în manifestările ei de grație, comentând cu ochi de istoric de artă și suflet de poet, capodopere celebre care au reușit să fixeze peste veacuri ceva din misterul ființei omenești. Autoarea „scotocește prin muzeele lumii" după un portret care să-i semene, un portret care a fost pictat cândva în culorile pomilor înfloriți, ale valurilor mării, ale tinereții veșnice, căutându-și de fapt propria identitate. Dar întreaga lume nu pare a fi uneori decât o pânză magică, în a cărei textură se distinge propriul chip, iar în el s-au îngrămădit alte chipuri, cu viețile lor. Predomină elementul pictural și nu întâmplător cel mai des întâlnit verb este **a picta**, iar substantivul cel mai des folosit este **culoare,** configurând tablouri citadine ori din natură, cu tușe de un sentimentalism bine controlat. De ce așa ? „Pentru că eu iubesc culorile/ adevărate/ așa cum numai natura știe să le inventeze/ și să le picteze. Dar nu în sufletul oricui." De aici, și un solidar atașament față de slujitorii artei, fiindcă ei au învățat alfabetul cu inima, fiindcă lor le-a fost dată în grijă frumusețea, oriunde s-ar afla ea: „Dar tu nu știi/ Că în fiecare grotă, peșteră/ Coloană, nișă, logie sau copac/ Veghează un artist".

Poezia Lilianei Popa este ferită de excesele unui mizerabilism ce se manifestă în poezia actuală. În versurile sale nesofisticate, chiar colocviale uneori, cu excepția unor ecouri nostalgice venind dinspre copilărie, este multă lumină: „E o lumină atât de curată,/ un cer transparent/ pe care Raphael n-a adăugat astăzi niciun nor./ Și simt în mine o îngăduință atât de mare,/ încât spiritul meu calcă în vârful picioarelor/de jur împrejurul meu./" (*Parcă Dumnezeu s-a trezit din somn*).

Serenitatea nu exclude un anume senzualism disimulat uneori sau alteori asumat în gesturi ce înseamnă eliberarea și desfătarea simțurilor. Călătoarea noastră mângâie coloane de marmură, soarbe zâmbete, adună mirarea și candoarea din ochi meridionali, caută imagini cu miresme rare, iar ploaia are gustul Lui, al unui El absent în fapt, dar însoțitor permanent în gând și în suflet în timpul peregrinărilor diurne sau nocturne, reale sau imaginare. „Atingerile tale dor/ când nu ești lângă mine.../ Și eu tot fug din calea lor/ ca să mă-ntorc la tine... (*Când nu ești lângă mine...*)

Poezia se află la orice colț de stradă, se naște din mici și mari nimicuri, din parfumuri, stări și senzații, din colecții de zboruri, în lumea ca un autoportret cu care poeta rezonează, un autoportret la care fiecare om contribuie cu un zâmbet, cu un rictus, cu o lacrimă. Când scrie, este „Ușor aplecată asupra întrebărilor lumii", păstrând însă o smerită încordare presimțind că abia de-acum va veni „ceea ce este desăvârșit", cum ar spune mai tânărul poet *Andrei Dósa.* Liliana Popa mărturisește cu sinceritate: „Eu încă aștept portretul în oglindă". El poate că se conturează în fața fiecărui cititor, în fiecare filă parcursă, putând fi un posibil portret al poeziei. Iar noi îi așteptăm următoarea carte.

Pe cărările vieții...

Luminița CORNEA

De ce este necesar studiul monografic al unor localități ? De ce este utilă scrierea și editarea monografiei unei localități, oricât de mică și neînsemnată ar fi aceasta ? Din multiple puncte de vedere. Cât de importantă este monografia unei localități pentru cunoașterea istoriei, geografiei, economiei, agriculturii, meșteșugurilor, folclorului, pentru cunoașterea oamenilor și a faptelor acestora s-a demonstrat în decursul timpului. În România, elaborarea monografiilor sătești a fost stimulată de școala de sociologie rurală a lui Dimitrie Gusti (1880-1955), care a inițiat și îndrumat acțiunea de cercetare monografică a satelor românești, între 1925-1948, perioadă când au fost tipărite multe monografii ale localităților din România.

În perioada comunistă, au apărut un număr relativ mic de monografii, însă în ultimii ani editarea monografiilor localităților a devenit un fapt frecvent și așteptat în comunități. Monografia unei localități reprezintă o vie recunoștință a autorilor, până la urmă a tuturor locuitorilor, față de cei ce au trăit în acel sat de-a lungul anilor, de-a lungul secolelor, față de cei ce au îmbogățit cultura și viața comunității respective, față de cei ce și-au jertfit viața pentru apărarea localității și a țării.

O monografie prezintă într-o manieră exactă, dar și emoționantă, multe veacuri de existență neîntreruptă a oamenilor locului. În același timp, monografia este și un mod de a răsplăti strădania atâtor generații de a dăinui pe meleagurile natale.

Cu această înțelegere au elaborat profesorii Bilcea N. Daia și Ion M. Dincă o excelentă monografie, în două volume (total 544 pagini), a comunei Gogoșari din județul Giurgiu. Titlul este semnificativ *Pe cărările vieții... comuna Gogoșari*, având în vedere, în principal, locuitorii comunei alcătuită din satele Gogoșari, Izvoru (Cacaleți), Drăghiceanu, Rălești. Pentru a prezenta istoria locurilor din mănoasa câmpie a Burnazului, de-a lungul secolelor, autorii au fost de la început conștienți că vor purcede la o muncă grea și migăloasă, dar „*dragostea de oameni, de ținutul în care au văzut lumina zilei, unde au crescut și s-au realizat*", după cum mărturisesc, le-a dat puterea să depășească toate obstacolele.

Ne declarăm întru totul de acord cu Tudor Rădan, autorul unui scurt, dar semnificativ, *Cuvânt înainte*, care afirmă că „*întreaga zonă dospește de evenimente precum magma fierbinte dintr-un vulcan și care de abia așteaptă să iasă la suprafață*" (p. 8).

Cei doi autori încep prin a-și relata emoționant autobiografia în capitolul *Împreună alături de sătenii comunei Gogoșari*. Titlurile următoarelor capitole sunt semnificative pentru referirea strictă la conținut. Capitolul modest intitulat *Considerații asupra începuturilor așezării comunei Gogoșari* este o adevărată incursiune în istoria zonei, la care se adaugă *Atestări documentare*, *Numele satelor*, *Populația – originea locuitorilor*, *Momente importante în dezvoltarea satelor*, cu referiri clare la etimologia numelor localităților ce alcătuiesc comuna Gogoșari și la originea locuitorilor, insistându-se pe „*neamurile cele mai vechi*".

Emoționante sunt paginile – la prima vedere seci, prin înșiruire de nume – ce prezintă catagrafia satelor din anii 1831, 1853/54 și de la plebiscitul din mai 1864, redate în întregime. Desigur locuitorii de astăzi vor fi mândri să găsească numele strămoșilor lor în paginile cărții. Să vadă că sunt legați trainic de acel pământ bântuit, de-a lungul timpurilor, de războaie crâncene și de calamități de tot felul. Așa de exemplul capitole precum *Situația satelor în perioada 1813-1864*, *Războiul de Independență – 1877*, *Mișcările țărănești 1888-1907*, *Primul Război Mondial*, *Al Doilea Război Mondial* ne mărturisesc despre jertfa de sânge pe care locuitorii comunei au adus-o, eroi ce sunt cinstiți prin însemnarea numelor pe monumente închinate memoriei lor, ridicate prin jertfa materială a contemporanilor noștri. Numărul celor morți și dispăruți din satele comunei Gogoșari este absolut considerabil, numai citind atâtea nume ochii-ți lăcrimează.

Un capitol impresionant este *Ciuma lui Caragea – 1813*, din care noi, cei de astăzi, aflăm fapte halucinante. Acel cumplit flagel a pricinuit spargerea vechilor vetre sătești și strămutarea populației supraviețuitoare în vetre noi. Capitolele *Agricultura*, *Lucrări edilitare*, *Religia*, *Starea sănătății în comuna Gogoșari*, au în vedere aspecte dintre cele mai importante ale locuitorilor comunei. Un merit remarcabil al monografiei este utilizarea memoriei vii. Astfel pe lângă numeroasele documente folosite, în special cele din arhive, autorii au apelat, pentru a obține informații, la bătrânii satelor, la amintirile lor. Fără acestea nu s-ar fi ajuns la realizarea unor alte capitole deosebit de valoroase. Ne referim la *Portul popular - îmbrăcămintea*, *Datini, credință, obiceiuri* și *Întâmplări din viața satelor comunei Gogoșari*. Descrierea detaliată a obiectelor de îmbrăcăminte este măiestrit realizată, însă n-am putut să nu observăm încheierea capitolului umbrită de o tristețe „iremediabilă", cum ar spune poetul George Topîrceanu: „*Păcat că puțin se mai păstrează acest port popular ce caracterizează zona noastră din Burnaz*" (vol. I, p. 249).

Bogate date referitoare la tradiția etnografică, folclorică, liturgică și ocupațională găsește cititorul în capitolul *Datini, credință, obiceiuri*, fapte deosebit de interesante care astăzi se cunosc din ce în ce mai puțin, multe din ele nu se mai practică, păstrându-se doar în amintirea celor bătrâni, cât vor mai vieți pe acest pământ. Meritul monografiei de a le menționa și a le descrie este lăudabil, spre neuitare.

Constatăm că cele mai multe pagini sunt consacrate școlii, de la începuturi până în contemporaneitate – capitolele *Învățământul în comuna Gogoșari, Activitatea culturală*. Sunt amintite și prezentate activitățile didactice ale învățătorilor și profesorilor din satele comunei, cercurile pedagogice, serbările etc. toate demonstrând dăruirea dascălilor. Impresionantă ni s-a părut lista cu „*succesiunea cadrelor didactice în perioada 1858-1995*" (vol. I, p. 212). Dar să nu uităm că învățătorul a fost întotdeauna „*apreciat ca fiind inteligența localității, unde lumina precum un far, cu priceperea și înțelepciunea sa*" (vol. II, p. 8).

Desigur nu ne miră că un loc considerabil este acordat învățământului, având în vedere că autorii, Bilcea Daia și Ion M. Dincă, au fost toată viața distinși și apreciați profesori de matematică, mai întâi în Gogoșari, apoi în Giurgiu, ocupând și importante funcții în învățământul giurgiuvean. Astăzi octogenari, cei doi vrednici profesori transmit frământările de veacuri închistate în inima celor pe care i-au cunoscut și alături de care au trăit mare parte din viața lor.

Valoarea monografiei constă și în datele statistice referitoare la populație, în capitole precum *Evoluția numerică a populației*, *Populația la recensământul din 1966*.

Volumul al doilea al monografiei comunei Gogoșari are un puternic caracter subiectiv. Cei doi autori deapănă amintiri și nu uită personalitățile, oamenii de omenie care au plecat să-și împlinească destinul pe alte plaiuri, păstrând în suflet dorul meleagurilor natale. Exemplificăm prin câteva titluri: *Momente de referință – răscruce pe cărările vieții*, *La început de profesie*, *Anii de pensionare*, *Cărări spre noi împliniri*, *Întâmplări de neuitat*, *Portret de dascăl*, *Ziua comunei*, *În satul profesorului Marin Drăcea*, *Calul lui Osman*, *Povestea lui Ghibauru*, *Fata cu cobilița*, *Spița unor neamuri* etc.

Semnificativ și cuprinzător este capitolul *Oameni ai locurilor noastre*, prin prezentarea celor care, plecați în lumea largă, au adus cinste și onoare localității natale. Între aceștia se numără scriitorul Stancu Nedea (n.1906); profesorul silvicultor Marin Drăcea; poetul Petre Ghelmez (1932-2001); compozitorul Teodor Bratu (n. 1922); Dumitru L.Chican (n. 1948), filolog specialist în limba arabă; conferențiar universitar Mihai-Liviu Daia (n. 1954), care a contribuit substanțial la păstrarea memoriei, în satul natal, a profesorului Marin Drăcea; generalul Marin D. Bratu etc. etc., oameni de seamă ai comunei.

Substanțialele anexe cuprind hărți, acte, documente, fotografii, bibliografia densă, toate demonstrează seriozitatea și profunzimea muncii celor doi autori. Laude se cuvin și celor ce au finanțat tipărirea celor două volume ce au fost dedicate, după spusele autorilor, locuitorilor comunei Gogoșari „*oameni harnici, buni gospodari și iubitori ai pământurilor strămoșești, de asemenea celor care ne-au fost alături în această călătorie documentară*" (vol. I, p. 321).

Florentina Loredana Dalian

Înainte de magnolii

1. Cântecul

Pădurea ne suportă pe toți. Doar noi, oamenii, nu ne mai suportăm între noi. Și apa Dunării, cât o să ne mai suporte ?, mă întrebam în timp ce Dacia veche străbătea pădurea, apoi câmpul, într-un nor de praf, prin noaptea luminată de singurul far funcțional și de vreo două stele. Oricum, mergeam cu clasa I, dacă mă gândesc că Fabian, Profesorul și Ian rămăseseră să se întoarcă acasă cu o căruță. Aceeași cu care venisem. Acum, ne luase fiul lui Fabian, pe maică-sa, pe mine și pe institutoare. Aceasta din urmă turuia ca o moară hodorogită, făcând să crape de invidie motorul rablei care gâfâia de parcă și-ar fi dat sufletul. Dacă l-ar fi avut. Așa îmi atrăsese „moara" atenția că e institutoare, nu învățătoare. Aha ! *Și care-i diferența* ?, mi-a venit să întreb. Dar mi-am înghițit întrebarea, gândind că, de bună seamă, diferența trebuie să fie una considerabilă de vreme ce doamna institutoare părea că a-nghițit o cobiliță cu găleți cu tot când mi-am permis să mă adresez dumneaei cu apelativul „doamna învățătoare". Ca să mă convingă de greutatea spuselor ei, îmi înșira pe nerăsuflate proiectele sale grandioase cu elevii de clasa I, realizările mărețe și planurile sale de a-și lua un masterat în psihologie. *În psihologia cui* ? , mă îmboldise iar gândul șugubeț să întreb. A celor mai pătrunși de importanța lor decât oaia de țepușă când e pusă la rotisor ? Am tăcut, totuși. Doar noaptea mi-a văzut zâmbetul ivit fugar pe față. Ca de obicei când am tendința să devin mult prea critică (fie și numai în sinea mea), mă străduiesc să găsesc cât mai multe asemănări între mine și „victima" în cauză, încercând, astfel, să mi-o apropii. După ce mi-am stors cu simț de răspundere toți neuronii rămași, am ajuns la concluzia că singura asemănare între noi era praful care ne acoperea în strat gros, grație geamului de la șofer, care, plin de personalitate, nu se închidea mai mult de trei sferturi, lăsând, astfel, spațiu suficient pentru ca noi să ne putem bucura de binefacerile naturii.

Institutoarea îmi amintea de o femeie de demult, venită în curtea bunicilor, pe vremea când abia începusem să aflu ce-i viața. Mă impresionase prin gesticulările largi, repetate, agasante, parcă dorind să substituie graiul, acea trăsătură ce – se pare – ne deosebește de necuvântătoare. După ce a plecat, am întrebat-o pe bunica cine este. „O târâtură", a venit răspunsul care m-a bulversat și mai mult. „Ce-i aia ?", am întrebat. „Lasă, că afli tu !" Eu auzisem de târâtoare, un fel de animal care se târăște, cum ar fi râma, de exemplu. Mă fascinau râmele cu puterea lor de regenerare. Le vedeam tăiate cu sapa, cum își continuau drumul în două părți. Cu mintea mea de copil, mă întrebam de ce-or fi atât de proaste de nu se întâlnesc, să se lipească la loc. Ființa divizată deveniseră două, cu identități separate. Și omul se simte uneori rupt în două. Seara, l-am întrebat pe bunicul ce-i aia o târâtură. „De unde știi tu cuvântul ăsta ?" I-am spus, și atât i-a trebuit ca să-i mai care vreo doi pumni bunicii, că și-așa îl cam mâncau palmele și nu prea știa ce motive să-i mai inventeze. De-atunci, am urât târâturile, oricine vor fi fost și orice vor fi făcut cu mâinile acelea care gesticulau cu mișcări largi. „Târâtura" mă întrebase cum mă cheamă și izbucnise într-un râs grotesc la auzul răspunsului meu. „Ha, ha, ha ! Ce nume-i ăsta, dragă, Zorina ?" Nu era doar târâtură (indiferent ce-o fi fost aceea, deși, din tonul bunicii, cam pricepusem eu că n-ar fi chiar ceva de laudă), dar mai era și proastă pe deasupra. O proastă care nu putea să priceapă ce nume-i acela Zorina. Când m-a întrebat câți ani am, am simțit nevoia să-i transmit că scurta și elevata noastră conversație a luat sfârșit, dându-mi vârsta bunicii. „Cincizeci". „Cum cincizeci, s-a indignat, cu gesturile unuia gata să intre-n sevraj, poate cinci, vrei să spui !" Nu voiam să spun nimic. I-am transmis mesajul meu scoțând limba la ea și am fugit la joacă. A plecat ofuscată, trântind poarta. Bunica a dat drumul unui râs sonor în urma ei și m-a mângâiat pe creștet.

Am ajuns, cu chiu, cu vai, acasă la Fabian. La casa de la țară. Acolo ne aștepta Călugărul. Fabian bănuia că venise de la o Mănăstire din apropiere (fugise sau fusese alungat, lucrurile nu erau clare), se aciuase pe lângă casa lui, se făcea util, dormea acolo, părea să fie de-al locului de când lumea. Doar atât povestise Fabian: „M-am trezit într-o dimineață cețoasă, când dădeam la animale, cu el în curte, fără să-l văd venind de undeva, parcă picase din cer. N-a zis nimic, doar mi-a apucat găleata cu apă din mână, și s-a dus s-o toarne în teică. O vreme am muncit așa, tăcuți, amândoi. Ce făceam eu, făcea și el. Și-a suflecat straiele, înodându-le aproape de șold, apoi pantalonii, și a venit după mine. După mine în grajd, după mine pe-afară. Am strâns bălegar, l-am urcat în căruță. Apoi, până să mă urc să pornesc spre locul de depozitare a gunoiului, s-a urcat el, a luat hățurile și a îndemnat caii să pornească, lăsându-mă în curte. Gândeam prostit: *Mă, să vezi că ăsta mi-a furat caii* ! S-a-ntors pe la o vreme, cu căruța golită de bălegar, a deshămat caii, i-a adăpat. Tot fără să schimbăm o vorbă. Mă uitam consternat la el și începusem să cred că am halucinații. Ca să mă conving că nu-i așa, am început să vorbesc. Îi tot puneam întrebări: că cine e, că de unde vine, cât vrea să-l plătesc pentru muncă. Nu zicea nimic. Robotea în tăcere. Într-un timp, m-am enervat, l-am înhățat de guler și-am țipat la el: „Dacă mă mai lași mult să vorbesc singur, te-arunc peste gard !" S-a uitat la mine de parc-ar fi zis: „Vezi să nu mă sperii !", mi-a adresat o părere de zâmbet și-o întrebare: „Și dacă vorbesc, mă ții ?" Din clipa aia, am știut că va rămâne la mine, habar n-am de unde am știut. Parcă și el mă căutase, parcă și eu îl așteptam demult. Nici acum nu vorbește, decât prea rar și numai când e absolută nevoie. Dar simt că n-aș mai putea fără el."

Ceilalți plecaseră la oraș, pe la casele lor. Rămăsesem cu Profesorul, cu Fabian și Călugărul. Acesta aprinsese focul în sobă, se învârtea pe lângă noi, servindu-ne la masă; degeaba a țipat Fabian la el, spunându-i că nu-i nevoie să facă el lucrurile acelea. Nu l-a luat în seamă, și-a continuat roboteala, apoi, când a hotărât singur, s-a așezat cu noi la masă. L-am studiat pe furiș, deși n-am reușit să-i prind privirea. Nu se uita la mine. De fapt, nu privea pe nimeni. Era cu noi, dar parcă nu era. Un întreg mister, pe care Fabian se tot străduia, fără succes, să-l dezlege. Reușise numai în măsura în care se lăsase el dezvăluit. Ne-a spus că bănuiește că are o inteligență și o cultură mult peste medie, dar o grijă deosebită să nu lase să se vadă asta. Îl „prinsese" doar de câteva ori. Prima dată când l-a uimit, se întâmplase când unul dintre vecini, elev de liceu, venise la Fabian, despre care se știa că fusese olimpic la matematică, să-l roage să îl ajute să rezolve o problemă grea. Oricât și-a stors creierii Fabian, n-a reușit să-i dea de capăt. Călugărul stătea într-un colț și măzgălea ceva, nebăgat în seamă. Când elevul se pregătea de plecare cu problema tot nerezolvată, a alergat după el și i-a întins o foaie cu rezolvarea. Acesta a luat-o uimit și s-a prezentat cu ea la școală. A doua zi, a venit entuziasmat și le-a povestit cum a „împușcat" un zece la matematică și cum s-a mirat profesorul de metoda de rezolvare, adăugând că nici Traian Lalescu n-ar fi aflat soluția atât de frumos. Evident că încercările lui Fabian de a afla misterul Călugărului au fost sortite eșecului. Și-a văzut mai departe de muncile lui fizice, ascultând laudele de parcă ar fi fost vorba de altcineva.

Altădată, când îl credea pe Fabian plecat la casa din oraș (de fapt, se făcuse că pleacă, dar se întorsese din dorința de a-l surprinde singur, nădăjduind să mai afle câte ceva), găsise prin casă o vioară prăfuită (pe care Fabian o păstra în amintirea bunicului său), o acordase și interpretase sublim *Balada* lui Porumbescu. Fabian îl văzuse prin geam cum, terminând de cântat, a pus-o cu grijă la loc, după ce, mai întâi, i-a uns corzile cu sacâz. Se pare că avea și cunoștințe de medicină veterinară: asistase vaca la naștere, salvase un câine de la moarte, îngrijise rana urâtă a unuia dintre cai. Despre niciuna din cunoștințele sale nu voia să vorbească, aducându-l la disperare pe extrovertitul Fabian. Acum ne ceruse nouă ajutorul, sperând că poate vom fi mai iscusiți în a-i da vălul de mister la o parte. Eu nu mi-am făcut iluzii. Și-apoi, mie îmi place misterul.

Profesorul se cherchelise, însă doar atât cât îi șade omului bine. Declama poezii întregi, fantastică memorie ! La un moment dat, nu știu dacă intenționat sau doar datorită vinului, stâlcise un vers dintr-o poezie de Esenin. Fără să-și dea seama, Călugărul l-a corectat. Apoi, i-a părut imediat rău. În tăcerea grea care se lăsase între noi, părând că nimeni nu mai vrea să spună nimic, ca și cum toate cuvintele omenirii fuseseră spuse, o dată și bine, Călugărul ne-a surprins din nou, interpretând cu o voce baritonală, gravă și totodată plină de sensibilitate ceva ce semăna cu o arie dintr-o operă, pe care însă n-am recunoscut-o niciunul dintre noi. Dar niciunul n-am avut dubii că era compusă de însuși interpretul ei. În timp ce cânta, se transforma văzând cu ochii. Nu mai era Călugărul fără chip, ființa cenușie care părea umilă servindu-i pe alții. Toată pasiunea, toată dragostea și toată durerea se adunaseră în cântecul lui. Nu știu de ce, ascultându-l, m-am gândit la pasărea aceea care cântă o singură dată, apoi moare. Când a dat drumul ultimei note, pe la colțurile ochilor i s-a prelins câte o lacrimă. Apoi i-a închis, rămânând așa minute bune. M-am gândit atunci că, probabil, nu voi mai vorbi niciodată. Că orice ar urma să spun, ar suna vulgar și maculat. Eram precum acele statui umane. O clipă, am avut senzația ieșirii din timp. Am pierdut contactul cu atunci și acum, dimensiunea temporală fusese anihilată și, până să-mi amuțească și gândurile, am mai avut timp să-mi spun că pesemne așa arată veșnicia.

Călugărul și-a revenit primul. S-a ridicat cu mișcări lente, cu teamă parcă să nu clatine aerul din jur, să nu strice vraja și, până să ne dezmeticim noi, a făcut o plecăciune în fața Profesorului, mie mi-a pus mâna pe cap, l-a îmbrățișat pe Fabian, apoi a ieșit.

L-am așteptat să se întoarcă. Îl mai așteptăm și acum. Fabian plânge, șterge în fiecare zi vioara de praf și-i mai dă, uneori, corzile cu sacâz. Ne spune că nu-și poate imagina de ce nici măcar o poză nu i-a făcut. L-ar fi ajutat în căutările sale, i-ar fi ajutat pe detectivii pe care i-a angajat să-l găsească. Nimeni nu i-a putut spune nimic. De parcă se evaporase. Dar cel mai mult l-ar fi ajutat fotografia aceea în diminețile cețoase de toamnă, când dorul bătea în inimă mai tare ca oricând. Apoi își dă răspunsul singur: „Nici nu mi-a dat prin cap să-l fotografiez; pentru că niciodată nu l-aș fi văzut plecând. Credeam că va îmbătrâni aici, cu mine. Așa l-am simțit tot timpul, ca făcând parte din locul acesta. Ori poate numai din mine."

Ieri m-a sunat Fabian să-mi spună că, făcând curățenie prin casă, a găsit un bilet datat în ziua în care plecase. Mi l-a citit: „Aceia pe care-i iubim nu pleacă niciodată. Niciodată nu pleacă din noi. Se duc numai pe drumul lor. Dacă-i iubim cu adevărat, ne bucurăm. Și așteptăm clipa revederii în veșnicie." Încheiase cu citatul din Apostolul Pavel: „Dragostea nu cade niciodată".

Daniela Șontică

Daniela Șontică s-a născut la Vintilă-Vodă, în județul Buzău, la 23 martie 1970.

Este licențiată a Facultății de Filosofie și Jurnalism a Universității „Spiru Haret" din București. A urmat cursurile Secției de Grafică-Pictură ale Școlii Populare de Artă din Buzău, precum și cursuri de secretariat artistic de redacție (Fundația Athenaeum București, 1992, clasa prof. Cornel Tabacu). Debutează cu poeme în revista *Convorbiri literare* (1989). A publicat volumele de poezie: *Arlechini într-o pădure sălbatică*, Editura Vinea, 1995; *Uitați-vă prin mine*, Editura Brumar, 2007 și volumul de publicistică *Însemnări din pridvor*, Editura Trinitas, 2013. În 2007, a primit Premiul pentru poezie al revistei „Luceafărul".

Din 2010, este redactor-șef la ziarul *Lumina*, cotidianul Patriarhiei Române. Din aprilie 2014, a inițiat și coordonează suplimentul lunar *Lumina literară și artistică*. A lucrat ca redactor în cadrul mai multor publicații, cea mai importantă fiind *Jurnalul Național* (2003-2010), unde a scris la *Edițiile de colecție* și în domeniul religios. Aici i-au fost antologate texte jurnalistice în „Colecția colecțiilor", Editura Jurnalul. În poezie, Daniela Șontică știe să vadă încărcătura de umanitate a unor lucruri și ipostaze simple, banale, aparținând unei realități cotidiene ce se refugiază uneori în fantastic pentru a căpăta valoare de sugestie, de simbol.

FEMEIA CU PALMA OGLINDĂ

Femeia cu palma oglindă
stă vara pe treptele unei patiserii centrale din București,
se uită la linia vieții și trage de colțul gurii în jos, în sus,
vede o întâmplare frumoasă, zâmbește,
cu ochiul stâng face semnul ei special,
în miezul zilei își scoate păianjenii din ochiul drept,
îi așază în tabachera de aramă,
îi va dărui vecinei, are o fetiță dulce care merită un cadou,
întinde o cută a obrazului ca pe cearșaful ei din casa
cu mulți copii,
bărbatul i-a plecat demult,
de asta are ea părul oțelit,
îl mângâie cu un capac de bere,
trebuie să se facă frumoasă măcar pentru câinele Ringo,
trebuie să mai adune și niște bani în cutia de plastic,
dar nu asta contează acum,
în palma oglindă vede animalele
care îi traversează fruntea,
sunt noi,
„cu ce ocazie pe la mine ?" –
dar ele nu răspund, au drumul lor precis,
intră în creier,
îi amintesc că nu are pe nimeni
sau că e rudă cu tot orașul,
cu pământul întreg,
fericiți cei ce plâng.

Și-a amintit: asta caută în palmă,
locul pe unde curgeau altădată florile,
lacrimile, cum le spune de când nu mai vin
la întâlnire,
și doar s-a îmbrăcat frumușel astăzi,
s-a pieptănat,
e pregătită de-a binelea,
pândește venirea lor,
dar au plecat cu toții -
unii la cimitir, alții numai în Spania.

DOAR NOUTATEA ACEASTA

Bărbatul cu fața de piatră
își înfige ușor degetele
în refuzul de plasmă,
sosește calm,
deschide taraba,
deși n-are marfă de vânzare,
îmi arată din politețe fața cioplită
în magma ultimei despărțiri.
M-ar cuceri mai mult pentru poemele
pe care le citește noaptea,
la căldura armoniilor din piane vechi
și haine mai groase.
O singură dată mi-a povestit
despre tatăl său,
în toți acești ani bătrânul dezertor
a lucrat la o invenție

doar noutatea aceasta
după atâta absență -
apoi s-a lăsat într-o parte după un felinar,
cred că a oftat.

M-ar cuceri dacă
pietrei din inimă i-ar pune capăt aici
sau poate un lasou în lumea de furnici.

STĂPÂNUL FRUNZELOR

Era într-adevăr un băiat foarte bun,
mi-am dat seama de asta
când a vomitat cordonul de mătase,
pentru că din el s-a răspândit în jur atâta liniște,
încât și frunzele plopilor
s-au oprit din tremur.
„E poate stăpânul frunzelor",
m-am gândit.
În afară de asta,
câinii se gudurau fericiți
când îl vedeau de departe,
copiii de la sânul mamelor arătau spre el cu încredere,
iar în sinea mea
am văzut chiar un bolnav cum s-a atins de el optimist
și cu privirea apoasă.

Drumul era aspru ca o scoarță de copac
și l-am luat de mână.

LĂPTARUL

Locuitorii vechiului oraș prind contur de mucegai,
n-au înțeles că din împotrivirea lor crește vara durerii.

Lăptarul începe să fie trist,
tinerețea lui se scurge din oase și mușchi,
i se retrage în zidurile coșcovite.
Strigă pe străzi
către cei care au uitat gustul necovăsit
al iubirii materne.
Umil, cărând în spate sticlele,
îi strigă pe nume,
dar ei nu răspund la pomelnicul lui,
se ascund sub porticuri răcoroase,
așteptând vremea când dimineții o să le devină
așa cum nu și le ghicesc ei în visele dinspre ziuă,
vagi și definitiv compromise.
Naivii
cred că au prins fluturele vieții
în batiste brodate de ultimele fecioare,
în eșarfe prin care își înnobilează copilele
dăruite desfrâului,
de aceea refrenul lăptarului
are greutatea vrăbiei
care trece prin arșiță ca o suliță ușoară.

Lăptarul încărunțește,
depune în fiecare sticlă un ban de aur
și moare de fiecare dată.

CEA MAI

Cea mai frumoasă femeie care te-a iubit
se ducea la culcare rugându-se astfel:
„Ajută-l, Doamne, să nu mă uite !"

Cea mai senină femeie care te-a iubit
intra în somn cu mâinile împreunate zicând:
„Ajută-l, Doamne, să nu se uite !"

Cea mai bună femeie care te-a iubit
construiește gheme ovale din nopțile cât Mississippi:
„Ajută-l, Doamne, să nu Te uite !"

TRUPA MEA DE ARTIFICII

Girafa, Heidi și alte fetițe
nu și-au mai luat zborul spre tine
pentru că în surdina de mătase a câmpului
cu grâu și maci
am zis să mai rămân o vreme cu trupa mea de artificii,

poate asistăm la minunea îngropării plânsului,
poate vom vedea cum răsare cireșul copt,
ca să ne potolim cu el singurătatea.

Evident că mai prelung îmi este gândul la tine,
dar prins după cortină cu un inel ultim, visatul.

Când am aflat că nu-ți mai pot trimite
triunghiuri lucioase din copilărie
m-am îndurat să beau singura picătură de ploaie
care a căzut în ultimii trei ani
peste aceste locuri.
A devenit destul de ușor să nu mai primesc scrisori
din cele mai frumoase grădini ale lumii,
oricum, în ultima vreme copilărimea din Lunca Dunării
pleca la scăldat cu sentimentul
că scrisorile noastre
erau bune de făcut pluta,
unii chiar le credeau gumă de mestecat
sau bilete de intrare la film.

POVESTE DE PE STRADA MEA

Această iubire mă trece dincolo de Sahara
pe spatele unui crocodil secret și blând,
mă duce în țara
visată de fetița celor trei zâne cu dantele și coifuri,
întinde poduri, sârme și autostrăzi,
îmi povestește cum
peste oceane vom călători
ca peste bălțile plânsului,
vom învinge Nilul,
vom lupta cu stihiile,
vom salva bibliotecile de la incendiu.
Din fire de nisip vom face doi tigri
care vor hăitui amintirea,
își vor lepăda blănurile la piciorul Olimpului -
acolo ereticii ne-au zărit într-o vară.
De pe strada mea îngustă
această iubire se vede foarte mare.

ROȘII

Pe aici, bărbații
își poartă părul și bărbile roșii
ca pe ultima dorință îndeplinită
înaintea unei morți care
durează foarte mult.

DE PE ACOPERIȘURI

În prelungirea planetei ar mai fi o stea,
dacă aș cânta pe acoperișuri
și
dacă după fiecare frază spusă prea repede
aș izbucni
într-un papagal multicolor.

Victor Pencu

POEM I

În visul meu aprilian și umed
te port în jocul dur cu cercuri aurii;
secunda-mi trage brazdă pe un cântec
pierzându-mă-ntr-un labirint de păpădii.

Unde ești tu ? Ecoul nu răspunde
eu unde sunt ? Pământul tace.
Sub cărnuri gerul nu ne mai pătrunde
și-o-aripă de lumină-n palmă-mi zace.

O, mi se prelinge noaptea prin unghere
la fereastra inimii bat orologii,
ca-n mănăstire toaca de-nviere,
iar tu într-un iatac repeți solfegii.

POEM II

Prea aprilianǎ aripă zburând
între azi și mâine
cu amugul pe ruine șiroind
împrejur miroase a pâine.

Despre acest anotimp cu zale de cuvinte
înverzirea gândului
răbdăm rădăcina gândului scurgându-se-n
morminte
sub pașii poetului

Și preatineri răsărind spre mântuire
din sâmburi de-argint
în absența unei nopți de străjuire
noapte de absint

O, muzică
să ne fii clocot de frunze
când luna ne soarbe durerea de pe
buze.

POEM III

O, să-ți ridici mâinile
să te agăți de verigile cerului
și să speri...
în gând ca în pustie
să rostești psalmul 50
cu ochii închiși
cu privirea întoarsă-n inimă.

Clipe de geografii dulci
cu sufletul întâlnind lumina.

se furișează rece o umbră !

În cărnuri se zvârcolește o flacără
de undeva vin muzici solemne
de-a lungul
de-a latul
de-a totul prin preajma cu trandafiri.

O, să-ți ridici mâinile în tăcere
și ele să se transforme în aripi.

Don C. Ștefan

VIAȚA SCRISĂ

Îmi scriu viața cum am trăit-o
Sau o trăiesc după ce o scriu ?
Esențial mi se pare că am înțeles de pe acum
Că viața mea scrisă este cea mai importantă –
Și singura care va rămâne.
— Cum adică ? Și de ce așa ?
— Simplu ! vă răspund: viața adevărată alunecă
Asemenea unul fluviu albastru peste câmpia
Înflorită; nicio clipă nu este la fel
Cu aceea care a trecut, nici șuvoiul apei
Nu alunecă peste același nisip,
Nu este sărutat de aceleași raze de soare.
La fel și cu viața mea reală, atât de repede
Trecătoare, mai mult o promisiune,
Mai mult o amăgire, care poate fi înlocuită
De o mare dezamăgire, pe când în viața scrisă
Eu selectez doar esențele vieții trăite –
Și, ici-acolo, înfrumusețez cu un vis, cu o floare,
Sau cu o figură de stil mai aparte,
Care te amăgește cu frumusețea ei,
Încât uiți, uneori, și de rime. Dar avantajul
Cel mai mare al vieții scrise este că ea
Nu mai trece, ca viața trăită.
E un fel de esență a vieților pe care
Le-aș fi putut petrece altfel – un fel de amăgire
Spre eternitate, ca o imortalitate, în frumusețea
Clipelor care nu mai zboară, asemenea culorilor
De pe icoana unui sfânt: eu sunt culoarea,
Eu sunt sfântul și tot eu pictorul
Care le armonizează pe toate într o viață scrisă…

ANII MEI

Anii mei, înaintând prin timp
Ca o oștire cotropitoare de iubiri –
De strajă vieții mele,
Purtând pe copitele roibilor
Primăverile dintâi ale copilăriei
De care abia îmi mai aduc aminte –
Anii mei, culegându-mi visele
Adolescenței, precum cireșele de mai
Când dau în pârg; ș-apoi nopțile
Din anii tinereții, sărutând florile
De lămâiță și trandafiri, urcând
Spre trupul tău misterios, iubito ideală,
Abia descoperindu-l – eu cel dintâi
Între văpăile dăruirilor tale;
Anii mei maturi, migrând
Spre numele blând de Poet;
Apoi toamnele anilor
Care încep să încărunțească –
Eu, între ei, îmbătrânit,
Obosit în călătoria trupului meu spre neunde,
Cu anii mei, împovărați de ninsori
Și amintiri, de înghețuri și deziluzii,
De renunțările cele din urmă,
Despre care nu pot să mai scriu…

IEȘIREA DIN ANONIMAT

Trăiam anonim, printre cuvintele mele
De demult; ele mă înconjurau
Ca o turmă de mioare albe
Pe ciobănașul din nunta cosmică
Asemenea morții, șoptindu-mi
Doine din fluier… Dar, într-o dimineață,
Am înălțat fruntea spre cer: – Doamne,
Câte stele strălucitoare ai aprins
În noaptea aceasta ! am exclamat.
Care va fi steaua mea călăuzitoare ?
N-am descoperit-o încă, fiindcă
Toate stelele sunt anonime, iar eu
Vroiam să ajung poet.
Atunci mi-am imaginat-o
Pe cea din fruntea stelelor,
Ca păstorul doinaș din fluier,
Mergând înaintea turmelor sale;
Și mi-am aplecat fruntea spre murmurul
Izvorului cel mai apropiat, atât de aproape
Încât parcă-mi era frate. Doamne,
Ce limpede e acest izvor ! Oare voi putea,
Vreodată să am un suflet la fel ?
Și-atunci, ca un răspuns, am auzit
Cântecul privighetorii… Doamne,
Voi reuși cândva să cânt ca ea ?
Și uite așa, din întrebare în întrebare,
Din cântec în cântec, am ieșit din anonimat…

DIALOG CU ÎNGERUL GABRIEL

Îngerul Gabriel a sosit odată
La fereastra casei mele părintești,
Șoptindu-mi: Tu vei ajunge poet !
Nu-l cunoșteam pe îngerul Gabriel
Și eram prea mic să știu
Ce înseamnă Poezia
Și cine e domnul Poet.
Dar iată că timpul a trecut
Și astăzi sunt poet adevărat,
Discutând cu îngerul Gabriel, îmbătrânit:
— Vestitorule înger Gabriel,
Îți mulțumesc pentru acea previziune
De demult, care m-a chinuit
Toată viața ! Cine știe dacă,
Fără vestea ta, n-aș fi fost cumva
Mult mai fericit ! Sau poate…

CĂLĂTORIE SOLARĂ

Umblu după soare
În călătorii neîmplinite –
Eu, mirele iubirii,
Plecat spre o țară de dor;
Urc spre infinite spații
Pe aripile fanteziei
Care mă poartă spre un ținut
Încă necunoscut.
Sunt călătorul solar
Spre vis și fericire,
Ca-ntr-o saună de dorințe –
Eu, cel poleit cu nemoarte,
Care va muri strălucind.

FIUL MILENIULUI TREI

Fiu al universului: cât de mic sunt
La începutul acestui mileniu trei !
Mă apasă, deja, umbra a două milenii anterioare
Și nu știu cum va fi cel în care abia pășesc;
Mintea mea caută alte începuturi
Din înțelepciunea mileniilor trecute,
Cât de nepotrivit am fost plasat în eternitate:
Moleculă umană cu suflet de poet !

Șerban Tomșa

Eminescu a fost un prost

Multe minunății mi-a fost dat să aud de la elevii mei, în cei treizeci și doi de carieră didactică neîntreruptă. Unele m-au amuzat, altele m-au șocat, cele mai multe m-au dezamăgit. Una mi-a rămas însă multă vreme în minte, prin surpriza năucitoare pe care mi-a produs-o. Într-o zi, cel mai bun elev din școală la limba română, un băiat blond și subțire, mi-a spus aceste memorabile cuvinte:

– Dom' profesor, după părerea mea, Eminescu a fost un prost !

– Poftim ?

– Eminescu a fost un prost.

– De ce ? Cum poți argumenta tu această afirmație ? am spus eu, didactic, după câteva momente de uluială.

– Simplu. Nu ne-ați spus că Eminescu iubea cărțile, că-și dădea și ultimii bani pe ele și că nu făcea decât să citească și să scrie zi și noapte ?

– Ba da, dar...

– Stați, că n-am terminat. Observați că las la o parte poezia lui, care e leșinată și siropoasă. Nici nu se compară cu versurile lui Arghezi. Mă refer însă la viața lui.

– Așa. Și ce crimă este să iubești cărțile ?

– Păi, e, dacă nu ești în stare să ai și tu o casă, o nevastă, o familie, să te bucuri de musafiri, de prieteni și de sărbătorile de peste an, înseamnă că ești prostul proștilor.

– ....

– Nu ne-ați spus că uneori răbda de foame, că avea haine sărăcăcioase și că a stat toată viața cu chirie ?

– Ba da.

– Vedeți ? În schimb Caragiale, a fost un tip deștept. S-a descurcat de minune, a beneficiat de sinecuri, a petrecut prin cârciumi, s-a bucurat de viață și a râs de toți și de toate.

– Bine, dar e mai important ce a scris.

– După opinia mea, cel mai important e cum trăiești. Ehe, dacă ar fi trăit acum, Caragiale s-ar fi simțit, cum spuneți dumneavoastră, ca peștele în apă.

După vreo două săptămâni, am asistat la o scenă care mi-a reamintit cuvintele puștiului din ultimul an de gimnaziu. Un copil de unsprezece ani ieșea dintr-o curte, având un măr mare și roșu în mână. În spatele lui a apărut tatăl său, fost coleg de școală cu mine.

– Ce ai, mă, acolo ?

– Un măr, tu nu vezi ? a răspuns băiatul.

Fără o vorbă, bărbatul a smuls fructul din mâna copilului și a mușcat, cu poftă, trei sferturi din el.

– Ce-ai făcut, mă ? Mie ce mi-a mai rămas ? s-a lamentat copilul, cu lacrimi în ochi, privind mărul din care aproape că nu mai rămăsese decât cotorul.

– Nu fi, mă, prost, i-a spus tatăl clefăind cu plăcere. Eu acu te educ pe tine, te învăț ce e viața.

– Ce viață, mă ? Ești nebun ?

– Viața asta pe care o ducem în societatea românească. De pildă, un om deschide o afacere și obține ceva, cum ai făcut tu rost de mărul ăla. Și atunci vine statul pe la spate, ca un hoț, cum am venit eu, și haț ! îți ia impozitul și rămâi fără nimic, ca un prost. E, eu te-am învățat acu' ce e impozitul. Ai înțeles ?

– ....

– Într-un fel, îmi place de tine. Nu înveți nimic și bine faci. Prin asta promiți mult. Că dacă înveți, ajungi, Doamne ferește, ca Eminescu și râd toți nemernicii de tine. Ajungi muritor de foame, ultimul om de pe pământ. Așa, rău n-o să ajungi. Că dacă oi fi cel mai prost și mai prost copil, te trimit la oraș și poate ajungi ministru. Iar tu, s-a întors fostul meu coleg către mine, să faci bine să nu mai strici copiii, să nu-i mai pui să citească și să nu le mai sucești mințile. Faci din ei niște victime sigure și asta e o crimă de neiertat. Învață-i, dacă ești în stare, să se descurce în viață, să mintă, să fure și să facă lucruri din care să scoată bani. Și nu mai citi nici tu, că nu-ți ridică nimeni statuie. Vinde-le acolo, aceiași castraveți vechi de o sută de ani – „Bă, copii, învățați carte" și altele de felul ăsta – și apucă-te de cultivat flori, legume sau altceva. Că ți-au luat-o toți proștii înainte și râd, dracului, de tine. Că ai și o meserie care se plătește în metri cubi de aer…

Și a intrat în curte, în timp ce eu și copilul priveam în urma lui, cu gurile căscate.

Un oraș borgesian

Trec rar prin București, o dată la două-trei luni, și de fiecare dată îmi pare că mulțimile de oameni care mișună pretutindeni, înfometați, depresivi, chlorotici, umflați, disperați, tocmai au ieșit dintr-un labirint subteran. Sunt la fel de indiferenți ca acum treizeci de ani. Alții, supraponderalii care circulă în limuzine, par coborâți din desenele animate ale unui realizator cu gusturi grotești.

Prin '77 unei bătrâne îi venise rău în tramvai. Se prăbușise pe podeaua vehiculului. E beată, a spus cineva. Afară ploua cu picături mici și dese. La prima stație, câțiva voluntari au apucat-o pe femeie de brațe și de picioare, au coborât cu ea, au întins-o pe peronul pustiu, au urcat iarăși în tramvai și am plecat toți, ușurați, mai departe. Sub ploaia deasă, femeia zăcea nemișcată pe betonul rece. Poate murise, dar asta nu interesa pe nimeni.

Probabil că azi baba n-ar fi scăpat nebuzunărită. Trec prin piață. Grămezi mari de mere roșii îmi fac cu ochiul. Un moldovean tânăr, simpatic, cu fața rozie acoperită de pistrui mă îmbie :

– Luați de la mine mere sănătoase !

Mă uit la merele băiatului și trec mai departe. Puțin mai în interiorul pieții, văd mere și mai frumoase.

– O să vă întoarceți la mine, îmi strigă roșcovanul cu ochi luminoși.

Îl întreb pe bărbatul care mă însoțește:

– Care mere ți se par mai bune ?

– Ale moldoveanului, îmi spune el. Sunt românești și sunt mai gustoase.

Ajung iarăși la băiatul îmbujorat.

– Nu v-am spus eu că o să vă întoarceți ? zice bucuros tânărul, în timp ce îmi încarcă sacoșele.

Ieșim din piață. Am impresia că trec printr-un oraș asediat. Sau ocupat. Vechii stăpâni au fugit și acum ocupanții devastează totul. Mi-e teamă să intru cu mașina în oraș și apelez totdeauna la un șofer experimentat. Timpul și pașii trecătorilor au rașchetat, pur și simplu, trotuarul de pe Bulevardul Elisabeta. Un vagabond bărbos și optimist se așează pe balustrada metalică din fața fostei Case Centrale a Armatei și își scoate clondirul din buzunar. Îl admir. Cel puțin ăsta a fost consecvent toată viața. Acum câțiva ani, trecând pe aici noaptea, am văzut lumină la demisolul din zona cinematografelor. M-am oprit o clipă. Prin geamul spart se vedea cum câțiva boschetari puseseră de un chef. Beau și fluturau pe sub bărbi niște cărți de joc.

La librăria Eminescu, unde intru, un vânzător morocănos mă privește îndelung, în timp ce dau ocol rafturilor încărcate cu cărți. În fund, două exemplare ale *Maimuțelor* mele. O întreb pe o tânără despre ultimele exemplare ale *Bibliotecii lui Noe*. Mă îndrumă către subsol. Nu găsesc nimic. Urc și caut în continuare volume ale unor tineri scriitori. Am umplut coșul. Vânzătorul posomorât îmi zâmbește, se apropie conspirativ și îmi recomandă *De veghe-n lanul de secară* a lui Salinger: „Luați și dumneavoastră o carte bună !". Nu-i spun că am citit tot Salinger și că am scris și un eseu despre el. Îi mulțumesc, iar omul pare încântat de binele pe care tocmai l-a făcut unui semen de-al său. Mă gândesc să-l caut pe Liviu Papadima, la Litere. Renunț. E târziu și șoferul mă așteaptă cam de multișor.

La întoarcere, trec din nou pe lângă piață. În spatele meu aud o voce speriată și feminină, văietându-se.

– Transpir de frică, spune vocea subțire, îmi bate inima și simt că îmi iese sufletul. Mi-e frică rău !

Mă întorc plin de curiozitate. Persoana care se plânge este un zdrahon roșu la față, cu ochii încețoșați, dizolvați parcă în lacrimi și cu fața aprinsă de spaimă. Însoțitoarea lui este o femeie în vârstă, plină de riduri, cu părul încărunțit și o expresie de judecător fără milă. Îi spune bărbatului:

– Așa-ți trebuie, dacă bei ca porcul ! Că eu când te învăț…

Urc în mașină. La un moment dat îl văd pe un scriitor celebru cum se luptă eroic cu o sacoșă mormănită cu legume și zarzavaturi. Fulgerător, în minte îmi vine momentul când Marquez l-a văzut pe o stradă, pentru prima și ultima oară, pe Hemingway. Columbianul nu avea intimități cu americanul. Dar eu îl cunosc pe marele scriitor român, cocoșat acum sub greutatea cumpărăturilor. Nu ne-am mai văzut însă de trei decenii și jumătate. Cobor geamul mașinii și îl strig:

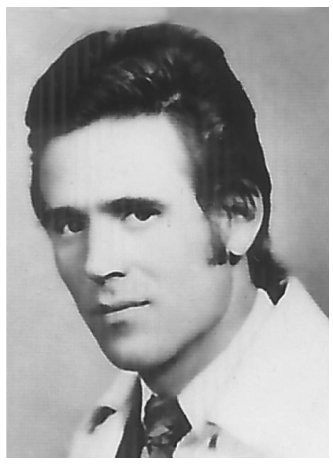
– Ce faci, bă ?

Luat prin surprindere și năucit de ploaia rece, marele creator se întoarce, îmi zâmbește confuz, face un gest nedecis și brusc, cuprins de o panică inexplicabilă, o zbughește pe după colțul unei dughene.

Nu mă recunoscuse.

Sau poate că da.

(*din volumul în curs de apariție la Editura Tracus Arte*)

Dumitru Dumitricã

ÎMPOTRIVA UITĂRII...

Chemat de acel glas lăuntric al prieteniei, am urcat adesea scara dosnică, întortocheată, care duce către podul clădirii fostului sediu al Uniunii Scriitorilor. În ultima *chilie* de sub acoperiș, vegheat de o ferestruică aidoma unui ochi deschis către adâncul ocean al cerului, între dulapurile metalice, adâncit mai tot timpul asupra hârțoagelor, un om își făcea datoria – dar de care niciodată nu l-am auzit să se plângă – îndeplinind-o cu pasiune, nicicând plictisit de universul atâtor cifre. Mai puțini poate, dintre scriitorii care au trecut pe aici, știu că acel slujbaș modest era un scriitor, un confrate al lor, prea nedrept de modest pentru a destăinui că și el este unul dintre cei cărora soarta le-a dat nu harul, cum spun unii, ci „blestemul" de a scrie.

Scria fabule, epigrame, piese de teatru, proză, dar eu l-am simțit și ca poet, deși parcă se sfia să recunoască. Dintre prietenii săi aflați în diferite posturi în viața noastră literară, sper din adâncul inimii că se vor afla și oameni care vor avea timpul și sufletul nobil de a merge acasă la Ion Neagu, acolo unde vor găsi o femeie însingurată și o fiică în floarea vieții, pentru a căuta în sertarele rămase fără stapânul lor. Se spune că printr-o amară ironie a soartei, unii creatori trăiesc cu adevărat abia după ce trec în neființă, prin raza de lumină pe care o lasă semenilor. Să dăm la iveală aceasta rază a unui creator care prea neîndurător de vremelnic a plecat dintre noi... Pe fila de gardă a plachetei *Goarnele morții*, dintre cele trei pe care le-a publicat (*Se întorc porumbeii*, teatru și *Labirintul glumelor*), Ion Neagu îmi scria în urmă cu câțiva ani: *Când va suna din goarnă timpul / În grinda vârstei a pustiu, / Voi fi cu tata în Olimpul / Pe care eu încă nu-l știu...*

Ion Neagu a aflat acest Olimp, unde se află alături de tatăl și strămoșii săi din Teleorman, Olimp ascuns sub hotarele de vânt ale tăcerii...

Modest, ca și în viață, zâmbitor, deschis, cu chip luminos ca un adevărat cavaler, Ion Neagu a plecat fără să mai aștepte rodul anilor, a plecat fără să mai aștepte ziua Sfântului Ioan...

NESTINSA LUMINĂ

Ca niciodată am ajuns târziu
De ziua matale, nene Ioane,
Și am găsit un nemilos pustiu
În liniștea vegheată de icoane...

Cândva spuneai că nu cunoști Olimpul
Unde s-a dus părintele matale,
Tot presimțind că o să vină timpul
Spre el să urci și să scobori o vale...

Tristețea-mi crește de sub brațul stâng
Când te revăd zâmbind între coperți,
De glumele matale eu prima dată plâng
Pe imnul sfânt al ierbii, te rog, azi să mă ierți !..

Cum de-ai plecat fără să-mi dai un semn ?
Ai fi putut să ai puțină milă
Că-n vântul care plânge-n golul lemn
Te va chema o viață-a ta copilă...

Dacă te-aș ști plecat pe Teleorman
Când dă în floare salcia pletoasă,
Cu glasul frânt nu te-aș chema în van
Știindu-te lângă străbuna casă...

Târziu, măicuța în singurătate,
Cu ochii seci te-așteaptă din apus,
De ce o fi atâta haină nedreptate
Pe-aici pe jos, și-adesea chiar de sus !..

Către câmpii de dincolo de stele
În Edenul ascuns etern de Dumnezeu
Pornesc spre tine gândurile mele,
Găsește-mi o câmpie când voi veni și eu !...

Cărți, Cărți...

Ion C. ȘTEFAN

CÂNTECELE COPILARIEI

Domnul Dumitru Dumitrică este unul dintre cei mai cunoscuți scriitori de pe Valea Sabarului, promovat de revistele *Sud*, din Bolintin Vale și *Paradox*, din București.

Este autor a 18 volume de versuri, un roman și câteva cărți de povestiri, dintre care primul a apărut în Belgia, în 1992, sub titlul *Pașnică lumină*, în urma unui concurs de lirică europeană, celelalte apărând în țară, dintre care mai amintim: *Tărâmul regăsirii*, *Răsărit de luceafăr*, *Simfoniile toamnei*, *Din negura vremurilor*, *Sub rondul anotimpurilor* și altele.

Cărțile sale s-au bucurat de aprecierile unor nume de prestigiu ale literaturii române, precum: Sânziana Pop, Nicolae Dragoș, Florentin Popescu, Virgil Carianopol, Marcel Crihană, Geo Călugăru, Nicușor Constantinescu, Lucian Avram și alții.

Acest palmares îmi îndreptățește încrederea pe care o am în evoluția sa și îmi susține considerentele asupra cărților de față: *Adio, copilărie*, două volume, tipărite, de curând, la Editura Semne.

Poet remarcabil de natură tradițională, el evoluează și în proză sub semnul lirismului, ceea ce m-a determinat să pun articolului meu titlul *Cântecele copilăriei*, mai ales că, în unele proze, autorul atașează și câte o poezie, adresată personajelor prezentate. E vorba de-o evocare sentimentală a unor întâmplări de demult, în care se pune un mare accent pe trăirile sentimentale ale unui băiețel de odinioară și pe înfățișarea aproape lirică a frumuseților naturii din satul său natal, Bolintin Deal, județul Giurgiu.

Astfel, narațiunile propriu-zise sunt doar un cadru, unde toate întâmplările au o rezonanță puternică în sufletul naratorului.

Povestirea *Iepurele*, de exemplu, poate fi apropiată de *Moartea căprioarei*, de Nicolae Labiș. Un iepuraș intră iarna în grădina casei părintești a copilului, să mănânce resturi vegetale rămase pe ogor, se sperie la apariția copilului și fuge, încurcându-se în sârma ghimpată a gardului. Copilul îl prinde și îl arată celorlalți, care îl îndeamnă să-l taie, ceea ce el n-ar fi făcut, dar iepurele moare de frică, mai înainte de-a fi eliberat și este îngropat de băiețel la marginea grădinii: „Sfârșitul bietului iepuraș fiind grabnic, neașteptat, într-o albastră fereastră a acelei zile, care avea să fie ultima din viața lui nevinovată, curată ca un poem" (p. 11).

Într-o altă narațiune, *Îngerul tristeții*, autorul personifică un fluture, care este lovit de o căruță și moare, prilej de reflecții filosofice despre natură: "De-a lungă vremii, am privit cerul din atâtea și atâtea locuri, de pe munți, de pe dealuri, de lângă poalele codrului sau țărmul mării. Totdeauna fascinant, tulburător" (p. 31).

O întâmplare dramatică, din timpul unei furtuni, când vântul smulge acoperișurile câtorva case, între care și cel al părinților povestitorului, este înfățișată cu multă tristețe în lectura *O vară de neuitat*.

Întâlnim amintiri și din perioada învățământului: *Întâia zi de școală*, pe care le-am asemănat cu *Amintiri din copilărie*, de Ion Creangă, precum și evocarea bunicilor – asemănătoare cu *Bunicul* și *Bunica*, de Barbu Ștefănescu Delavrancea.

Volumul al doilea are structură de roman (al copilăriei, asemenea lui *La Medeleni*, de Ionel Teodoreanu), înfățișând satul în ansamblu, portretele părinților și bunicilor, *Un plop de legendă*, *Întâiul pom de Anul Nou* și altele – narațiunile fiind legate cu câte o poezie de-o rară sensibilitate, păstrând o tradiție țărănească remarcabilă și prezentând lumea rurală cu talent și discernământ în selectarea evenimentelor.

Asocierile cu diferiți autori din literatura română demonstrează că Dumitru Dumitrică, pe lângă filonul său tradițional, a citit cu drag și atenție clasicii literaturii naționale, trecând de la meseria inițială, de zidar și plugar, la aceea de creator literar, care-l statornicește temeinic în câmpul literaturii române. Îi urez succes pe mai departe. (Dumitru DUMITRICA, *Adio, copilărie*, Editura Semne, București 2013)

CARUSEL

Doamna Elisa Roha se încântă povestind. De fapt se autopovestește, încântându-se; sufletul său este atât de sensibil, ochii ei descifrează așa de atenți amănuntele semnificative din viața cotidiană, încât romanele pe care le scrie curg unele din altele, ca niște episoade rotunde, un fel de microuniversuri de sine stătătoare, situate în narațiuni mai ample, dintr-o relatare anterioară, ca un fel de cadru, gen *Decameronul* de Boccaccio, ori din *Halima. O mie și una de nopți* – fermecătoarea culegere de legende orientale. Uneori contează mai mult relațiile exterioare, firul vieții, adică modul cum percepe și selectează autoarea evenimentele din jur – procedeu care devine axa reprezentativă, cea mai rezistentă în timp.

Prozatoarea nu-și pune problema dacă are sau nu talent, dacă operele sale sunt receptate ori nu, de un public cititor select, fiindcă intuiește că se bucură de toate aceste avantaje, în virtutea talentului său nativ, care formează hrana, aerul și apa existenței sale.

Despre cărțile Elizei Roha, publicate până acum, majoritatea la Editura Betta, există deja o bibliografie: studii sistematizate în volume de critică sau istorie literară, precum: *Prozatori la frontiera mileniului*, de Aureliu Goci, Editura Betta, 2009; *Enciclopedia marilor personalități*, vol. XI, Editura Geneza, 2010; *Dicționarul scriitorilor români de azi*, de Boris Crăciun și Daniela Crăciun Costin, Editura Porțile Orientului, 2011 și altele. De-asemenea, au apărut articole de întâmpinare în revistele: *Convorbiri literare*, *Curtea de la Argeș*, *Litere*, semnate de Emilian Marcu, Henri Zalis, Emil Lungeanu.

Tirajele mici în care apar cărțile în perioada actuală nefavorabilă, difuzarea dificilă, lipsa de interes pentru lectură a contemporanilor, te pun câteodată în situația de-a aștepta vreme îndelungată până când vei putea citi o carte pe care o dorești și despre care ai citit și ai auzit atâtea cuvinte laudative, dar n-ai reușit încă să guști din mierea dulce a farmecului ei.

Așa s-a întâmplat și cu mine, în ceea ce privește volumul *Carusel*, pe coperta căruia criticul literar Aureliu Goci notează: „Carusel constituie un experiment textual, roman de profunzime, fără echivalent în imediatitatea literară. Preluând ideea introspecției de adâncime psihologică, autoarea descoperă zone specifice și în trepte până la coborârea deplină în abisurile conștiinței scindate a omului recent, postmodern rămas neîmplinit și deficient în unitatea structurală a ființei."

Dacă, într-adevăr, este vorba de un „experiment", ei bine, atunci pot afirma că el este unul dintre cele mai reușite, izvorât din lecturi bogate, dintr-o bună stăpânire a tehnicii narative și o mare dexteritate în suprapunerea de planuri, destine și imagini diverse, captivante.

Rememorările personajului principal, Avram Avram se desfășoară în ambianța rustică a unui conac boieresc de la țară, undeva prin America, modernizat și transformat într-o pensiune primitoare, în apropierea unui mare oraș, în câteva zile de iarnă viscoloasă, în preajma sărbătorilor de Anul Nou, când „Toate au o socoteală în viață și întâmplările își au rolul lor atunci când o înțelegi" (p. 7).

Observați cumulul de elemente ieșite din comun, fiecare dintre ele capabile să deschidă izvoarele amintirilor personajului principal. Apoi acest balans între amintirii și viața tumultuoasă ce se desfășoară în pensiune, mai ales că se dezlănțuie și o furtună de zăpadă, care-i determină pe unii excursioniști, aflați în trecere, să se adăpostească la Castel.

Cititorul este dintr-odată captivat, într-o țesătură dibace, cu mai multe fire.

Conacul aparține familiei Wilde, iar Avram Avram, cu fiica sa Sevastița, cu soțul acesteia handicapat, doctorul Jack al III-lea, cu fiul lor Jack al IV-lea și o soră a acestuia, care apare în peisaj ceva mai târziu, cu două bucătărese-cameriste și mai mulți angajați de naționalități diferite, formează o microcolectivitate izolată într-o pădure pitorească. Dar iată că, printr-o operație reușită, Jack soțul revine la normal, prin fața noastră desfășurându-se o suită de personaje oarecum paradoxale și pitorești, atât de antrenante și bine conturate, încât, odată începută lectura, cartea nu mai poate fi lăsată din mână.

La puțin timp, după marea sărbătoare a Revelionului, se întâmplă cu adevărat ceva impresionant, fiindcă Jack al III-lea moare subit, iar, după înmormântarea lui, asupra Sevastiței se încearcă un atentat (nereușit), prin provocarea unui accident de circulație, cauza fiind , doar bănuită, un conflict de moștenire, din partea celorlalte rude aflate la Conac. Sevastița își anunță tatăl, prin telefon, care vine cu cei doi copii ai ei, cu o geantă cu bani și acte secrete, despre care nu aflăm deocamdată prea multe și fug cu un avion, undeva spre Madrid, apoi în Italia și, în sfârșit, în Grecia, undeva pe-o insulă, găsindu-și găzduire la o veche prietenă a lui Avram Avram, pe nume Kera, la care cei patru poposesc pentru un timp nedefinit.

Aflăm și povestea Kerei, o narațiune în cadrul alteia, asemănătoare celei din *Hanu Ancuței* al lui Mihail Sadoveanu, dar fantezia creatoare a Elizei Roha ne poartă într-o lume modernă și verosimilă, pe care o distingem ca pe o noutate relativă – analizele psihologice sunt profunde, gen celor din romanele lui Camil Petrescu, într-o intrigă urbană desprinsă parcă din cărțile Hortensiei Papadat Bengescu, care dovedesc aderența prozatoarei la modelele noi, prezentate de proza contemporană europeană: „Sunt atât de alambicate firile omenești încât ar putea înnebuni pe cel care s-ar aventura să le înțeleagă" – afirmă autoarea la p. 33.

Într-adevăr, unele figuri pitorești, precum cântăreața Ninetta, intră în scenă pe cont propriu și iese la timp, prin deces. La fel de excentrice sunt aventurile pe cheiul Dâmboviței ale unei profesoare de Istorie, lucrătoare la Arhivele Statului; reveniri și plecări, ca și cum unele personaje nu ar ave loc în cadrul aceleași narațiuni, ca în proza realisto-fantastică din literatura latino-americană, ori din povestirile de început ale lui Mario Vargas Llosa, evident păstrând proporțiile și specificul locului.

De aceea afirmam că doamna Eliza Roha este o naratoare instruită și subtilă, care își testează talentul pe sufletele sensibile ale cititorilor săi de preferință.

Și tot așa… Nu-i bine să dezvălui tainele acestei narațiuni complicate, lăsând cititorilor plăcerea descoperirii lor – o povestire deosebită, unde interesul nostru derivă din pitorescul unor episoade, prezentate fragmentat și alunecos. Dar parcă personajele au fost sortite să migreze, pretext pentru autoare de a ne prezenta diferite medii sociale, din mai multe țări și colectivități omenești. Astfel, Avram Avram vine cu nepotul său (american) în București, stabilindu-se, pentru o perioadă mai îndelungată la Trandafirești, unde Jack-fiul își termină liceul, dar, între timp, află, răscolind niște fotografii din arhiva familiei, că Artistul, care până acum apăruse ca un personaj episodic, pe vremea când Jack se afla, pe insulă, în găzduirea Kerei, o iubise, în tinerețe, pe mama sa, Sevasița, pe care însă o părăsise, după care aceasta se căsătorise în America, luându-l pe doctorul Jack al III-lea și că, de fapt, el nu este fiul doctorului, la care ținuse foarte mult, ci al Artistului. Iarăși – o lovitură de teatru. Așa se explică acum și înclinarea băiatului pentru muzică, precum și dorința Artistului de a se apropia de el și a-l lansa ca pianist pe marile scene ale lumii. Dar adolescentul, furios că i se ascunsese adevărul, și ținând mai mult la cel care îl crescuse, îi scrie o epistolă demnă Artistului, prin care îi motivează îndepărtarea de el și hotărârea de a se lăsa de muzică și a se înscrie la Facultatea de Medicină, din București.

Apoi timpul se dilată, ritmul acțiunii e mai lent, urmărindu-l pe Jack în primul an de facultate, rămânând pentru mai mult timp în casa Trandafirești-lor. Spre sfârșitul studiilor, se căsătorește cu o fată săracă, de pe Valea Prahovei și au împreună doi copii. Avram Avram rămâne alături de Jack să-l ajute, are mai multe vise fantastico-halucinante, autoarea conducându-ne, cu abilitate, și prin lumea subconștientului, călătorește imaginar prin spații extra-terestre și se trezește dimineața tot mai obosit. Este un fel de presiune subconștientă a amintirilor, sugerându-i să și le scrie.

Din capitolele următoare, mai aflăm câte ceva și despre cei rămași la Conac (în America), asistăm la deschiderea testamentului lui Jack al III-lea și descifrăm misterul presupusului atentat asupra Sevastiței de odinioară. Dar întâmplările de atunci rămân, oarecum, în umbra trecutului, naratoarea urmărindu-l îndeosebi pe Avram Avram și pe nepotul său. După absolvirea Facultății de Medicină, Alina îl părăsește pe Jack, lăsându-l cu doi copii și plecând în Finlanda iar acolo își găsește un alt partener.

Dar nici Jack nu rămâne pe loc, deoarece soarta personajelor din acest roman ar fi fost să migreze, din când în când, în țări și profesii diferite. El se reîntoarce în America, unde își reia Conacul și averea rămasă de la tatăl său de suflet, devine un medic vestit și respectat. Apoi își reface viața, căsătorindu-se cu o colegă de spital, care se familiarizează cu existența celor doi copii anteriori ai lui Jack al IV-lea.

Sora acestuia, Jacki, ajunge o mare actriță, la Paris, însă, după câțiva ani de glorie, suferă un accident pe scenă și nu mai poate juca. Se întoarce în America, la conacul fratelui său, devenind captivă în scaunul cu rotile, de handicapat, al lui Jack al III-lea, tatăl celor doi frați, povestea repetându-se, parcă, sub umbra unui destin tragic. Avram Avram rămâne în România, tot mai bătrân și bântuit de visele sale, continuă s-o iubească pe Horiana, care-l îngrijea și-l încuraja, fiindcă „Așa e viața, mișcarea faptelor nu se producea în același ritm, nu mergeau înlănțuite" (p. 219).

Inspirat de-o experiență bogată, el începe să-și scrie amintirile, autoarea sugerându-ne faptul că el ar fi sursa documentării sale. Viața personajelor merge mai departe, pe paliere diferite, ca un carusel: "Timpul, ca și viața, înainta învârtindu-se ca un carusel, când la dreapta, când la stânga, când înainte, când înapoi, dând ciudata impresie că lucrurile stau pe loc, dar periodic constatau că filele din calendar se împuținau și anii se așezau pe umeri ca o povară tot mai grea" (p. 222).

Semnificația titlului romanului, sugerată de acest fragment, explică și împlinirea psihologică și informativă a naratoarei, ca o prozatoare care cunoaște bine tehnica modernă a sugestiei și suspansului. Stilul ei este alert, luminos și antrenant, interferența destinelor personajelor multiple ne captivează și ne convinge. Acum înțeleg de ce criticul literar Aureliu Goci are numai cuvinte de laudă despre proza ei, iar scriitorul Emil Lungeanu, în volumul *Gura Lumii – Extracțiuni critice fără amenzi*, scrie elogios despre ea.

Pe bună dreptate, deoarece, din lectura acestei cărți, am desprins vocația deosebită a doamnei Eliza Roha, impunându-se cu abnegație în rândurile celor mai buni romancieri români contemporani.

(Eliza Roha, *Carusel*, Editura Betta, București, 2013)

EXISTENȚELE FASTUOASE

Doamna Victoria Milescu este una dintre cele mai talentate și active poete contemporane. A lucrat la publicații culturale: *Universul cărții*, *Ecran Magazin* etc., a fost redactor de carte la editurile Scripta și Nemira, putând astfel afirma că are o bogată experiență în domeniul literar, motiv pentru care o consider una dintre cele mai bune profesioniste. A debutat prin concurs concomitent la două edituri, Cartea Românească și Facla, respectiv în volumele *Prier* și *Argonauții.* Este autoarea a peste 15 volume de versuri, unele bilingve, între care: *Șlefuitorul de lacrimi, Izbânda furată, Arleziana, Inimă de iepure*, *Zâmbet de tigru, Flacăra nevăzută, Bucuriile triste, Roua cuvântului, Fenomenele fără cauză, Sub steaua câinelui* etc. Fiind o bună cunoscătoare a limbii engleze și traducând o serie de cărți de literatură, a avut acces la izvoarele culturii universale, ceea ce se resimte și în creația sa, printr-o abordare modernă a prozodiei. Iată de ce consider că fiecare volum nou semnat de Victoria Milescu ne oferă mereu alte surprize, ca de exemplu recenta sa carte, *Existențele fastuoase*, unde întâlnim o construcție arhitectonică bine gândită, nu doar la nivelul unor poeme mai lungi: *Oameni fericiți* (p. 5-12), *În cetatea lui Jupiter* (p. 28-29), ci și pe ansamblul alcătuirii volumului.

(continuare în pag. 10)

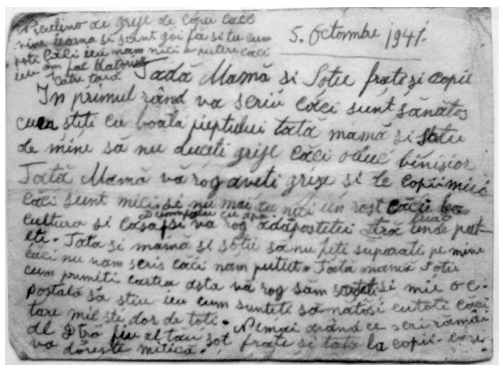
Scrisoare de pe front

Prof. Corneliu STATE

Istoria este cea mai frumoasă poveste. Copiilor le plac poveștile. Școala înseamnă educație, istoria se învață în primul rând în familie și la școală. Copiii din ziua de astăzi nu mai stau să asculte povești, spuse de bunici, la gura sobei, doar suntem în era calculatoarelor, a Internetului, a tabletei. Bunicii ne povesteau legendele locale, povestiri, întâmplări din viața comunității. Astăzi la școală încercăm, prin diferite modalități să păstrăm în memorie istoria locală. Sunt amenajate colțuri muzeistice, cu obiecte tradiționale, cu documente, cu fotografii vechi, cu piese de port popular. Copiii sunt interesați de istoria locală, contribuind la strângerea de documente vechi, medalii, fotografii, sau obiecte de demult – unelte, obiecte de uz casnic.

Un copil din Stoenești, iubitor de istorie locală, căutând prin casa străbunicilor, a găsit într-un colț de sertar un petec de carton . Era o Carte Poștală Militară din al doilea război mondial, datată 5 octombrie 1941, cu multe ștampile și cu parafa „Poșta Militară Cenzurat", Of. P. 31. Scrisoarea venea de pe frontul de Est, unde armata română lupta pentru eliberarea pământului străbun aflat sub stăpânirea imperiului comunist – URSS. Iată emoționantul conținut al scrisorii:

Tată, Mamă și soție, frați și copii,

În primul rând vă scriu căci sunt sănătos cum știți cu boala pieptului, tată, mamă și soție de mine să nu duceți grija căci sunt binișor. Tată, mamă vă rog aveți grija și de copiii miei căci sunt mici și nu mai au nici un rost căci le-a luat cultura și casa, Dumnezeu cu apa, și vă rog adăpostiți-i dumneavoastră unde puteți. Tată și mamă și soție să nu fiți supărați pe mine căci nu v-am scris, căci n-am putut. Tată, mamă, soție cum primiți cartea asta vă rog să-mi scrieți și mie o carte poștală să știu ieu cum sunteți sănătoși cu toți căci tare mi-este dor de toți. Nemaiavând ce vă scrie rămâi al dumneavoastră fiu, soț, frate și tată la copii, care vă dorește Mitică.

Niculino ai grijă de copii căci vine iarna și sunt goi, fă și tu cum poți căci ieu nu am nicio putere, căci ieu îmi fac datoria către țară.

Cu scrisoarea în mână, copilul s-a dus la străbunicul lui, acum în vârstă de 74 ani, și-l întreabă ce știe de acea scrisoare. „Eu nu l-am cunoscut pe tata. Tata nu s-a mai întors de pe front, a murit apărându-și țara. Această scrisoare este cea mai importantă dovadă de dragoste a tatei pentru noi, copiii lui. Tata a fost un erou. Păcat că eroii de pe frontul de est nu sunt trecuți pe monumentul eroilor din centrul satului."

Un copil a descoperit o scrisoare veche, a venit cu ea la școală și împreună cu profesorul de istorie au cercetat conținutul, modul de redactare, însemnătatea celor mai mici amănunte din conținut. Iată aici rezultatul celor constatate:

Radu Dumitru, Regimentul 1 VG, Compania Cercetare, scria de pe front, acasă, familiei, la Stoeneștii de lângă Bolintinul din Vale. Scrisoarea era adresată lui Radu I Grăjdan, com. Stoenești, jud. Ilfov, Of. Bolintinul din Vale. Mitică Radu plecase din satul lui, de lângă familie, pentru a apăra pământul străbun, românesc. Așa cum reiese din scrisoare, plecase bolnav, probabil cu plămânii: „...căci sunt sănătos, cu boala pieptului, o duc binișor".

Mitică Radu expediază scrisoarea tatălui, mamei, soției, fraților și copiilor, cărora prin formule tipice de adresare le transmite care este starea lui de sănătate și urări de bine.

Din scrisoare reiese clar că marea grijă a lui Mitică Radu erau copiii. Starea materială a familiei era precară. Inundațiile care avuseseră loc în satul natal calamitaseră culturile agricole și îi dărâmaseră casa, lăsând copiii fără adăpost, fără hrană și îmbrăcăminte, iar iarna se apropia – „căci le-a luat cultura și casa, Dumnezeu cu apa, și vine iarna și sunt goi, fără adăpost". Își roagă părinții să aibă grijă de copii căci, nu are cine – „ Tată, mamă vă rog aveți grijă de copiii miei, căci sunt mici și nu mai au nici un rost, vă rog adăpostiți-i dumneavoastră unde puteți".

Foarte interesantă și emoționantă este acea parte din scrisoare, transmisă direct soției, scrisă într-un colț, în stânga sus, rămas liber, în care îi spune să aibă grijă de copii: „Niculino ai grijă de copii căci vine iarna și sunt goi, fă și tu cum poți căci ieu n-am nici o putere căci ieu îmi fac datoria către țară". Modul de adresare către soție este interesant. În partea principală a scrisorii folosește termenul „soție", iar în partea adresată direct, i se adresează cu numele „Niculino". Este clară grija pentru copii, el neavând cum să rezolve problemele de acasă. Mitică Radu își dă seama că soția are posibilități materiale reduse, de aceea îi spune ca pe o scuză că nu poate să o ajute: „fă și tu cum poți, căci ieu n-am nicio putere", știind că el, ca soț avea datoria să îngrijească de starea copiilor. Explicația, pe care o dă ca pe o justificare, este a unui soldat român, a unui țăran român, cu dragoste pentru pământul străbun, care a plecat pe front știind clar pentru ce luptă – „căci ieu îmi fac datoria către țară".

Un copil din Stoenești, iubitor de istorie locală, a trăit o mare emoție și satisfacție aflând din peticul de carton găsit într-un colț de sertar, în casa străbunicilor, că este urmașul unui român adevărat, cu dragoste de țară, de pământul strămoșesc, care s-a sacrificat pentru cauza nobilă a libertății.

(urmare din pagina 9)

Datorită acestei structuri, cartea sa are valențe multiple, fiind un fel de oglindă metaforică a sufletului poetei, pe diverse trepte ale vârstei și ale cunoașterii, cu bucurii și împliniri, dar și cu unele eșecuri și tristeți. De aceea în acest volum, găsești ceea ce îți propui să găsești și este îndreptățită opinia domnului Octavian Soviany în Prefața intitulată *Starea de poezie și fericire*, când scrie: „Actul scriptural implică o autoasumare deplină, implică trăirea stării de poezie cu solemnitatea unui destin și se naște din conștiința unei uriașe fragilități existențiale, poemul configurându-se într-un fel de tomografie ad-hoc a ființei pentru moarte: *moartea ridică un fanion/ răsfoiesc o pasăre zbor cu zbor/ tainele ei au fost odată tainele mele/ când nu exista pe pământ loc pentru a muri/ ci doar două inimi ca două imperii/ moartea mă privește în ochi și strigă: intră odată în mine*" (*Oameni fericiți*).

În poemele Victoriei Milescu, eu am întâlnit suficientă sevă optimistă ca în: *Oameni fericiți*, *Trecerea prin cuvinte*, *Poem cu origine protejată* și altele. Încerc să reliefez două laturi esențiale desprinse din implicarea afectivă a poetei în actul de creație: *Poezia* (p. 51) sau *Cadran I* și *II* (p. 76-77) și prezentarea omului ideal, într-o existență artistică: *El* (p. 42) și *Prin geamul aburit* (p. 49).

În favoarea acestor afirmații, voi exemplifica cu versuri și din alte poezii: „Scriu cu singurătatea pe umăr/ altor singurătăți/ mesager imun la pedeapsă/ ceva tot rămâne pe degetele fine, de ceață/ ziua începe fără dimineață" (*În cetatea lui Jupiter*). Creația devine un fel de imbold spre optimism: „Citesc pe ecran: consumul excesiv de poezie/ dăunează grav sănătății/ totuși, mâncați, beți, înveliți-vă cu poezie/ ea ține al naibii de cald și de frig/ ea te apără de vânt, de iluzii/ de vorbe țintind fără țintă" (*Poezia*).

În sprijinul celei de a două afirmații, aduc alte argumente: „Că el își ascunde aripile/ se vede cu ușurință/ că el crede ce alții nu cred și aude neauzitul/ este evident/ că el nu merge pe drumul pe care merg ceilalți/ și asta se observă/ cine și ce este el/ că nu-l putem compara cu nimic/ din cele știute/ că lui îi e milă de noi și ne ceartă uneori/ și se jertfește în numele nostru/ e clar ca lumina zilei" (*El*).

Cine este El ? Ne întrebăm, deși putem răspunde cu ușurință: artistul superior, dăruindu-și sufletul și talentul celorlalți. Un alt exemplu face o adevărată cursă a vieții, de la tinerețe până la bătrânețe: „mama și tata/ mergând încet, cărând/ geamantane, sacoșe pline/ respirând greu urcă și coboară/ treptele de var, de ciment/ ale unor case necunoscute/ vechi sau reconstruite (...) cărând dintr-un oraș în altul/ dintr-o țară de foc în alta de fum/ în bagajele grele/ copilăria copilului lor" (*Prin geamul aburit*). Încât mi se pare firesc acum ca, în condițiile actuale ale slabei receptări a literaturii, poeta să fie, uneori, descurajată și tristă.

Dar dincolo de toate acestea, Victoria Milescu devine o victorioasă prin talentul surprinzător, ce se desprinde din fiecare poem al său.

(Victoria Milescu, *Existențele fastuoase*, Editura Semne, 2013)

FARMECUL AROMEI ZMEUREI DE CÂMPIE

Cartea la care mă refer este o reeditare, deoarece Mircea Nedelciu, unul dintre cei mai talentați prozatori ai generației optzeciste, alături de Gheorghe Crăciun, Mircea Cărtărescu, Nicolae Iliescu, Ioan Groșan, Ștefan Agopian, Ion Bogdan Lefter și alții, a trăit între anii 1950-1999, fiind răpus pretimpuriu de o boală grăbită și neiertătoare.

Prima ediție a romanului a apărut în 1984, bucurându-se de o largă apreciere. Dintre cărțile sale, care au rămas în mintea cititorilor, ca niște opere reprezentative, mai amintim: *Aventuri într-o curte interioară*, *Efectul de ecou controlat*, *Amendament la instinctul proprietății* și altele.

Motivele pentru care revin la acest roman sunt determinate de o reluare recentă, într-o interpretare nouă, mai ales că ediția a doua nu a găsit ecou în rândurile criticilor literari, considerând, probabil, că tot ce se putea spune despre această carte fusese deja scris la prima ediție – precum și faptul că, în manualul de *Limba și literatura română*, de clasa a XII-a, Editura Art, această operă este selectată, dintre romanele postbelice cu tematică actuală, adică referindu-se la aceeași perioadă, fiindcă, extinzând analiza ne-am fi putut gândi și la romanul *Cel mai iubit dintre pământeni*, de Marin Preda, dar din opera acestui autor fusese selectat romanul *Moromeții* – însă acțiunea lui se desfășară, în mare parte înaintea celui de al doilea război mondial, iar elevii n-au studiat decât volumul întâi. Și romanul *Orbitor*, al lui Mircea Cărtărescu, ar fi îndeplinit cerințele didactice, însă autorii manualului au preferat să aleagă din acest autor poemul *Levantul*.

Un alt motiv al revenirii mele se referă la faptul că romanul lui Mircea Nedelciu este o operă reprezentativă pentru direcțiile aduse în proză românească de generația optzecistă, care continuă să dețină prioritate. Academicianul Eugen Simion scria în acest sens: "Forme de discurs epic utilizate în roman: confesiunea, jurnalul (caietul de regizor al lui Radu A. Grințu), romanul epistolar extrase din scrieri istorice și din opere de ficțiune, relatări obiective, auctoriale, eseu autoreferențial (cartea se încheie cu studiul "Este Zare Popescu un personaj în romanul *Zmeura de câmpie ?*), dosar de documente, mai multe perspective asupra aceluiași eveniment sau personaj discursul naratorului și discursul autorului" (Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, IV).

Amănunțit și complicat mod de interpretare, uneori derutant. În reluarea lecturii, am încercat să descifrez măcar o parte dintre aceste încrengături multiple.

În primul rând, am desprins motivul pentru care acestui roman despre orfani autorul i-a ales titlul *Zmeura de câmpie*. Unul dintre personaje, Zare Popescu își amintește foarte vag, din întâii săi ani de copilărie, cum se rătăcise printr-o vastă curte țărănească, ascunzându-se de sora sa mai mare, care-l căuta insistent, sub o tufă uriașă de zmeură, înfruptându-se din fructele dulci, încât farmecul aromat al acestora l-a urmărit mulți ani, evocându-l într-un dialog cu un camarad, la armată, Radu A. Grințu, în încercarea de a reconstitui chipul probabil al unui părinte care-l abandonase la Casa de Copii Orfani. Apoi imaginea este reluată pe la jumătatea cărții, într-un capitol intitulat chiar *Zmeura de câmpie*, cu prilejul întâlnirii personajului principal cu un învățător, pe care voia să-l întrebe despre eventualul său tată, care fusese camarad de arme cu bătrânul dascăl, în luptele împotriva nemților, din Ungaria și Cehoslovacia.

Prozatorul își alcătuiește cartea prin îmbinarea biografiilor a trei orfani: Radu A. Grințu, Zar Popescu și Gelu Popescu, crescuți la orfelinatul din Sinaia, între ei stabilindu-se o frăție de suflet.

După ce pleacă de acolo, Zare Popescu încearcă să dea la Facultatea de Istorie, dar nu reușește, fiind luat în armată, unde se împrietenește cu un profesor de Română, care făcea un stagiu în termen redus, discutând împreună despre etimologia unor cuvinte. Apucând pe căi diferite, căutându-se și întâlnindu-se uneori, cele trei personaje se străduiesc să-și reconstituie propriul trecut, bazându-se pe amintiri vagi și pe unele date culese de la bătrâni, fiecare informându-l pe celălalt la ce stadiu a ajuns.

Materialul romanului nu se ordonează cronologic, ci pe principiul listei de la A la Z, narațiunea înaintând în salturi spre marginile adevărului, într-o combinație modernă, în care cititorul se descurcă cu greu. Dar un personaj afirmă ironic, preluând ideea estetică modernă a lui Mircea Nedelciu: „Nu-i nimic dacă cititorul este derutat. Asta ajută la înțelegerea mesajului."

Dar eu deduc faptul că Mircea Nedelciu a încercat anume să includă un program modern de narare, în schema unui roman, reușind în mare parte. Cred că a lucrat pe fișe separate, în imediata apropiere a faptelor, ca niște notițe de compoziție la facultate, asamblându-le apoi după un plan bine gândit.

În prefața ediției la care mă refer, Sanda Cordoș afirmă: „Păstrând asociația, aș putea spune că *Zmeura de câmpie* este, dintr-o perspectivă artistică, un câmp de bătălie câștigător. Străbătându-l, însoțind mișcările avântate ori derutate ale eroilor, poți să afli cel puțin cine sunt fiii acelor tați sfâșiați de propria lor nesăbuință" (p. 19).

Alăturându-ne metodei folosite chiar de Mircea Nedelciu, vom încerca să descoperim câteva episoade amuzante, după modelul profesorului Grințu, aspirant perpetuu la meseria de regizor: așa mi s-ar părea secvența cinematografică referitoare la dialogul celor doi eroi, în armată, în timp ce supravegheau țintele – la o tragere de câmp; un moment din clasă, pe când profesorul explica sensul unor cuvinte istorice, iar doi elevi se amuzau într-un joc cu cifre pe sub bancă; rolul de pedagog al lui Grințu, într-un internat cu niște copii orfani, dialogul despre numerele matricole de pe brațul elevilor, unul rostind: „Cât timp povestim, război nu va fi !" și altele – talentul lui Mircea Nedelciu incluzând, pe lângă calitățile constructive și pe cele de fină ironie, de sensibilul observator al unor momente cu semnificații deosebite.

Cred că, dacă acest talentat prozator ar fi trăit mai mult, ar fi ajuns unul dintre cei mai reprezentativi prozatori români. În concluzie, cred că *Zmeura de câmpie* nu este un „roman împotriva memoriei", ci, dimpotrivă, o carte pentru care memoria autorului ei va rămâne o vreme îndelungată în amintirea noastră.

(Mircea NEDELCIU, *Zmeura de câmpie (roman împotriva memoriei)*, ediția a doua, Editura Compania, București, 2005)

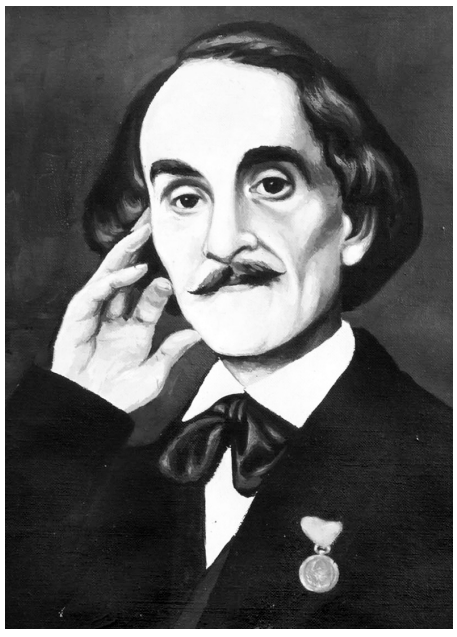
GRIGORE ALEXANDRESCU *și originile sale bolintinene*

Constanța CRUDU

Și ca Byron treaz de vântul cel sălbatic al durerii,
Palid stinge-Alexandrescu sânta candelă-a sperării,
Descifrând eternitatea din ruina unui an...
(M. Eminescu, *Epigonii*)

Fiul lui Mihai Alexandrescu și al Mariei a venit pe lume la Târgoviște, vechea cetate de scaun a Țării Românești, loc de unde proveneau și contemporanii săi Vasile Cârlova, I.H. Rădulescu ori Văcărești.

Data nașterii este una controversată, iar izvoarele diverse propun trei ani: 1810, conform „înștiințării mortuare"; 1812, după cum susține prietenul său, Ion Ghica; 22 februarie 1814, potrivit afirmațiilor lui Alexandrescu însuși și preluat de exegeții săi, printre care și, cel mai recent, N. Manolescu în *Istoria critică a literaturii române*. Ultima dintre ele ne dă prilejul să-i marcăm aniversarea a 200 de ani de la naștere.

Urbea Târgoviștei, „cetate a culturii românești", și l-a asumat pe Grigore Alexandrescu ca pe un vlăstar reprezentativ al creatorilor acestui neam. De la o vreme încoace, un alt oraș se mândrește a fi loc de origină al marelui scriitor – este vorba de Bolintinul din Vale, localitatea natală a poetului Dimitrie Bolintineanu. Trebuie să spunem că primul care a sesizat o oarecare legătură între Bolintineanu și Alexandrescu – „o afinitate" – a fost George Călinescu. Totuși, marele nostru critic literar susținea că părinții lui Grigore se numeau Mihai Alexandrescu și Maria Fusea, informații preluate necritic de toți exegeții operei acestuia. Clarificările asupra acestui aspect sunt de dată relativ recentă, după anul 2000, și se datorează studiilor publicate de cercetătorii Radu Costinescu și Vasile Grigorescu. Potrivit acestora, pe mama poetului o chema Maria Bolinteanu (Bolintineanu), era originară din Bolintinul din Vale și s-a căsătorit, într-adevăr, cu târgovișteanul Mihai Alexandrescu. Există și o anume legătură cu familia Fusea, care este posibil să-l fi indus în eroare pe îndeobște atât de bine documentatul Călinescu. Pe scurt, spunem că mama lui Grigore – Maria – a fost fiica lui Ștefan Bolinteanu, boier și moșnean din Bolintinul din Vale și al Stanei Voinescu. De înzestrarea Mariei s-a însărcinat unchiul ei, fratele Stanei, bogatul negustor târgovișteanu Cârstică Voinescu și mai cu seamă soția acestuia, o aprigă și educată femeie, Safta Fusea. De altfel familia Bolintineanu este prezentă multe momente importante din viața lui Grigore Alexandrescu și nu trebuie să mai mire faptul că, la 22 iunie 1860, atunci când s-a constatat că poetul „pătimește de nenorocita boală a slăbiciunii minților" și declarat incapabil a-și administra bunurile și casa, cei însărcinați să o facă din postura de epitropi erau Ștefan Bolintineanu (văr primar al poetului și nepotul de fiu al lui Ștefan Bolinteanu de mai înainte) și Sache Piscupescu (soțul verișoarei primare, Elena Bolintineanu, sora lui Ștefan). Ștefan Bolinteanu, tatăl Mariei, era frate cu Caloian Bolinteanu și el mic boier din Bolintinul din Vale. Caloian a avut mai mulți copii printre care și pe Sică, nimeni altul decât părintele Anicăi Bolinteanu. Din căsătoria Anicăi Bolinteanu cu macedoneanul Enache Cosmad avea să se nască cetățeanul emblematic al Bolintinului, marea personalitate a culturii românești Dimitrie Bolintineanu. Prin urmare, bunicul lui Dimitrie Bolintineanu, Sică, era văr primar cu mama lui Grigore Alexandrescu, Maria.

Deși a trăit peste 70 de ani, respectiv până la 25 noiembrie 1885, ultimul sfert de veac din viața-i zbuciumată, marcată profund de moartea timpurie a părinților, l-a petrecut „între luciditate și eroare" (G. Călinescu), fiind condus pe ultimul drum doar de câțiva cunoscuți. Cu acel prilej, Alecsandri scria de la Paris: „Moartea bietului Alexandrescu nu m-a mâhnit atât de mult, căci el era mort de mai mulți ani, cât m-a mâhnit nepăsarea generației actuale în privința lui și uitarea în care căzuse numele lui, odinioară strălucit".

În ceea ce privește educația și instrucția de care a beneficiat, se știe că și-a însușit mai întâi temeinic greaca și elina, ajungând, datorită memoriei fenomenale și talentului deosebit, să recite din Anacreon, Sofocle sau Euripide. La București, unde se stabilește după prematura dispariție a părinților (Ce mare-i asemănarea cu destinul lui Bolintineanu !), studiează limba franceză cu profesorul Vaillant, care-i recunoaște stăpânirea perfectă a limbii lui Moliere. Leagă prietenii de-o viață cu colegii săi Ion Ghica, C.A. Rosseti, Nicolae Bălcescu.

Trebuie menționată o călătorie pe care o face în vara lui 1842 împreună cu Ion Ghica, pe atunci profesor de mineralogie la Academia Mihăileană din Iași, pentru a vizita mănăstirile din Oltenia. Nu a fost o simplă excursie pentru delectare, ci a avut drept consecință apariția unui volum de proză descriptivă, intitulat *Memorial de călătorie* și a capodoperelor lirice având ca tematică istoria națională: celebra *Umbra lui Mircea. La Cozia*, *Răsăritul lunei. La Tismana*, *Mormintele. La Drăgășani*. Din acei ani (circa 1831) beneficiem de un interesant portret literar al scriitorului, pe care l-a creat prințul Ghica, cum îi spunea cu duioșie nu tocmai dezinteresată Alexandrescu: „un tânăr înfășurat într-un surtuc cafeniu, oacheș, foarte oacheș, părul negru, sprâncenele groase îmbinate, ochii căprii și scânteietori, mustața îi mijea pe buză".

Reprezentant de seamă al literaturii pașoptiste, iată cum își prezintă concepția despre artă în general și despre poezie în special, în prefața la volumul de *Poezii* apărut în 1847: „Eu sunt din numărul acelora care cred că poezia, pe lângă neapărata condiție de a plăcea, condiție a existenței sale, este datoare să exprime trebuințele societății și să deștepte simțăminte frumoase și nobile care înalță sufletul prin idei morale". Este exact ceea ce se aștepta de la un om al vremii sale, anume să considere că arta e necesar să urmărească un rol social, dar și unul moral, pe lângă cel estetic. Prin tematică, prin motivele literare abordate, prin stil și limbaj, viziunea sa despre lume aparține deopotrivă romantismului și clasicismului: „e un romantic printre clasici și un clasic printre romantici" (Paul Cornea). Creațiile sale poetice sunt lirice: elegii, epistole, meditații, satire și epice – fabulele, domeniu în care a rămas neîntrecut.

A participat la evenimentele cruciale din timpul vieții: Revoluția de la 1848 și Unirea Principatelor, ulterior mulțumindu-se să facă parte din Comisia centrala de la Focșani. Crezând în redeșteptarea națională, publică în revista *Dacia literară* poemul *Anul 1840*, fapt care i-a atras arestarea timp de trei luni: *Un an vine, trece, ș-alt an îl moștenește, / Și ce nădejdi dă unul, acelălalt le ia*.

Ca om, i-a plăcut viața, a iubit. Trei sunt muzele poeziei sale erotice: Eliza, Emilia și Nina; *Inima mea e tristă*, *În ceasuri de mâhnire*, *Așteptarea* în care se remarcă influențele lamartiniene. S-a căsătorit târziu, în 1860, cu Raluca Stamatin, în chiar anul primelor manifestări ale bolii care l-a măcinat. Firea lui pătimașă se domolește, forța de a demasca tarele societății slăbește, sarcasmul satirei pălește încetul cu încetul, mai visează, arar, să intre în politică, se mulțumește cu tot mai puțin și se topește ca o umbră în Târgoviștea natală în noaptea de 25 spre 26 noiembrie 1885. A fost, fără doar și poate, o voce într-o epocă dificilă de tranziție, a fost un pionier în literatură și un precursor eminescian indubitabil.

Jules Verne – relații epistolare franco-române

Constanța CRUDU

De ce-l iubim pe Jules Verne ? De ce a fost el cunoscut și în afara Europei încă din timpul vieții ? Pentru simplul motiv că nu există copil, la noi cel puțin, care să nu se lase fermecat de lectura unor volume verniene precum, *Copiii căpitanului Grant* sau *Căpitan la 15 ani*, din care au avut de învățat mai mult decât din câțiva ani de experiență de viață, căci, într-adevăr, zecile sale de romane sunt adevărați „profesori fără grai" (în 1895 el mărturisea că a împlinit atâția ani câte cărți a scris).

Sensibil la aprecieri, are perioade când răspunde amabil la scrisorile admiratorilor. Se pare că mai mult primea epistole de la admiratoare, printre care și domnișoare romantice din România, care îl asaltau cu laude și rugăminți. Căci ele își doreau nespus să primească un răspuns și o fotografie cu dedicație, ca mare trofeu. Mândria de a deține o scrisoare de la celebrul Verne, exaltarea cu care redactau scrisorile în frumoasa limbă franceză pe care o cunoșteau atât de bine, în mod sigur, îl impresionau pe scriitor, care găsește timp în anii petrecuți la Amiens, în regiunea Picardia, să poarte corespondență cu „fanii" săi.

Ne imaginăm frumoasele tinere, absolvente de pension, care jonglau cu limba la modă, îmbrăcate cu rochii de la Paris, citind romane franțuzești. Și cum să nu fie convins Jules Verne să le răspundă, el, care s-a îndrăgostit nebunește de atâtea femei: Caroline Touson, Rose Herminie Arnaud, Laurence Janmar, Honorine du Fraysne (viitoarea soție), Estelle Hénin și, surprizător, Luiza Müller, cu care a avut o relație între 1882 și 1884, originară din Transilvania (Homorod, jud. Brașov), de dragul căreia face o călătorie de câteva săptămâni pe meleagurile noastre, timp în care vizitează Castelul Colți, care i-a servit ca sursă de inspirație pentru romanul *Castelul din Carpați*.

Dar există și scrisori ale unor domnișoare anonime, cititoare fervente ale *Călătoriilor extraordinare*, titlu generic sub care își publică faimoasele opere (62 de romane și 18 nuvele) – romane de aventuri, SF, fantastice. Printre ele se numără și aceea care a primit următoarea scrisoare, pe care o reproducem în original și în traducere, datată „*Mai 1894*".

Pierre-Auguste Renoir - *Tânără citind,* (1886)

Mademoiselle,
Un autographe qui arriva avec un pareil retard, est-il tout de même un autographe ? Oui ! Je le pense. Aussi je vous envoie ces quelques lignes, qui, vous en m'escusant, vous porteront le temoignage de ma respectueuse sympathie.
Jules Verne
Mai '94

(Arhivele Naționale București, *Colecția Scriitori Străini*, ds. 1, p. 58, Ms IV/96)

Domnișoară,
Un autograf care va sosi cu o asemenea întârziere, mai este el, totuși, un autograf ? Da ! Cred că da. De asemenea, vă trimit aceste câteva rânduri, care, scuzându-mă, vă vor aduce mărturia respectuoasei mele simpatii.
Jules Verne
Mai '94

Chiar dacă este destul de scurtă, cu formulări stereotipe, într-o oarecare măsură de așteptat de la o persoană care răspundea, pe atunci, prompt la numeroasele scrisori, epistola se remarcă prin tonul politicos, destul de reverențios, dacă ținem seama de „dovada respectuoasei simpatii" de care amintește, de dorința de a satisface plăcerea interlocutoarei necunoscute aflate la mii de kilometri și a nu o dezamăgi, în ciuda faptului că întârziase cu răspunsul, pentru că, până la urmă, „un autographe est tout de même un autographe", ceea ce reprezintă esențialul.

Și astfel, marele scriitor vizionar, spre deosebire de mulți contemporani ai noștri, europeni sau de aiurea, cunoștea bine meleagurile noastre, mărturie fiind scrierile *Pilotul de pe Dunăre*, *Castelul din Carpați*, *Mathias Sandorf*, *Keraban Încăpățânatul*, *Claudius Bombarnac* care amintesc de ținuturile noastre din sud, centru și est.

Dacă spre Jules Verne au pornit mesaje exaltate, dacă dinspre el au ajuns aici, la noi, gânduri ale unui mare om, înseamnă că ROMANUL lui Jules Verne a dărâmat granițele, a mișcat inimile, a transmis elemente de progres științific inedite, concretizate ulterior. Și dacă veți vizita Franța, nu-l căutați pe autor la cimitirul „La Madeline à Amiens", ci pretutindeni pe pământ (*Ocolul Pământului în optzeci de zile*), în aer (*Cinci săptămâni în balon*), în apă (*Douăzeci de mii de leghe sub mări*), chiar și pe Lună (*De la Pământ la Lună*).

Un monument puțin cunoscut al poetului Bolintineanu

Vasile GRIGORESCU

Revista *Sud* a găzduit mai multe relatări din presa vremii privitoare la edificarea, la Bolintinul din Vale, a monumentului marelui om de cultură Dimitrie Bolintineanu. Opera de artă, creația sculptorului Carol Stork, a fost dezvelită în luna octombrie a anului 1888. Ea încununa o inițiativă în mare măsură privată, la

Monumentul funerar al familiei Bolintineanu și medalionul încrustat în zid la 1909

care au răspuns localnici și familiari ai poetului, precum Constantin Șt. Bolintineanu sau iubitori de cultură ca Ioanid, arendaș al moșiei boierilor Băleanu de la Bolintinul din Deal și ctitor al bisericuței din cartierul Moșteni, deputatul Atanasiad, Anghel Demetrescu, Ioan S. Rădulescu, Ștefan Velescu, N.Gr. Rădulescu și chiar Regina Elisabeta.

Epopeea distrugerii acestui monument constituie o pagină dureroasă în istoria culturii române și a fost evocată, în paginile publicației noastre, de autori precum Constantin Carbarău, Constantin Bărbuță sau Emil Păunescu (un studiu purtând semnătura celui din urmă fiind publicat în volumul *Bolintinul,*

Aspectul actual al mormântului familiei

bolintinenii, Bolintineanu, Editura Dominor, București, 2004, p. 208-210). De curând, *Asociația pentru cultură și tradiție istorică Bolintineanu* a realizat și difuzat filmul documentar *Bolintineanu. Poveste dăltuită în piatră*, care tratează acest tragic subiect. Sursele indicate mai înainte, ca și documentele lăsate de Constantin Șt. Bolintineanu și păstrate de urmașul acestuia, dl Radu Costinescu, menționează existența unui alt monument, primul dintre cele dedicate memoriei marelui bolintinean. Arhivele Statului din București (Fond *Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice*, ds. 217/1877) păstrează dosarul realizării acestuia, care clarifică multe din necunoscutele care îl înconjoară.

În efervescența primăverii lui 1877, autoritățile române, ca să susțină și să răspundă entuziasmului provocat de posibilele consecințe ale conflictului ruso-turc, vin cu inițiativa de a se cinsti personalitățile care au contribuit la modernizarea României. În cazul lui Dimitrie Bolintineanu, stins cu numai cinci ani în urmă, din partea Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice se adresează o cerere de întocmire a devizului estimativ, pentru realizarea unui monument funerar, sculptorului Storck:

Devizu
O cruce de marmoră cu piedestal tot de marmoră – lei 200
O placă de marmoră – lei 450
28 palme piatră ordinară subt ace*[e]*a – lei 140
Medaillonu portretar alu răposat Dlu Bolintineanu – 400
Sumă lei noi – 1190.
București, 18 Martie 1877.
K. Storck.
Dsale Dlui Director alu Ministerul Cultelor G. Ghidionescu.
(*Loc. cit.*, f. 1)

Ministerul aprobă, cu rezoluția din 22 martie, suma de 1000

Monumentul familiei Cărpenișanu, Bolintineanu fără gărduleț

de lei, din fondul de 2000 de lei avut la dispoziție pentru „plăți extraordinare”, iar sculptorul purcede urgent la treabă, astfel încât, la 14 iulie 1877, se adresa din nou Ministerului înștiințând că „monumentul de marmoră pentru răposatul D. Bolintineanu l-am așezat la mormântul decedatului la comuna Bolintinul din Vale” (*Ibidem*, f. 4), solicitând eliberarea sumei aprobate, înapoind totodată „desemnul” după care executase lucrarea și pe care vi-l prezentăm, în premieră, și dumneavoastră.

Inaugurarea monumentului, așezat peste rămășițele pământești ale poetului, avusese loc cu un fast pregătit printr-un ordin către Prefect și Subprefectura de Sabar (înregistrat la 11 iulie 1877) și invitații către rude, printre care și Constantin Șt. Bolintineanu, pe atunci inspector financiar la primăria Capitalei.

Mormântul lui Dimitrie Bolintineanu era situat lângă zidul bisericii cu hramul Adormirea Maicii Domnului, în partea de nord a acesteia, în vecinătatea altor răposate rude. Spre sfârșitul veacului al XIX-lea, după împroprietărirea lui Cuza, cimitirul satului a fost mutat pe actualul amplasament, în fosta moșie a boierilor Băleanu, pe un teren cedat din proprietatea primită de săteni (câte 72 de mp de familie !). Pentru amintirea locului unde fuseseră osemintele celor din neamul Bolintineanu, în curtea bisericii, se va ridica un frumos monument funerar, operă tot a sculptorilor familiei Storck.

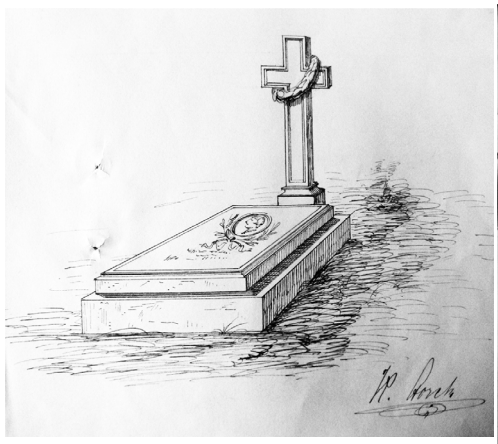
La începutul secolului XX, sub vegherea mărinimosului Constantin Șt. Bolintineanu au fost întreprinse ample lucrări de refacere, consolidare și transformare a bisericii și împrejurimilor. Atunci, de la un plan dreptunghiular, lăcașul avea să se adapteze unuia treflat, cu abside laterale. Dat fiind că proiectatul sân nordic cădea chiar peste mormântul poetului, rămășițele sale aveau să fie reînhumate sub monumentul dezvelit în octombrie 1888, iar monumentul vechi, din 1877,

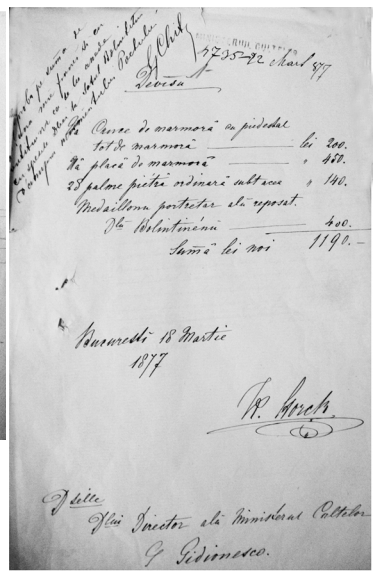
Constantin Ștefan Bolintineanu

avea să fie demantelat: portretarul va fi încastrat în zidul bisericii, iar crucea și piedestalul vor fi așezate în interior, la capul pietrei funerare a „familiilor Dinu Bolintineanu și Iamandi Cărpenișanu”, loc pe care îl veghează și azi. Tot atunci, la 1909, când se zugrăvea biserica și se așeza noul iconostas, operă a celebrului sculptor Babic, se împrejmuia placa funerară din interiorul bisericii cu un gărduleț din fier forjat cu lucrătură delicată, menit să apere mormântul de tălpile credincioșilor. Crucea și piedestalul făcute de Storck, placa funerară și gărdulețul se constituiau astfel într-un complex unitar, menit să amintească bolintinenilor de neamul căruia îi datorează atâtea . După trecerea mai multor decenii, în epoca „roșie”, prețioasa lucrătură în fier forjat din interiorul bisericii se va „evapora”, iar complexul funerar, după trecerea altor ani, va fi înconjurat cu un controversat brâu din piatră, prost așezat de către „meșteri”. Cuviincios ar fi fost, credem noi, mai înainte de orice intervenție, atunci ca și acum, să se întrebe măcar urmașii neamului boierilor Bolintineanu, încă în viață, ce părere au despre modificările proiectate și dacă permit violarea integrității ansamblului funerar al strămoșilor lor, parte a unui monument istoric în același timp.

Bune sau rele, atunci, la 1909, deciziile privitoare la transformările bisericii și ale monumentului de la 1877 au aparținut „proprietarului”, Constantin Șt. Bolintineanu, nepot al ctitorilor Adormirii Maicii Domnului, rudă apropiată lui Dimitrie Bolintineanu și, credem noi, cel mai mare binefăcător al Bolintinului.

“Desemnul”

Devizul întocmit de Storck

Biblioteca SUD-ului

Florentin Popescu, ***Scriitorii din strada Apolodor***, Editura RawexComs, București, 2013, 174 pagini. *Profesori universitari sau simpli secretari într-o redacție de revistă sau de editură, laureați ai Academiei sau numai debutanți, din clipa în care păseau pe scările blocului scriitorilor din Apolodor erau cu toții vecini și nimic mai mult, fără mofturi (unii) sau complexe (alții), fără „aere de superioritate” sau inhibiții...*

Carol Roman, ***Ziaristul și fascinația clipei: Condeie remarcabile de altădată***, Editura Balcanii și Europa, București, 2012, 260 pagini. *Evident că o carte ce cuprinde interviuri este cu atât mai interesantă și necesară cu cât inerlocutorii aduc cu ei o bogată frescă de viață, iar chestionarea lor oferă cadrul mărturisirii și al adnotării unei experiențe unice din domeniul gazetăriei sau al vieții din redacțiile altor timpuri.*

Gabriel Dragnea, ***27 dialoguri: construcții incomplete***, Editura Tiparg, Geamăna, 2013, 184 pagini. *Cartea de față, prin întrebările adresate, nu își propune să scoată în evidență capacitatea intelectuală a intervievatorului, abilitatea acestuia de a creiona un peisaj cu interogații complexe, ci unul cu aspecte mai puțin cunoscute de generațiile mai tinere, postdecembriste, ale omului creator, care țin de viața acestuia, de condițiile sociale în care își desfășoară activitatea, de problemele cu care se confruntă până la finalizarea lucrării și, uneori chiar și după publicarea acesteia.*

PETRE DULFU ȘI CONTEMPORANII SĂI

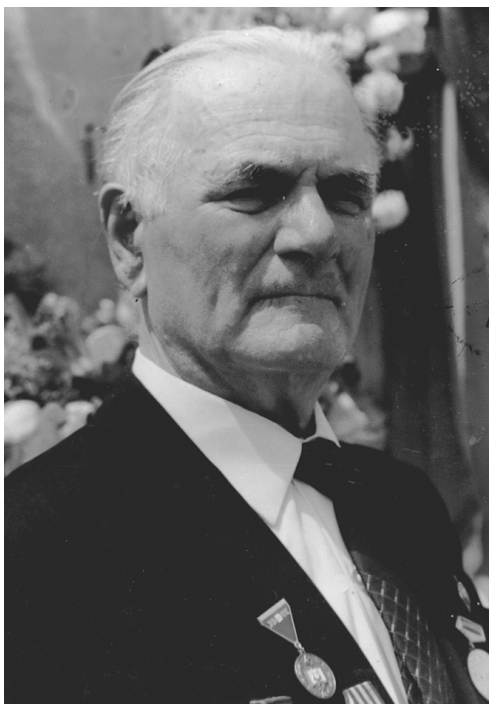
Nicolae Scurtu

Biografia și bibliografia poetului, prozatorului, folcloristului, traducătorului și memorialistului Petre Dulfu (1856–1953) nu sunt complet cunoscute cercetătorilor, biografilor și istoricilor literari. Există mai multe motive: importanța scriitorului, receptarea operei sale în anumite perioade și, evident, un anume mod de a gândi, în perspectivă istorică, locul și profilul unui creator de valori literare.

Se impune, dintru început, să afirm că opera lui Petre Dulfu a stimulat interesul și pasiunea pentru lectură a multor generații de intelectuali proveniți din lumea rurală.

Cărțile sale, nu puține, au suscitat curiozitatea unor cărturari de talia lui B.P. Hasdeu, Moses Gaster, N. Iorga, Lazăr Șăineanu, Nicolae Cartojan și alții, care au relevat în cercetările lor *specificitatea* operei sale literare.

În perioada când istoricul literar Nicolae Cartojan pregătea una dintre operele fundamentale, *Cărțile populare în literatura românească*, i-a solicitat unui discipol al său, Ion Carbarău (1906–1992) să-l intervieveze pe autorul *Isprăvilor lui Păcală* în privința genezei unora din cărțile sale și, mai ales, dacă a uzitat izvoare străine în elaborarea lor.

Interviul profesorului și cercetătorului Ion Carbarău, care pregătea o lucrare de doctorat în acest sens, conține un număr însemnat de întrebări, extrem de interesante, care l-au determinat pe dascălul și venerabilul scriitor să se confeseze fără reticențe.

E necesar să precizez că în una dintre epistolele lui Ion Carbarău către Petre Dulfu, *Jugani*, 20 sept[embrie] 1932, se menționează: *Primul răspuns autograf ce mi l-ați dat, în prealabil, vă pot comunica faptul că d[omnu]l Nicolae Cartojan m-a rugat să-l depun la Arhiva Seminarului de „Istoria literaturii române vechi”, spre păstrare.*

Epistola aceasta, necunoscută până acum, se constituie într-o veritabilă mărturie privind geneza uneia din cărțile lui Petre Dulfu.

București, 11 aprilie 1932

Stimate domnule Carbarău,

La întrebările ce mi-ați adresat, iată lămuririle ce pot să le dau:

1. Pentru alcătuirea cărții *Isprăvile lui Păcală* m-am slujit mai întâi de cele cuprinse în studiul lui S[imeon] Mangiuca[1]. Am întrebuințat apoi și unele culegeri de povești populare, printre care, mai ales, o broșură cu năzdrăvăniile lui Păcală, publicată, nu mai țin minte de cine, la Sibiu sau la Brașov, precum și culegerile lui I.G. Sbiera, Ioan Slavici, Elena Sevastos, Florini, Silvestru Moldovan (*Păcală și Tândală*) etc.

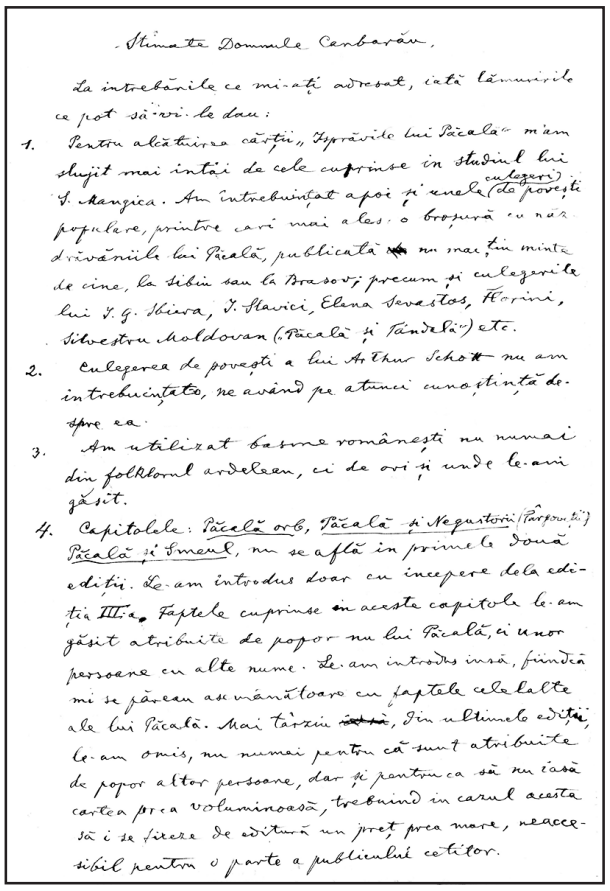
2. Culegerea de povești[2] a lui Arthur Schott nu am întrebuințat-o, neavând pe atunci cunoștință despre ea.

3. Am utilizat basme românești nu numai din folclorul ardelean, ci de orișiunde le-am găsit.

4. Capitolele: *Păcală orb, Păcală și negustorii (târgoveții), Păcală și zmeul*, nu se află în primele două ediții. Le-am introdus doar cu începere de la ediția a treia.

Faptele cuprinse în aceste capitole le-am găsit atribuite de popor nu lui Păcală, ci unor persoane cu alte nume. Le-am introdus, însă, fiindcă mi se păreau asemănătoare cu faptele celelalte ale lui Păcală.

Mai târziu, din ultimele ediții, le-am omis, nu numai pentru că

Stimate Domnule Carbarău,

La întrebările ce mi-ați adresat, iată lămuririle ce pot să-vi le dau:

1. Pentru alcătuirea cărții „Isprăvile lui Păcală” m'am slujit mai întâi de cele cuprinse în studiul lui S. Mangiuca. Am întrebuințat apoi și unele culegeri (de povești) populare, printre cari mai aleas: o broșură cu năzdrăvăniile lui Păcală, publicată ~~de~~ nu mai țin minte de cine, la Sibiu sau la Brașov; precum și culegerile lui I. G. Sbiera, I. Slavici, Elena Sevastos, Florini, Silvestru Moldovan (»Păcală și Tândală«) etc.

2. Culegerea de povești a lui Arthur Schott nu am întrebuințato, neavând pe atunci cunoștință despre ea.

3. Am utilizat basme românești nu numai din folklorul ardelean, ci de oriși unde le-am găsit.

4. Capitolele: Păcală orb, Păcală și Negustorii (Târgoveții) Păcală și Zmeul, nu se află în primele două ediții. Le-am introdus doar cu începere dela ediția III-a. Faptele cuprinse în aceste capitole le-am găsit atribuite de popor nu lui Păcală, ci unor persoane cu alte nume. Le-am introdus însă, fiindcă mi se păreau asemănătoare cu faptele celelalte ale lui Păcală. Mai târziu, ~~din~~, din ultimele ediții, le-am omis, nu numai pentru că sunt atribuite de popor altor persoane, dar și pentru ca să nu iasă cartea prea voluminoasă, trebuind în cazul acesta să i se fixeze de editură un preț prea mare, neaccesibil pentru o parte a publicului cititor.

sunt atribuite de popor altor persoane, dar și pentru ca să nu iasă cartea prea voluminoasă, trebuind, în cazul acesta, să i se fixeze de Editură un preț prea mare, neaccesibil pentru o parte a publicului cititor.

5. Pentru *Păcală și zmeul* m-am servit de povestea *Stan Bolovan* din colecția de *Povești ardelenești* a lui Ion Pop Reteganul; de povestea *Moșul și zmeul,* din revista *Școala română* și de *Zdrâncu, spaima zmeilor,* poveste găsită nu-mi aduc aminte în ce ziar sau colecție.

Relativ la celelalte două capitole, *Păcală orb* și *Păcală și negustorii,* nu mai țin minte nici de ce anume povești m-am folosit și nici unde le-am găsit.

6. Pentru capitolele XXIII, *La vatra părintească,* și XXIV, *Păcală mare gospodar* m-am slujit de Ioan Slavici, *Păcală în satul lui.*

7. La capitolul *Păcală mireasă* m-am servit de studiul lui S[imeon] Mangiuca și de *Pepelea* al lui I. G. Sbiera, în care se vorbește și despre *țap* la pag[ina] 21.

8. Capitolele *Strechea, Prânzul* și *Otrava* le-am compus după *Hargatul năzdrăvan* al lui I. G. Sbiera. Povestea *Pepelea* a lui T. Stamati[3] mi-e necunoscută.

9. Cuprinsul acestor trei capitole l-am prelucrat și pentru teatru, sub titlul: *Păcală argat*, comedie populară, cu cântece, în patru acte. Am scris această lucrare înainte de război. S-a tipărit la *Cartea Românească* după război, prima ediție nu țin minte anume în care an, iar ediția a doua, în 1928.

10. Cap[itolele] cu *Păcală mort* și cu *Învierea morților* le-am scris, mi se pare, după *Păcală și Tândală* a lui Silvestru Moldovan. Astăzi nu mai am povestea aceasta, ca să-i pot face controlul.

11. Pentru *Păcală însurat,* mi se pare că m-am servit de S[imeon] Mangiuca. Nu pot să controlez căci mi s-a pierdut și Calendarul lui Mangiuca.

12. Episodul cu soldatul și omorârea copilului și cu punerea cozilor de mărar, cimbru și pătrunjel în ciorbă, le-am omis cu începere de la ediția a doua, părându-mi-se, aceste isprăvi, prea respingătoare și neestetice.

Eu am căutat să adun în lucrarea mea, nu toate isprăvile lui Păcală, ci doar pe cele mai frumoase.

13. Am înlocuit, la ediția a treia, pe popă, în cap[itolele] VI, VII, VIII, IX, X, XI, și XII, cu un *evreu*; în cap[itolele] XIX, XX și XXI cu un *țăran* (Stancu), iar în cap[itolul] XXIV cu grecul din sat, deoarece mi se obiectase de către unele fețe bisericești că mi-am bătut joc, în lucrarea mea, de preoțime și de religie.

Dar pe urmă am primit observații de la alți cititori, mult mai numeroși, că înlocuind preotul cu un evreu, un grec, etc. am schimbat caracterul românesc popular al povestirii.

Le-am dat dreptate acestora din urmă, și cu începere de la ediția a patra, am pus pe popă, iar la locul său, peste tot, afară de cap[itolul] XIX, *Strechea,* XX, *Prânzul* și XXI, *Otrava,* unde am lăsat pe țăranul badea Stancu, spre a mai reduce astfel numărul capitolelor în care se vorbește despre popă.

14. Pentru cap[itolul] *Boii lui Păcală*, unde e vorba despre *Cuibul urșilor* mi-a servit ca izvor povestea *Pepelea* a lui I.G. Sbiera. Alte povești cu acest titlu nu cunosc.

15. Episodul cu *Caprele popii* nu-mi aduc aminte de unde l-am luat. Probabil că din broșura de la Sibiu sau Brașov despre care e vorba în răspunsul meu la întrebarea 1.

16. Relativ la episodul *Rămășaguri cu un boier,* de asemenea, nu pot să vă dau un răspuns sigur. Mi se pare că am citit aceste isprăvi în foiletonul vreunui ziar.

17. Pentru cap[itolul] în care se vorbește despre întâlnirea lui Păcală cu Tândală m-am slujit de povestea *Pepelea* a lui I.G. Sbiera. Episodul acesta eu cred că este original românesc.

18. Capitolul *Moara dracilor* l-am prelucrat tot după *Pepelea* lui I.G. Sbiera.

Poveștile *Jumătate de om* a lui Măldărescu și *Moara dracilor* din revista *Ion Creangă* îmi sunt necunoscute.

19. La alcătuirea în versuri a *Isprăvilor lui Păcală* nu m-am servit de nici un model străin. Modele, în ce privește forma versului și limba populară, miau fost Anton Pann cu *Povestea vorbei,* și Th.D. Sperantia cu anecdotele sale.

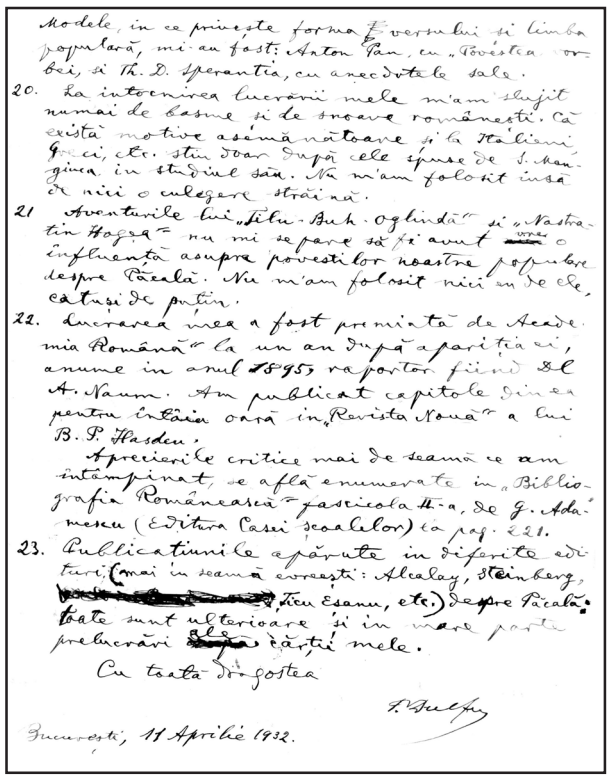
20. La întocmirea lucrării mele m-am slujit numai de basme și de snoave românești. Că există motive asemănătoare și la italieni, greci, etc. știu doar după cele spuse de S[imeon] Mangiuca în studiul său. Nu m'am folosit însă de nici o culegere străină.

21. Aventurile lui *Tilu-Buhoglindă* și *Nastratin Hogea* nu mi se pare să fi avut vreo influență asupra poveștilor noastre populare despre Păcală. Nu mam folosit nici eu de ele câtuși de puțin.

22. Lucrarea mea a fost premiată de Academia Română la un an după apariția ei, anume în nul 1895, raportor fiind d[omnu]l A. Naum. Am publicat capitole din ea, pentru întâia oară, în *Revista nouă* a lui B.P. Hasdeu.

Aprecierile critice, mai de seamă, ce am întâmpinat se află enumerate în *Bibliografia Românească*[4], fascicola a II-a, de G. Adamescu, Editura Casa Școalelor, la pag[ina] 221.

23. Publicațiunile apărute în diferite edituri, mai cu seamă evreiești: Alcalay, Steinberg, Țicu Eșanu etc. despre Păcală, toate

Modele, în ce privește forma versului și limba populară, mi-au fost: Anton Pann, cu „Povestea vorbei, și Th. D. Sperantia, cu anecdotele sale.

20. La întocmirea lucrării mele m'am slujit numai de basme și de snoave românești. Că există motive asemănătoare și la Italieni, Greci, etc. știu doar după cele spuse de S. Mangiuca în studiul său. Nu m'am folosit însă de nici o culegere străină.

21 Aventurile lui „Tilu-Buh-Oglindă” și „Nastratin Hogea” nu mi se pare să fi avut vreo influență asupra poveștilor noastre populare despre Păcală. Nu m'am folosit nici eu de ele, câtuși de puțin.

22. Lucrarea mea a fost premiată de Academia Română la un an după apariția ei, anume în anul 1895, raportor fiind D-l A. Naum. Am publicat capitole din ea pentru întâia oară în „Revista Nouă” a lui B. P. Hasdeu.

Aprecierile critice mai de seamă ce am întâmpinat, se află enumerate în „Bibliografia Românească” fasciola II-a, de G. Adamescu (Editura Casei Școalelor) la pag. 221.

23. Publicațiunile apărute în diferite edituri (mai în seamă evreești: Alcalay, Steinberg, [redacted] Țicu Eșanu, etc.) despre Păcală: toate sunt ulterioare și în mare parte prelucrări [redacted] părții mele.

Cu toată dragostea

P. Dulfu

București, 11 Aprilie 1932.

sunt ulterioare și în mare parte prelucrări ale cărții mele.

Cu toată dragostea,

P. Dulfu

Note

· Originalul acestei epistole, inedite, se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

1. Simeon Mangiuca, *Păcală de origine din Italia* în *Calendarul* pe anul 1882, p. 135–143.

2. Arthur Schott și Albert Schott, *Basme românești. Publicate cu o introducere despre poporul român și un adaos pentru explicarea* basmelor, Stuttgart und Tübingen, I.G. Cotta'scher Verlag, 1845, XVI + 384 pagini.

3. Teodor Stamati, *Pepelea* sau *Trădiciuni năciunare românești. Partea I*, Iași, Tipografia „Buciumul român”, 1851, 45 pagini.

4. Petre Dulfu în Gheorghe Adamescu, *Contribuțiune la bibliografia românească. Fascicola a 2-a. Istoria literaturii române. Texte și autori 1500–1921*, București, Tipografia Profesională Dim. C. Ionescu, 1923, p. 220–222. (*Publicațiile Casei Școalelor*).

Cristina Emanuela Dascălu

Gânduri despre o autentică voce lirică

Am cunoscut, de curând, pe Cristina Emanuela Dascălu (n. 20 mai 1969, Tîrgu-Neamț), poetă, eseistă, traducătoare și excelentă profesoară de emoții estetice în cetatea universitară ieșeană.

Prezența sa, discretă, în viața literară și culturală, în răstimpul a șapte luștri, atât în România, cât și în America, promovarea unui doctorat cu lucrarea Literatura Exilului și a Tărâmurilor Imaginare, în 2006, la arhicunoscuta University of Tulsa, SUA, precum și o impresionantă și incitantă operă literară, îi conferă Cristinei Emanuela Dascălu privilegiul, atât de rar, de a fi citită, recitită, comentată și ierarhizată după cele mai moderne grile critice.

Opera sa poetică, adunată cu parcimonie în trei cărți, abia în anul 2009, având titluri semnificative – Adorabila fiară, Echinox sau Solstițiu și Travel Series, reprezintă, de fapt, un nou mod de a concepe discursul liric. Poeta, angelică și cerebrală, imaginează un univers în care iubirea se constituie ca temă fundamentală și în jurul căreia gravitează marile întrebări ale existenței. Iubirea în poezia Cristinei Emanuela Dascălu, indiferent de timp, spațiu și restriști, purifică, înalță și, mai ales, înnobilează sufletele și spiritele naturii umane.

În opera sa, Cristina Emanuela Dascălu evocă, cu accentuată tristețe, avatarurile pe care timpul le produce necontenit, iar poeta cu harul, cu intuițiile și cu forțele sale creatoare propune o nouă viziune asupra eternului din noi.

Remarcată de istoria și critica literară română și americană, inclusă în crestomații și antologii, din cele mai prestigioase, și receptată, adesea, cu obiectivitate, poeta și eseista Cristina Emanuela Dascălu reprezintă un nume, o operă și o personalitate complexă ce s-au impus definitiv în cultura națională. Și nu numai.

Nicolae Scurtu

nevrotic anii trec…

nevrotic anii trec și nu ne-ntreabă,
biografie înjghebată-n grabă.

un cuvânt precum un câine

un cuvânt, îl strigi pe nume,
ți-e fidel precum un câine.

lexeme

pe un bostan am încrustat lexeme,
bostanul a crescut și editura-i plină de poeme.

mâine e ziua de care ne-amintim

mâine e ziua de care ne-amintim.
când un poem refuză un loc în țintirim.

Suflet de închiriat

păcat, ți-aș fi arătat livezile
de sub pleoape și străzile necunoscute
unde lumina se risipea ca
în ziua în care mâini tremurânde
dezlipiseră sigiliul de pe inimă aceeași
clipă e poate ce trece
dinspre ieri spre mai ieri
neinventate
dicționare se surpă înainte ca

cineva să citească inscripția: „De închiriat”.

Din nou despre noi

clarviziunea respirației,
zid al execuției-umbra;
întrebări prin care sevele
uită rădăcina,
iubindu-se de dragostea
frunzei în cădere-un mod
de a exila neantul;
și din nou despre noi,
plimbarea în interior printre
rafale de gloanțe oarbe,

ninsoarea din umbră ciuruind tăcerea.

Anotimpuri minus

Vezi, pașii mei, ce cât de singurateci
cernutu-s-au, s-ar mai cerni odată
să readucă forma ta speriată
de cruciada macilor sălbateci.

O, trupul meu prin vânt, cum vântul încă
îi dă puterea primei erezii
și cazarmat în liniștea adâncă
te-ar căuta prin gările târzii.

Ascultă puls de inorog prin vene;
e noapte, nu te văd și nu mă vezi –
Străine cu reflexe pământene
chemat de pe planeta cu zăpezi.

Când steaua ta din numărul astral
te reatrage, frigul mă condamnă.
N-ai fi putut, în aerul mortal,
să stai mai mult de-o vară și de-o toamnă.

Veghease brațul meu, polar, intrus
să dea un sens provenienței tale,
dar te-au corupt căderile de plus
în briza libertății triumfale.
O stea fără noroc, de foarte sus,
mi te-a adus și mi te-a luat din cale;
amurgul unui soare presupus
la ora galaxiilor finale.

Privindu-ne

cuvânt obosit, sfâșiat,
refluxul tăcerii îngroapă
schelete de sunete verzi.
val peste val – uitarea –
ca o ultimă ninsoare din an.
trepte de apă. Măsurăm
distanța dintre vise și somn,
în cădere de sunete calme,
reflux al spaimei de clipa
în care lumina rotunjindu-se
ne apleacă privirea, fulgerând
cutremurarea irisului, așteptarea retinei.

ochiul tău luminând clipa cu sclipiri de urme pe apă…

Mereu iubirea

se consumă un viscol
la cota zero-a-nlănțuirii noastre
tranșante pendule cenzurându-ne clipa
țipăt de aripă frântă, de lumină topită
de contur nenăscut,
țipăt cutremurat pe retină.

Iubirea-ca un vultur săgetat în priviri.

adică ochiul spune

adică ochiul spune că iar încep cu și
cum am purta drept aripi simbolul lui „a fi.”

amintiri

mai privesc amintiri peste care
va mai cădea cenușă și palidă uitare.

băuturi distilate

din vise vechi, în boabe a înflorit destinul
și vinul distilează, în zori, al nopții chinul.

viața-mi nu are spații albe

scriu tot mai rar căci viața-mi nu are spații albe:
umplute-s doar cu tine și cu ninsori de toamne.

O ISTORIE TRĂITĂ (I)
Școala haretiană

Gheorghe Gorincu

În perioada 1932-1935 se cunoștea că Spiru Haret, armean la origine, născut la 15 februarie 1851, la Iași, decedat la 17 decembrie 1912, matematician român, astronom, pedagog, academician, ministrul Cultelor și Învățământului Public, s-a dovedit un mare reformator al învățământului românesc, învățământ care a dăinuit până în anul 1948, când a fost înlocuit brutal de o altă reformă, de data aceasta după modelul învățământului sovietic.

Îmi amintesc că în perioada 1932-1935, cu ocazia excursiilor ce se organizau de către *domnu'* (cu acest apelativ era cunoscut învățătorul nostru) ni se prezentau adevărate lecții de istorie despre unele personalități de prin partea locului, care au contribuit la propășirea neamului, printre care și despre reforma învățământului românesc de către Spiru Haret. Din această lecție, am reținut că, în viziunea lui Spiru Haret, reforma învățământului românesc trebuia să înceapă de la bază, adică de la învățământul primar. Se considera că școala primară era cea mai importantă verigă a învățământului românesc din acea perioadă.

Școala "Spiru Haret", Brăila

De asemenea, o importanță deosebită a fost acordată și organizării învățământului liceal, cu o durată de 8 ani (ciclul I-VIII), adecvată mai multor profile, în funcție de nevoile societății românești.

Astfel, pentru învățământul primar, au fost înființate așa-zisele Școli Normale, cu un program special, care să asigure viitorilor învățători o pregătire multidisciplinară, mai ales pentru activitățile pe care urmau să le desfășoare în mediul rural.

Pentru agricultură, domeniul predominant în acea perioadă, au fost înființate Liceele Agricole, de opt ani, cu patru ore de învățământ teoretic și patru ore de practică agricolă pe terenul liceului, arondat special în acest scop.

Au fost în atenția lui Spiru Haret și activitățile comerciale și bancare din acea perioadă, înființându-se așa-zisele Licee Comerciale, cu o durată de opt ani de studii teoretice și practică aplicativă.

Și pentru activitățile industriale s-a decis înființarea Liceelor Industriale, cu o durată de opt ani, cu patru ore de învățământ teoretic și patru ore de practică în atelierele-școală, având menirea ca viitorii absolvenți să devină muncitori de înaltă clasă pentru industria românească în formare din acea perioadă.

Pentru tinerele fete, s-a decis înființarea unor instituții de învățământ speciale, *de gospodărie și menaj*, care să le servească în activitățile de viitoare gospodine, dar și pentru practicarea unor astfel de îndeletniciri în cadrul economiei naționale.

Au existat, în acea perioadă, și unele instituții școlare de învățământ, *confesionale*, înființate de anumite culte religioase, în cadrul cărora tinerele fete erau pregătite mai mult pentru viața de familie.

Să revenim la Școala Primară, considerată ca cea mai importantă verigă ce a stat la baza reformei procesului de învățământ...

După câte îmi amintesc, se vorbea că reforma începea cu școala primară de patru ani. Era singura instituție care asigura candidații pentru toate profilele învățământului liceal.

Pe această linie, în calitatea pe care o avea, de Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, Spiru Haret a solicitat politicienilor vremii ca pentru reformarea învățământului primar să se asigure patru categorii de cerințe, și anume:

1. Construirea unor clădiri spațioase prevăzute cu unele anexe necesare procesului de învățământ, inclusiv o locuință pentru directorul școlii;
2. Învățători cu o pregătire multidisciplinară, școlarizați în cadrul unor instituții școlare speciale;
3. Programe școlare în concordanță cu disciplinele de învățământ predate viitorilor învățători în cadrul acestor școli speciale;
4. Pe cât posibil, elaborarea unor manuale specifice învățământului primar reformat.

S-ar putea pune întrebarea dacă au fost îndeplinite toate aceste cerințe. În mare măsură, da ! În perioada anilor 1932-1935, am învățat la Școala Primară nr. 2 din Fălticeni într-o clădire deosebit de spațioasă, cu un hol imens la intrare, care servea atât diferitelor ședințe cu elevii și părinții, cât și pentru desfășurarea unor manifestări cultural-artistice. Existau și anumite spații speciale pentru păstrarea materialelor didactice, precum și o curte imensă, îngrădită, unde, în timpul pauzelor, năvăleau cohortele de elevi preocupați de a relua unele jocuri începute în pauzele anterioare, până când clopoțelul îi înștiința că pauza s-a terminat. Îmi amintesc și de clădirea care urma să fie locuința directorului școlii, oferindu-i acestuia posibilitatea să se afle în școală ori de câte ori era nevoie.

Aici aș dori să mai adaug că și în comunele și satele fostului județ Baia, ca și din alte județe, au fost construite astfel de clădiri, după regulile stabilite de Spiru Haret, având obligatoriu cele patru săli de clasă, spații adecvate, curte pentru joaca elevilor și, obligatoriu, un hol la intrarea în școală atât pentru activitățile cultural-educative cât și pentru eventualele ședințe.

Pe această linie, stau mărturie și cele două clădiri monumentale construite în acea perioadă la Brăila: clădirea Școlii nr. 6, mai târziu purtând numele celui care a fost Constantin Sandu Aldea și clădirea Școlii nr. 3, cu numele reformatorului, Spiru Haret. Ambele clădiri, în afară de spațiul destinat procesului de învățământ, au fost proiectate să servească și pentru unele activități social-cultural-educative. Îmi amintesc că, în anii din urmă, în aceste școli se organizau frecvent, de către inspectoratul școlar, ședințele cu directorii din tot județul. Clădirile n-au suferit de pe urma cutremurelor de pământ, și, după câte reține, Școala nr. 6 de pe str. General Eremia Grigorescu funcționează și în prezent, cu o capacitate de școlarizare mult sporită, trecând de la ciclul I-IV în trecut, la ciclul I-VIII, în prezent.

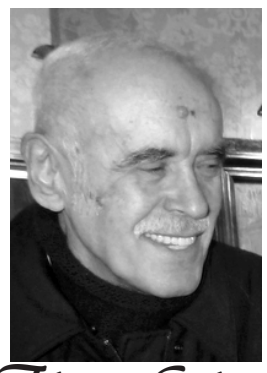
Școala "Sandu Aldea", Brăila

Mă întreb, pe bună dreptate, de ce oare, din anul 1948 și în continuare, s-a renunțat așa de ușor la sistemul de învățământ gândit și organizat de Spiru Haret. Spun aceasta deoarece sistemul se aplica în țara noastră de aproape o sută de ani, renunțându-se la el pentru o formă de învățământ străină față de tradițiile românești.

Despre învățătorii din învățământul primar din perioada haretiană voi reveni.

Continuare în numărul viitor.

Un parlament aliniat la... mustață

Florin Colonaș

În 20 iunie 1896, apărea la București, un mic volum, format de buzunar, intitulat *Deputații noștri*, semnat de George V. Niculescu și Albert Hermely. Lucrarea a apărut în editura librăriei Carol Müller, scoasă de sub teascurile tipografiei bucureștene *Epoca*. Aici se edita și cotidianul omonim, al partidului conservator, care apărea cu trei ediții zilnice. Era ceva ! În plus, în fiecare duminică apărea *Epoca literară*, sub îngrijirea lui I.L. Caragiale. Tot aici, dramaturgul care cultiva ocazional versul popular, editează *Sfânt Ion, baladă haiducească*, într-un tiraj pentru prieteni. Tipografia se afla în centrul capitalei, pe strada Clemenței și folosea „litera cea mai elegantă".

La publicațiile *Epoca*, au colaborat nume grele ale culturii române: Barbu Ștefănescu Delavrancea (în prima fază, chiar redactor șef), Alexandru Vlahuță, T. Arghezi, Gala Galaction, N. Iorga, G. Coșbuc, Șt.O. Iosif și mulți alții.

Deputații noștri are un număr de 320 de pagini și un grupaj final cu pagini de reclamă, desfășurat pe alte 50 de pagini.

Cartea începe cu o scurtă expunere a parlamentarismului românesc. Astfel, se arată că în urma Tratatului de la Ackermann (Cetatea Albă), din 1826, Înalta Poartă emite un hatișerif prin care domnitorii principatelor române, împreună cu divanurile, puteau întocmi legi constitutive pentru ambele principate. Urmează apoi o enumerare a articolelor Constituțiunii, privind funcționarea Adunării Deputaților, apoi legea electorală, precum și regulamentul Adunării, în total 90 de pagini.

Cartea continuă cu biografiile și portretele deputaților. Sunt 133 de deputați în Cameră, subliniind că nu este vorba și despre senatori. Senatul va constitui subiectul unui al doilea volum, urmat, așa cum se anunță în redacție, de un al treilea în care vor figura academicienii.

Fiecare deputat are o pagină cu numele, eventual funcția (ministru), colegiul, fotografia, partidul căruia îi aparține și o notiță cu date personale și adresa domiciliară, din București sau Provincie.

La anumiți parlamentari (cam 10%), nu apar fotografiile și, totodată, fișa biografică este foarte succintă, de multe ori, în subsol, se arată că respectivul nu a dorit să colaboreze la acest ghid.

Numai o mică parte dintre deputați erau la primul mandat, cei mai mulți fiind la al doilea sau la multiple prezențe în Parlament.

Din punct de vedere al pregătirii, cei mai numeroși aveau studii juridice, fie că proveneau din magistratură, judecători sau procurori, unii deținând funcții înalte, fie erau avocați sau profesori universitari, la Facultatea de drept din București sau din Iași. Numeroși juriști aveau doctoratul în drept, lucru aproape banal astăzi; singura deosebire fiind că-l obțineau la Paris, Berlin, Leipzigh sau Liège.

Existau și economiști și ingineri de construcții civile, vreo doi medici și o parte, cam un sfert, oameni „cu stare", comercianți, bancheri, arendași, proprietari. Între deputați figurează și învățători, din părinți țărani, cum ar fi democratul Constantin Dobrescu-Argeș, din comuna Mușetești, vajnic apărător al țărănimii argeșene.

Interesant de remarcat din succintele date biografice, este faptul, că se putea invalida mandatul unui deputat dacă se constatau nereguli, dacă spre exemplu, câștigătorul alegerilor nu avea situația militară în ordine etc.

Ceea ce constatăm, însă, la absolut toți deputații este un amănunt de ordin fizionomic: toți purtau mustață. Bănuiesc, că și cei câțiva care nu au poze purtau același semn de cochetărie masculină. Excepția ar întări regula. Mulți dintre deputați purtau și barbișon, barbă mai tunsă sau mai bogată, precum monahii sau favoriți asemenea lui Conu' Trahanache, așa cum l-a văzut Sică Alexandrescu în celebra sa montare, cu acea distribuție „de aur", în care Tipătescu avea o mustăcioară, Cațavencu barbișon, Pristanda o mustață bogată. În 1896, Parlamentul era totalmente androgin, femeile nu aveau nici măcar dreptul la vot, așa că deputăție... nici vorbă...

Deputații de atunci, aveau mustață, care de care mai de admirat. De la fine mustăcioare, la altele „pe oală", sau la cele „în furculiță", altele prelungindu-se lateral cu vârfuri ascuțite, răsucite sau altădată ușor ascendente, ceea ce ne poate aminti de un om al secolului XX, pictorul Salvador Dali. Vă dați seama cu ușurință că în focul unor dispute aprinse, la anumite „cestiuni arzătoare la ordinea zilei", stimabilii votau cum le dădea ghes inima... partidului și de multe ori se „câștiga la mustață" o bătălie electorală. „Curat-murdar...", vorba lui Nenea Iancu, „care nu s-a ales" deputat, dar purta o mustăcioară chipeșă. Și astăzi, în Parlamentul României, există deputați cu mustață și unii care-și lasă să le crească și barba. Nu am văzut încă pe cineva cu favoriți, dar mai știi... cu timpul... Oricum, cei care pun „bărbi" sunt, Slavă Domnului !

Aș vrea să amintesc câteva nume sonore din acel vechi Parlament. În afara unor nume de familie celebre ca Brătianu, Sturdza, găsim pe Ioan T. Buzdugan, Alexandru G. Djuvara (fratele bunicului lui Neagu Djuvara, cu studii de politică și drept la Paris, fiind și un amator înzestrat, practicând cu talent pictura de șevalet), Alexandru I. Marghiloman (ministru în diferite cabinete și chiar Prim-ministru, cel care a negociat pacea cu Germania, fapt care i-a cauzat neplăceri în politica internă), Nicolae P. Romanescu (tatăl diplomatului și scriitorului Marcel Nicolae Petru Romanescu), Ioan I.C. Brătianu (fiul cel mai mare al lui Ioan C. Brătianu, un mare nume în politica românească), Dincă Skileru (mare anteprenor de mine și petrol), Toma Stelian, profesor de drept comercial, donator al clădirii și muzeului de la Șosea cu același nume, care actualmente este sediul partidului social-democrat ! ! ! Și unde mai pui că vor să cumpere locația... Politică, nu glumă, *neicusorule* !...

Somptuoasa construcție, după ivirea „orizontului roșu" a găzduit instituții ale statului, apoi Uniunea Scriitorilor, o ambasadă sau pur și simplu până în 1989 a fost abandonată. Unde o fi oare colecția Toma Stelian ? Muzeul avea trei secțiuni: artă universală, românească și religioasă. Directorul muzeului era profesorul George Oprescu și se organizau frecvent expoziții temporare de mare ținută.

Principele Grigore Mihail Sturdza este o altă mare figură din acea legislatură. Fiu al Domnului Moldovei, participant la toate marile evenimente din perioadă ale Istoriei noastre naționale. General în armata turcă, sub numele de Muklis-pașa, apoi cu același grad în cea moldovenească, a lăsat și o scriere importantă: *Legile fundamentale ale universului*.

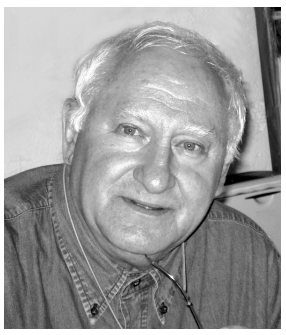
Deputatul Constantin Nacu, profesor de drept civil, a elaborat lucrarea *Comparație între codul civil român și cel al lui Napoleon*. Spiru Haret, profesor, ministru al Instrucțiunei Publice, stâlp al modernizării învățământului românesc. Vasile lascăr, cel pe a cărui statuie stă scris: „Voi face din administrație a doua magistratură". Marele scriitor Barbu Ștefănescu Delavrancea cu o fundamentală operă dramatică și publicistică. Marele arhitect Ion Mincu. Ion Bianu, fondator al Bibliotecii Academiei.

Am amintit doar pe câțiva dintre aleșii Camerei, cei mai cunoscuți, poate. Ca și atunci și astăzi dintr-un parlament cu vreo 580 de membri, publicul larg cunoaște un număr mic dintre ei. Asta în condițiile de astăzi, când există posturi de televiziune, radiouri, internet și presă scrisă. Câți erau cunoscuți pe vremuri ?

Mă mai întreb, dacă atunci Camera avea grijă să stipendieze un bărbier, care să asigure onor parlamentarilor, serviciul tunderii mustăților domniilor lor. Astăzi știm că s-a înființat în Casa Poporului un salon de frizerie cu tarife modice și bon fiscal. Deși, numărul purtătorilor de mustață este cu mult mai mic, parlamentarii trebuie să arate „fercheș"...

Ceea ce mai știm precis este aceea că Parlamentul la 1895, avea oameni cu „dare de mână", care au ieșit din deputăție, dacă nu cu o avere diminuată, cel mult similară. Apropo, o știre recentă arată că jumătate din parlamentarii americani sunt milionari ! *Bravos Națiune... Halal popor !* În contrast cu cei vechi, parlamentarii contemporani de la noi intră săraci și termină mandatul... bogați. *Monșer, mă-nțelegi ?* Lumea se modernizează frate... Există „mutații" în fiecare domeniu, și mai cu seamă în oricare „moment" !...

Un mare om de cultură: *Neagu Udroiu*

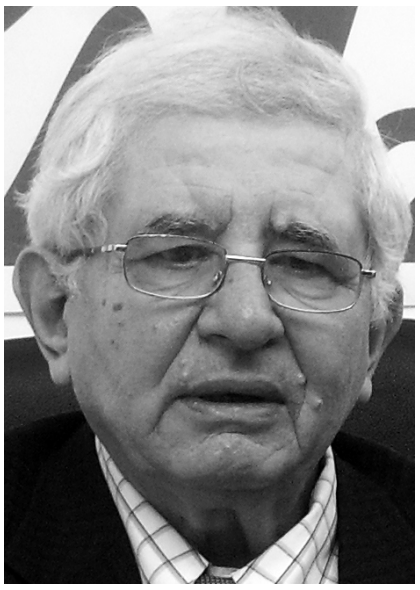

Don Andreiță

Apariția unei (sau unor) cărți de Neagu Udroiu ar putea duce cu gândul pe cititorii lui - numeroși – obișnuiți a se delecta cu savuroasele sale pagini de călător la Nord și la Sud de Ecuator, la un nou volum (sau volume) de această factură. Uite că nu e așa. i asta deoarece - unii poate știu, alții, sigur nu, reporterul frenetic din tinerețe a găsit timp în agitata sa existență de gazetar în cotidian, cu bune și cu rele, să consume un timp apreciabil cercetărilor destinate istoriei presei, de la noi și de aiurea, teoriei și practicii jurnalistice. Combinată cu segmentele de viață când s-a aflat la catedra universitară de profil, această preocupare începută mai târziu dar niciodată părăsită-nici azi ! - ne pune în față un cercetător de ținută care ne invită să-l descoperim, să-l conspectăm, să-l apreciem.

Prestigioasa editură Tipo Moldova revine asupra scrisului scriitorului. Anul trecut bibliotecile din întreaga țară au fost invitate să ia act de apariția unui somptuos și valoros volum semnat de cel în cauză, cuprinzând însemnări de călător pe cinci continente - Europa, Asia, Africa, America de Nord și America de Sud. Un de invidiat exercițiu intelectual circumscriind minutele de trăire a spectacolului lumii.

De astă dată, este selectată o parte din stăruitoarea preocupare academică a scriitorului, cercetătorului și profesorului Neagu Udroiu. Avem acum în față trei volume așezate sub acolada generică *Mass Media și Societatea*. Neagu Udroiu face parte dintre aceia dintre noi pe care soarta l-a mișcat, inspirat, de colo-colo, în spațiul comunicării publice. El a fost coleg cu noi la „Scânteia tineretului", pe aceleași culoare unde veneau ca truditori ai condeiului Nicolae Dragoș, Constantin Stănescu, Mihai Ungheanu, Nicolae Arsenie, Dumitru Matală. Și unde ne treceau pragul, în calitate de colaboratori Marin Preda, Eugen Barbu, Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Adrian Păunescu. La „Scânteia" a fost coleg cu Ioan Grigorescu, Victor Vântu, Viorel Sălăgean, Romulus Căplescu. La Radioteleviziune a lucrat în echipă cu Tudor Vornicu, Dionisie Șincan, Sofia Șincan, Alexandru Știrk, Vasile Donose, Dinu Săraru, Geo Saizescu, Iulius Șundrea, Eugen Preda. La Agenția Națională de Presă a activat aproape două decenii. A publicat constant, ani la rând, în reviste cu căutare precum „Viața studențească", „Flacăra", „Lumea". Am menționat toate acestea cu intenția de a sublinia că ne vorbește un profesionist al jurnalisticii noastre din ultima parte a veacului trecut, împătimit în a cerceta cu sufletul la gură îngălbenite ori proaspete file de cronică privitoare la devenirea profesiei noastre de inși înrobiți de rigorile comunicării publice, pe acel tronson care servesc informația plecată de la puțini –gazetarii - la cei mulți - audiența.

Rezultat al cercetărilor sale de ani și ani, cele trei volume încasetate în colecția de autoritate *Opera Omnia* își împart frățește domeniile abordate. În primul volum, *Cavalerii și piloții Ordinului de Gutenberg* își află locul date, observații și considerații privind evoluția presei scrise și a universului audio-vizual la scară planetară (650 pagini). În al doilea volum (cca. 600 pagini) sunt expuse extrem de interesante informații și evaluări la capitolul numit cândva de autor tehnologia în tranșeele informației, drumul de la Gutenberg, trecând prin frământările lui Marconi și ajungând în zilele obliterate de Bill Gate și contemporanii săi. Un loc consistent în cadrul volumului îl ocupă agențiile de presă risipite pe glob, de la cele care întruchipează în mintea noastră monștrii sacri de gen - Reuters, France Presse, Associated Press, China Nouă, Itar-Tass - la ceea ce numim agenții naționale de știri. Și pentru că în materie avem la noi acasă o experiență de aproape un veac și jumătate, Neagu Udroiu îi dedică ultimul volum în exclusivitate. Este un binemeritat cuvânt de respect, de admirație chiar, la adresa celor care au slujit cu profesionalism procesul delicat nu odată, al colectării, procesării, stocării și difuzării informației către marele public, din țară și străinătate.

Stimași colegi condeieri, poftiți la bibliotecă ! Puteți afla lucruri fascinante despre profesia pe care o slujim atâția, nu puțini dintre noi lipsiți de elementare cunoștințe în materie...

Bolintineni de... excepție !

Dr. ing. Corneliu CRISTESCU

Cu deosebită emoție mă aplec asupra hârtiei albe pentru a așterne câteva cuvinte despre câțiva colegi de-ai mei, în mod deosebit despre unul care, recunosc, mi-a fost mai aproape și la propriu și la figurat. Aceasta pentru că în cei nouă ani cât am fost colegi, mai întâi la liceu și apoi la facultate, am avut timp să ne cunoaștem bine, să ne apreciem reciproc, iar prietenia noastră,

Ion Carbarău și Ștefan Ivașcu

căci am convingerea că am depășit cu mult calitatea de... colegi, a durat și s-a dezvoltat continuu.

Sunt sigur că mulți bolintineni îl cunosc, nu așa de mulți pe cât ar trebui, dar foarte mulți se vor mândri că le este concetățean, daca vor afla o parte, măcar, din biografia sa științifică. Deși nu locuiește în Bolintin, ci acolo unde l-a trimis destinul, el nu a plecat niciodată, definitiv, din acest oraș pe care îl iubește foarte mult și de care este foarte mândru și unde se întoarce, deseori, cu plăcere și cu speranță să-și umple, întreaga ființă, cu acea energie pozitivă pe care ți-o poate da numai reîntâlnirea cu locurile natale.

Dar cine este, de fapt profesorul universitar doctor inginer Niculae Șt. Grigore, căci despre el, colegul și prietenul meu, vreau să scriu aici...

Este, în primul rând, un fiu al Bolintinului, unde a văzut lumina zilei și s-a format ca om, cu o cultură deosebită, ale cărei baze, în cea mai mare parte, le-a pus frecventând cursurile liceului „Dimitrie Bolintineanu" din Bolintin, cum ne plăcea, adesea, să spunem și unde am avut pleiade de profesori de excepție, culminând cu marii noștri mentori, Ion Carbarău, profesorul de limba română și Vasile Sebu, profesorul de matematică, care ne-au insuflat dragostea atât pentru disciplinele umaniste, cât și pentru științele exacte.

A fost șeful „promoției de aur" a liceului, din anul 1967, alături de un alt coleg de excepție, inginerul Voicu Chiva care, peste ani, avea să ajungă directorul liceului din Bolintin, dar care, din păcate, a dispărut prematur dintre noi. Ei doi erau „locomotivele" claselor A și B, între care era o competiție continuă și acerbă, atât la învățătură cât și la activitățile sportive.

Colegul Nicu Grigore a început cursurile liceului fiind cunoscut, deja, de o parte a corpului didactic, încă de la scoala generală, ca un elev de nota 10. Așa a fost și așa a rămas... Mi-aduc aminte că, pentru noi, cei care veneam din satele din zone mai îndepărtate de Bolintin Vale, chiar dacă acolo aveam, oarecum, un statut asemănător, aici, la liceu, competiția era dură și exigențele ridicate, așa că a trebuit, uneori, să mușcăm din amarul notelor mai mici.

Revenind la colegul Nicu Grigore, aș vrea sa menționez ca am avut șansa să fiu foarte apropiat de el, cu siguranță mai mult decât alți colegi, în timpul liceului, dar și al facultății. Era un elev stralucit și avea note foarte mari la toate materiile. Era foarte serios cu destinul lui școlar și utiliza foarte bine timpul, avea o putere de muncă deosebită, participa cu succes la olimpiadele școlare și rezolva cu ușurință probleme dificile din *Gazeta Matematică* sau *Gazeta de Fizică-Chimie*, reviste cu un nivel științific foarte ridicat pe vremea aceea.

Cu toate acestea, era un bun coleg, avea umor și era un bun sportiv. Ca șef de clasă, era respectat de colegi, avea autoritate și, în glumă fie spus, îi plăcea să fie considerat și să rămână în istoria clasei ca un... monarh luminat ! Amândoi ne număram printre cei care eram dornici să cunoaștem atât literatura și istoria, cât și matematica și fizica și mergeam destul de bine și cu limbile străine. Între noi a fost o colegialitate și o amiciție exemplară, iar aparenta competiție dintre noi nu a fost decât una tipică atletismului, dominată de *fair-play*, deoarece fiecare alerga pe culoarul său, performanța unuia stimulând la rezultate și mai bune din partea celuilalt. Nu o dată însă ne consultam sau încercam împreună să rezolvăm problemele cele mai dificile, când interveneau, adesea cu soluții originale și colegii, ajunși mai târziu ingineri: Tinel Mustățea (admis pe primul loc la admiterea în liceu) și Paul Niculae (cu care aveam să lucrez câțiva ani mai târziu, într-un institut de cercetare), dar și ambițioasa noastră colegă, viitoarea profesoară de matematică, Milica Staicu, astăzi doamna Milica Dan, sufletista clasei, căreia aveam să-i datorăm atât de mult pentru întâlnirile promoției noastre.

În afară de colegul Nicu Grigore, care era bolintinean get-beget, noi ceilalți eram din satele din apropiere, din *spațiul spiritual bolintinean*, unde Bolintinul exercita o atracție și o influență culturală deosebită, mai ales prin existența liceului, dar nu numai...

Dacă la un moment dat amândoi visam să ajungem studenți la Universitate, eu la matematică, iar el la fizică, ca urmare a unei acțiuni „promoționale", cum am spune astăzi, din partea Trustului Petrolului din Bolintin, dar și din îndemnurile dirigintelui nostru, Vasile Sebu, în care aveam o deosebită încredere, am candidat amândoi la Facultatea de mașini și utilaj petrolier din cadrul Institutului de petrol, gaze și geologie din București pe atunci, astăzi din Ploiești, unde împreună cu un alt fiu al Bolintinului, acum conf. univ. dr. ing. Eugen Șovărel, am intrat pe primele trei locuri ! Și ca o șansă pe care ne-a oferit-o destinul nostru comun, cei trei bolintineni am terminat facultatea, de asemenea, în fruntea clasamentului !

În același timp, primele două locuri, din clasamentul celor admiși la Facultatea de forajul și exploatarea sondelor, erau ocupate, de asemenea, de absolvenți ai liceului din Bolintin Vale, de viitorii ingineri Voicu Chiva, de care am mai vorbit și de Ștefan Crudu, fiul poștașului din Bolintin care ne aducea scrisorile și revistele de care aveam atâta nevoie și care, la rându-i, peste ani avea să însemne mult pentru bolintineni, de vreme ce aceștia, prin mijloace democratice, l-au ales primar al localității.

Tripleta de bolintineni, printre care mă număram și eu, era binecunoscută în Institut și nu o dată s-a vorbit, chiar și în marile cotidiene ale timpului, cu respect și venerație despre liceul din Bolintin și despre elita de profesori de care a avut parte promoția noastră.

Mi-aduc aminte că odată am descoperit că toți trei, pe ascuns, făceam poezii, îmbinând armonios pregătirea științifică cu pasiunea pentru literatură. Păstrând proporțiile, era ceva asemănător cu situația celor trei surori Brönte ale literaturii engleze, care au scris fiecare câte un roman fără știrea celorlalte. Aceasta pasiune pentru literatură, pentru poezie în special, o datorăm, cu siguranță, marelui profesor Ion Carbarau, care ne-a cultivat emoția artistică ca stare sublimă de trăire a vieții... Îi mulțumim și îi rămânem recunoscători !

Revenind la colegul meu Nicu Grigore, acum profesorul univ. dr. ing. Niculae Șt. Grigore de la Universitatea Petrol și gaze din Ploiești, după ce a obținut titlul de doctor în științe, a parcurs toate treptele universitare destul de repede, ajungând în vârful piramidei academice. Ca cercetător științific principal gradul I, a publicat peste 100 de lucrări științifice în reviste de specialitate din țară și din străinătate. A scris cărți și manuale universitare, publicând în edituri de prestigiu, precum cea a Academiei Române. Volumul, aparut la Editura Tehnică din București, *Dicționarul specialiștilor*, vol. I, menționează numele prof. univ. dr. ing. Grigore Șt. Niculae, ca un specialist valoros în domeniul său de activitate, prezentându-se lucrările sale științifice mai importante.

Scriind cele de mai sus, am descoperit bucuria de a mă întoarce în timp, în anii tinereții și de a prezenta, din păcate, doar câțiva dintre colegii mei, pe care îi consider, prin spirit pe unii, dar și prin naștere pe alții, *bolintineni de... excepție*, cu care cetățenii din Bolintin Vale și nu numai ei, trebuie să se mândrească.

Pelerin în Țara Sfântă

Prof. dr. Marin Alexandru CRISTIAN

După o consultare în familie am hotărât să însoțim pe Viorica și Alexandru Argeșeanu din Stoenești de Giurgiu într-un pelerinaj în Țara Sfântă în perioada vacanței de primăvară (3-9 februarie 2014). Împreună ne-am atașat grupului condus de o doamnă distinsă și bine documentată de la agenția Millenium Tour. La ora 4, în ziua de 3 februarie, organizatorii ne înmânau la fiecare câte un ecuson cu tricolor pe care trebuia sa-l purtăm în timpul călătoriei. Pe față era trecut numele fiecărui „Pilgrim" iar pe verso câteva date de contact pe care le puteam folosi în cazul când ne rătăceam de grup. Ne-au îmbarcat într-o cursă Tarom care a decolat la ora 6:30. După o oră soarele se ridica falnic și grandios din Strâmtoarea Bosforului. În jurul orei 8:30, comandantul aeronavei o așeza pe pista aeroportului din Tel Aviv.

În prima zi am făcut un tur al capitalei statului Israel, după care am mers și ne-am recules la mormântul Sfântului Mare Mucenic Gheorghe de la Lida. În drum spre Haifa, ne-am închinat la biserica Stella Maris, construită, în anul 1836, pe locul unde s-a aflat într-un refugiu temporar Sfântul Ilie Tesviteanul.

Drumul spre Nazaret a fost deosebit de plăcut. Este un oraș cu o polulație de 70.000 de locuitori evrei, creștini și musulmani, aici vizitând biserica Bunevestiri, administrată de ordinul

franciscanilor, construită pe locul unde a stat Sfânta Familie a Fecioarei Maria și a Dreptului Iosif. Somptuoasa cupolă a fost proiectată sub forma unui crin răsturnat cu 16 petale. În anul 1954, arheologul franciscan Fr. Bagatti a descoperit coloanele ridicate la începutul secolului al II-lea care purtau inscripția „Bucură-te Marie". Biserica poartă numele Bunavestire pentru că aici a venit Arhanghelul Gavriil și a adus vestea Fecioarei Maria că va fi Maica Domnului.

La o distanță de 400 de metri de această biserică se află biserica Arhanghelului Gavriil, care adapostește bătrânul izvor care alimenta acum 2000 de ani întreaga comunitate a Nazaretului. Am fost mirați că pe zidul de la intrare, în partea dreaptă, erau scrijelite cu chirilice în tencuială, două nume românești: Tache Nistor și Constantin Dobre din Focșani, care vizitaseră acest sfânt lăcaș în anul 1864 !

Cina s-a servit pe malul lacului Tiberiada (Marea Galileii), cu pește Kinnerat care se găsea și acum două milenii. Aici, pe țarmul nordic, Mântuitorul Iisus Hristos a racolat primii apostoli: Petru, Andrei (care a creștinat poporul român), Iacov și Ioan.

În ziua a doua, după micul dejun, am vizitat Muntele Fericirilor (unde Mântuitorul a rostit Predica celor Fericiți), Tabgha (locul unde Iisus a hrănit 5000 de oameni din trei pâini și doi pești), Capernaum (unde au fost înfăptuite cele mai multe minuni). În drum ne-am abătut pe la Cana Galileii, unde Mântuitorul a fost la nunta lui Simon Zilotul, împreună cu ucenicii săi și a înfăptuit prima minune:

„Și a treia zi s-a făcut nuntă în Cana Galileii și era și mama lui Iisus acolo. Și a fost chemat și Iisus și ucenicii Săi la nuntă. Și sfârșin du-se vinul, a zis mama lui Iisus către el: Nu mai au vin. A zis ei Iisus: Ce ne privește pe mine și pe tine femeie ? Încă n-a venit ceasul Meu. Mama Lui a zis celor ce slujeau: Faceți orice vă va spune. Și erau acolo șase vase de piatră, puse pentru curățirea iudeilor, care luau câte două sau trei vedre. Zis-a lor Iisus: Umpleți vasele cu apă. Și le-au umplut până sus. Și le-a zis: Scoate-ți acum și aduceți nunului. Iar ei i-au dus. Și când nunul a gustat apa care se făcuse vin și nu știa de unde este, ci numai slujitorii care scoseseră apa știau, a chemat nunul pe mire. Și i-a zis: Orice om pune întâi vinul cel bun și când se amețesc, pune pe cel mai slab. Dar tu ai ținut vinul cel bun până acum. Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii și Și-a arătat slava Sa; și ucenicii Săi au crezut în El" (Ioan 2: 1-11)

La biserica din Cana Galileii se mai păstrează două chiupuri de piatră din cele șase menționate de evanghelistul Ioan. Tot aici se păstrează o parte din moaștele mirelui Simon Zilotul.

După amiază am urcat pe Muntele Tabor unde a avut loc schimbarea la față a Mântuitorului. „Și după șase zile a luat Iisus cu Sine pe Petru și pe Iacov și pe Ioan și i-a dus într-un munte înalt, de o parte, pe ei singuri și S-a schimbat la față înaintea lor. Și veșmintele lui s-au făcut strălucitoare, albe foarte, ca zăpada care nu poate înălbi așa pe pământ înălbitorul" (Marcu 9: 2-3). În fiecare an, la șase august apare pe cer chipul Fiului lui Dumnezeu ca dar al rugăciunilor pelerinilor creștini. Cazarea și cina s-au consumat la hotelul Paradise din orașul Betleem.

În ziua a treia, grupul nostru de pelerini, între care starețul Ieronim și preotul Ionuț Lupei, care au dat deseori explicații evenimentelor descrise de cei patru evangheliști, a vizitat Muntele Măslinilor și Mica Galilee. Aici, Mântuitorul s-a arătat de două ori apostolilor Săi înainte de a se înălța la cer. Amintim că de pe Muntele Măslinilor, Iisus a intrat călare pe un măgar, în Duminica Floriilor, în Ierusalim. Am fost oaspeții bisericii Pater Noster, construită de prințesa Belgiei în anul 1874 pentru călugărițele carmelite. Aici se găsesc fixate pe ziduri 80 de plăcuțe cu inscripția *Tatăl Nostru*, în diverse limbi printre care și cea română. Am mers în pelerinaj la mănăstirea Eleon, de unde Iisus Hristos s-a înălțat la Dumnezeu, și la mănăstirea Maria Magdalena.

Un popas mai prelung l-am petrecut în Grădina Ghetsimani, de unde în Joia Mare romanii l-au arestat pe Mântuitor după ce primise sărutul lui Iuda. Măslinii care compun livada datează de mai bine de 2000 de ani. Unul dintre ei, am aflat că are opt metri în diametru. În imediata apropiere a Grădinii Ghetsimani se află Biserica Agoniei, numită și *Biserica tuturor națiunilor*, deoarece 12 națiuni catolice au făcut donații pentru zidirea acesteia în anul 1924. Pe o piatră aflată în interiorul sfântului lăcaș, Iisus s-a rugat la Dumnezeu să-i dea putere să treacă prin toate suferințele pentru a spăla păcatele omenirii. Pe fațadă sunt înfățișați cei patru evangheliști, având-u-l pe Iisus Hristos în mijloc închinându-se pentru suferințele Sale Tatalui. S-a vizitat și mănăstirea Sfântului Ștefan (primul martir).

Am intrat în cetatea Ierusalim pe Poarta Sfântului Ștefan. Orașul este locuit de evrei, arabi și creștini. Pentru poporul evreu importanța îi rezidă din templul construit de regele Solomon în anul 950 î.Hr. și reconstruit de Irod cel Mare în anul 22 î.Hr. Din Templu a mai ramas numai zidul de vest, numit Zidul Plângerii, unde evreii merg și se roagă zilnic. Creștinii apreciază că între zidurile Ierusalimului Iisus Hristos, fondatorul religiei lor, a fost răstignit și apoi a înviat din mormânt. Musulmanii îl prețuiesc ca locul de unde Mahomed a făcut călătoria în rai. Cetatea are nouă porți, dintre care numai Poarta de Aur este închisă din jurul anului 1500. Se zice că această poartă se va redeschide când va reveni Mântuitorul Iisus Hristos pe pământ. Cea mai frumoasă este considerată Poarta Damascului.

Ierusalim, Poarta Damascului

În Ierusalim am străbătut Via Dolorosa, drumul pe care l-a parcurs Mântuitorul cu Crucea în spate până pe Golgota unde a fost crucificat. Alături se află Piatra Ungerii, locul unde trupul lui Iisus Hristos a fost așezat și uns cu uleiuri scumpe, după care a fost înfășurat într-un giulgiu și înmormântat. Astăzi, Sfântul Mormânt se află în biserica Sfântul Mormânt, construită pe locul unde Hristos a fost înmormântat și înviat. Pelerinii merg și se roagă la Sfântul Mormânt în fiecare zi. În imediata apropiere se află biserica Anastasia (înviere, în limba greacă).

În ziua a patra ne-am trezit de dimineață, la ora 5 și ne-am grăbit să asistăm la Sfânta Liturghie oficiată de preoții armeni la biserica Nașterii Domnului din Betleem, unde Fecioara Maria a fost împodobită de Dumnezeu cu durerile Facerii. Este considerată cea mai veche biserică ortodoxă din lume. Am văzut Steaua Betleemului, locul unde a fost născut Mântuitorul. Biserica aparține comunităților greacă și armeană. Am revenit în Paradise pentru micul dejun, apoi am plecat iarăși la drum. Am fost oaspeții mănăstirii Sfântul Sava, situată pe valea râului Kidron, în deșertul Iudeii. În apropierea bisericii, Sfântul Nicolae a fost pustnic o vreme.

După ce am trecut pe la mănăstirea Sfântul Teodosie ne-am oprit la mănăstirea Câmpul Păstorilor. După tradiție, se spune că păstorii care se aflau pe câmp cu turmele în noaptea de 25 decembrie, au fost anunțați de îngeri să privească steaua care se afla deasupra Betleemului. „Iar după ce îngerii au plecat de la ei, la cer, păstorii vorbeau unii către alții: *Să mergem dar până la Betleem, să vedem cuvântul acesta ce s-a făcut și pe care Domnul ni l-a făcut cunoscut*. Și grăbindu-se au venit și au aflat pe Maria și pe Iosif și pe Prunc, culcat în iesle" (Luca 2: 15-16). Am lăsat în urmă Câmpul Păstorilor și ne-am deplasat la Ain Karem unde Fecioara Maria a venit la verișoara ei Elisabeta, care aștepta să nască pe fiul său Ioan. Am adus rugămințile noastre pline de evlavie în biserica Sfântului Ioan Botezătorul, reconstruită în anul 1935, apoi am mers la peștera unde Sfântul Ioan Botezătorul s-a nevoit 30 de ani.

Ziua a cincea a debutat cu o trezire devreme, la ora 5:30. După micul dejun am purces spre biserica Adormirii și Mormântul maicii Domnului, zidită la începutul secolului al II-lea d.Hr., unde am asistat la Sf. Liturghie oficiată de preoți ortodocși, greci și români. Apoi am vizitat Mormântul Regelui David și am mers în audiență la Patriarhul ortodox al Ierusalimului, Preafericitul Teofilos, căruia i-am oferit, din partea tuturor membrilor grupului de pelerini români care au semnat, o carte, apărută anul trecut la Editura Grai și Suflet – Cultura Națională, din București, recompensată cu Premiul Clio la Salonul International de Carte de la Chișinău din 2013, cu titlul *Mihai Viteazul „Io Mihai Voievod din mila lui Dumnezeu Domn al Țării Românești și al Ardealului și a toată Țara Moldovei"*, al cărei autor este semnatarul acestor rânduri.

Menționez că Patriarhul ortodox al Ierusalimului ne-a primit cu o deosebită ospitalitate, ne-a tratat cu câte un păhărel de coniac și bomboane ateniene. A fost bine dispus. S-a bucurat, ca un copil, de cartea pe care i-am oferit-o și la rândul Înaltei Sale Preafericiri mi-a dăruit o *Istorie a Greciei* scrisă în limba elenă. După ce ne-a binecuvântat pe toți, ne-a urat pelerinaj plăcut. Aa ! Era să uit. Patriarhul mi-a dăruit și o iconită de argint cu totul deosebită, care se acordă numai unor personalități. Aranjamentul audienței cu Preafericitul a fost tocmit în taină de distinsa și cocheta doamnă Melany, reprezentanta agenției.

Am revenit la Sfântul Mormânt, după care ne-am îndreptat spre Betania unde am vizitat mormântul lui Lazăr, pe care Mântuitorul l-a înviat la insistențele celor două surori, Maria și Marta. Aici, în Betania, am făcut un parastas la propunerea „jupâneselor" lui Cristinel Lungu și Petru Cojocariu, Mariana și respectiv Mioara. Cu acest prilej au fost pomeniți toți dispăruții apropiați membrilor grupului nostru. Parastasul a fost oficiat de preotul Ionuț Lupu și de starețul Ieronim. După parastas, am părăsit Betania și ne-am retras în Paradise, în Betleem.

În ziua a șasea am plecat spre Orașul Palmierilor, Ierihon, cea mai veche așezare din lume încă în ființă, datată din anul 7000 î.Hr. Aici se află un așezământ românesc, o biserică cu hramul Nașterea Domnului și două paraclise, unul închinat Cuvioasei Parascheva și celălalt închinat Sfinților români. Așezământul posedă și un motel cu 56 de locuri. În trecere, am vizitat biserica Dudul lui Zaheu.

O importanță deosebită pentru grupul nostru de pelerini a avut-o vizitarea locului unde Mântuitorul a fost botezat de Ioan Botezătorul în apele râului Iordan. În trecut, statul român a posedat un schit pe malul Iordanului, dar a fost părăsit în urma războiului dintre evrei și palestinieni. În prezent locul este ruinat. Apoi am urcat pe muntele Carpentaria sau Muntele Ispitirilor, unde Iisus Hristos a fost ispitit de diavol timp de 40 de zile. „Iar Iisus, plin de Duhul Sfânt, s-a întors de la Iordan și a fost dus de Duhul în pustie. Timp de 40 de zile fiind ispitit de diavolul..." (Luca 4: 1-2). Un alt popas l-am făcut la mănăstirea Hozeva, în pustiul Iudeii. Aici a fost, o perioadă de timp, stareț Sfântul Ioan Iacob de la Neamț. În apropiere am vizitat peștera unde s-a nevoit Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul timp de trei ani și jumătate. Drumul nostru a continuat spre Marea Moartă, aflată cu 450 de metri sub nivelul oceanului planetar. Poartă acest nume deoarece în apele ei nu poate trăi nici un organism datorită cantităților mari de sulf și potasiu. Are un conținut de sare de 25%, deși în ea se varsă râul Iordan. Undeva, prin apropiere de Marea Moartă s-au aflat străvechile așezări Sodoma și Gomora.

În ziua a șaptea am ieșit din hotelul Paradise cu bagajele tocmite și ne-am îndreptat spre Ierusalim. Am vizitat din nou biserica Sfântului Mormânt, Golgota, Piatra Ungerii și locul unde s-a consumat Cina cea de Taină, în timpul căreia Mântuitorul îl va demasca pe Iuda ca cel care îl va trăda. Am poposit la Pretorium, unde Iisus Hristos a fost judecat de Pilat din Pont, la închisoarea aflată sub casa lui Ana și Caiafa, unde Iisus a rămas noaptea dinaintea Crucificării. Am vizitat și biserica românească din Ierusalim cu hramul Sfântului Gheorghe. Către amiază autocarul în care ne aflam se deplasa spre Tel Aviv. Am zăbovit trei ore pe țărmul Mării Mediterane în portul Haiffa. La orele 17 ne aflam, deja, la aeroport unde am făcut formalitățile de îmbarcare pentru revenirea acasă. La ora 20:30 o aeronavă Tarom a decolat în siguranță de la Tel Aviv spre București. Am luat cu noi frumoasele amintiri ale acestui pelerinaj plăcut. La orele 22:45 ne aflam pe aeroportul „Henry Coandă" de la Otopeni, unde depănam impresii aristocrate. Cine știe dacă vom mai avea ocazia să simțim asemenea trăiri !

Mulțumim Melany, mulțumim Ierusalim !

Mersul târgului

Ștefan CRUDU

9.03.2014 - *Ultimul cizmar din Bolintin*

După o săptămână de ploi abundente, ultima „babă” a fost reprezentată de o zi semiînsorită iar târgul îmbelșugat și ieftin. Mărfuri diverse, de la cele din recolta anului trecut, până la cele proaspete, trufandale de solar: ceapă și usturoi verde (1 leu legătura), spanac cu 2-2,5 lei/leg. – frumos, pătrunjel, ridichi de lună, salată autohtonă 1-1,5 lei/buc. Prețuri normale. Am cumpărat răsaduri de salată și varză timpurie pentru solar mai devreme ca niciodată.

Destul de ieftine legumele. Cartofii, din abundență, cu 1,4-1,5 lei/kg foarte frumoși. Cei de sămânță, 1 leu/kg. Cerealele, la cel mai mic preț din ultimii ani: 33 lei/sac x 3 duble. E drept că și dublul era cam sub capacitatea standard (dacă ai unul calibrat, original, constați acasă că ai plătit trei dar ai cumpărat în realitate 2 și jumătate). Clienții noștri... fraierii noștri ! C-așa-i negustoria. Muncă puțină, profit cât mai mare ! Mere foarte multe. După nevoi și pungă: 1-4 lei/kg. Cele de 2,5 lei erau, cred, cele mai bune (și soiuri diverse). Deci, repet, abundență dar „nema” cumpărători. De-abia săptămâna viitoare începe încasarea pensiilor și iar cresc prețurile, pentru că așa-i târgul – capricios și oscilant, cerere și ofertă. La lapte, cu toată reducerea, au plecat cu marfa acasă. Ce va fi laptele duminica viitoare ? Ați ghicit ! Brânză proaspătă. Ouăle: 0,5 lei/buc. Alături, puii de 2 săptămâni cu 3,5 lei/buc. Calcul de profan: cu 0,5 lei/buc., peste 3 săptămâni ai putea avea pui de o zi mâncând răbdări prăjite, dragavei și urzici și consumând curent pentru incubator.

P.S. O veste tristă: A decedat ieri Tibi Neagu, șeful A.D.P.-ului Bolintin și implicit al târgului. Păcat. Era cumsecade și apreciat. Oare cine-i va lua locul (baban de altfel) ? Bucurați-vă și vă veseliți căci târgul nostru așa va fi mereu. Cum îl vedeți, duminică de duminică. Asta pentru că există și persoane care nu pot veni niciodată duminica dimineața, deoarece participă la slujba oficiată la biserică. Doar noi, păcătoșii, alegem târgul în loc să ne rugăm (și mai mâncăm și mici în post !).

Fiind și mucenicii, lipsea cel mai bătrân cizmar din Bolintin – Mitu lui Broinac – rămas acasă (singur și văduv) să facă mucenici. La datorie era doar Gigi Rozii. Cândva, cizmarii cu papuci din piele model autohton erau nelipsiți, mai ales primăvara, înainte de Paști. Acum vând anemic cu 45 lei/per. la câteva babe melancolice care nu-i agreează pe cei din plastic (care oricum sunt pentru acasă).

16.03.2014 - *Blocaj auto și fiscal*

De la „cartier” și până la (fostul) I.R.P.C.I. zeci (sute poate) de mașini pe ambele laturi ale străzilor Republicii și Palăncii. Nici un loc liber. Atâta doar că oamenii nu stau prea mult. Cumpără și pleacă, să facă loc la alții. Mare problemă parcarea. O zi de târg extrem de animat de la prima oră. Toata lumea mulțumită ! Mai ales vânzătorii. Dar și casierii A.D.P. care se văitau că au terminat chitanțierele. Cumpărătorii au fost în bani: s-au încasat pensiile. Verdețuri la discreție. Vremea caldă a favorizat creșterea zarzavaturilor în solare și oricum, salata și spanacul trebuiau recoltate ca să facă loc altor legume.

23.03.2014 - *Cocoșei la zece lei !*

La intrarea din strada Palanca erai întâmpinat cu această reclamă inspirată. Sigur, se referea la rasa pitică de găini. Dar se aflau expuse strategic zeci de cuști cu găini de rasă, porumbei de diferite rase, păsări de apartament, iepuri de casă. Prețuri destul de ridicate, ca pentru cunoscătorii pasionați. În rest, târg obișnuit, fără ceva special de consemnat.

30.03.2014 - *Bruma înghețată afacerile*

După o noapte cu cer senin, pe fondul unui aer rece venit din câmpia rusă – spuneau meteorologii – dimineața ne-am trezit cu brumă groasă și pojghiță de gheață în adăpătoare. Vânzătorii – primii – au resimțit temperatura scăzută tremurând pe lângă tarabe în așteptarea clienților. Care nu prea au venit. Au lipsit și mulți producători preocupați cu lucrările de primăvară în sere și solare sau pe câmp. Marfă era destulă. Spre ora 10:00 se observau urmările: răsadurile expuse erau atinse de brumă și nu se vindeau. În condițiile capriciilor primăverii, cu greu te-ai încumeta să

plantezi atât de timpuriu. Iar dacă nu ai solar riști sigur să ți se compromită munca și să pierzi banii. Deci, o stare de buimăceală în toate sectoarele. Mulți cartofi de mâncare și de sămânță la prețuri diverse: 1-2 lei/kg. Cei de sămânță cu 30% mai ieftini ca duminica trecută și de calitate foarte bună (încolțiți bine, rămași de la plantat). Foarte multe răsaduri (imature, necălite și prea de timpuriu scoase la vânzare – castraveți, dovlecei și chiar pepeni). Mi s-a părut o exagerare din dorința de a avea primii marfa. Calcule greșite. Tot la intrarea cu păsări, imediat în stânga, se observă câteva soiuri de puieți de pomi altoiți care provin din pepiniera lui „Gabi din Ogrezeni”. Printre ei celebrul soi de pere zis „Matache” din Bolintin. Cine-i dl Gabi ? De fapt a fost un mare altoitor (ultimul din zonă) care a asigurat renumele părului de toamnă bolintinean dar și a altor specii adaptate zonei, e drept la un preț mai mare decât al negustorilor și moldovenilor care își fac reclamă sortimentelor cu fotografii colorate țipător dar care încurcă nu numai soiurile dar și speciile. După moartea sa acum trei ani, la o vârstă înaintată (88 ani parcă) – l-am cunoscut foarte bine și i-am admirat priceperea și pasiunea cu care lucra – acum se ocupă de pepinieră una dintre fete cu soțul său. Un exemplu de afacere prosperă (vezi foto).

6.04.2014 - *De sus burniță, de jos fleșcăială*

După o noapte cu ploaie anunțată, mă așteptam ca să găsesc târgul subțiat de „competitori” și de frig. Dar nu a fost așa. Cumpărătorii au venit hotărâți, au acționat repede și au plecat fără să mai întârzie la câte un mic și-o bere. Marfă destulă, prețuri mici (zarzavaturi trufanda: ridichi lună, ceapă și usturoi verde, salată, toate la 1 leu per legătură sau bucată !). Tarabele pline de ridichi și salată, ca niciodată. Și exagerat de multe răsaduri, de toate mărimile și sortimentele. Pentru solare meritau cumpărate pentru timpurietate dar cum și în această săptămână vremea se anunță schimbătoare, cu episoade de răcire severă, este bine să fim precauți. Eu însă mă bazez pe solarul meu și am riscat sperând și ca temperaturile pe timpul nopții să nu scadă sub zero grade.

13.04.2014 - *Duminica Floriilor. Alei podite (versus Podul Mogoșoaiei). Invazia răsadurilor*

După două zile de ploi bogate cantitativ care au transformat târgul în zloată, puhoi de cumpărători (vreme însorită). Marfă din belșug. Carnea – puțină – s-a terminat repede (de teama controalelor dinainte de Paști). Doar „măcelarul cartierului” așteaptă foametea ca să-și vândă marfa: este imun la controale de acest fel. Instantaneul zilei: o vânzătoare de specialități din carne cu fața măslinie și cu fes alb ca laptele (nu era nevoie de atâta contrast pentru a-și etala etnia) vindea mici având o mănușă în mâna dreaptă iar în stânga, cu care ținea câțiva mici lipiți în palmă era fără acest „inutil” echipament. Vedeți așadar ce mâncați ? Puțin mai încolo, nea Mitu „sămânțarul” etala niște gunoaie în mijlocul aleei (se lăuda că el însuși le aruncase din locul unde-și fixase taraba mobilă și personală). Năravuri de Bolintin. Oamenii înotau prin noroi (și eu am adus acasă o mostră pe pantofi). Exagerat de multe răsaduri în condițiile în care pericolul de brumă există și în următoarea săptămână. Duminica viitoare nu e târg. Paște fericit și îmbelșugat !

Clubul de istorie

Ciprian NECȘUȚU

Ședința din 15 martie 2014 a marcat împlinirea a trei ani de la debutul *Clubului de istorie*. A fost ediția cu numărul XIX și, așa cum ne-a obișnuit, a fost plină de subiecte interesante și dezbateri, nu de puține ori, aprinse.

Deși tema recomandată a fost aniversarea a 581 de ani de la prima atestare a Bolintinului, chiar pe 15 martie 1433, materialele prezentate au fost destul de diverse. Ședința a debutat cu versurile dlui Dumitru Dumitrică, ce au avut ca motive Sabarul, Bolintinul, Eminescu. Secțiunea istorică a fost deschisă de dl colonel Nicolae Stoica, care a prezentat o serie de artefacte din cel de al doilea război mondial, însoțite de poveștile corespunzătoare, precum și de preocupările dumnealui legate de realizarea unei monografii a satului Dârvari – Ciorogârla. Profesorul Corneliu State a prezentat o mică colecție de medalii și monede, precum și o recenzie de carte, găzduită de altfel și în paginile revistei *Sud*. Gabriel Stegărescu a vorbit despre participarea și succesul înregistrat la un concurs școlar pe teme istorice, precum și despre ultimele cercetări întreprinse la Academie și Arhivele Statului. Despre străzi și toponime mai vechi sau noi legate de acestea a susținut o lungă expunere Ștefan Crudu. Am aflat că titulatura străzilor ține nu numai de tradiție, evenimente și personalități cultural-istorice ci și de indolență și lene. De aici și străzi denumite încă 23 august, Republicii, Partizani, 1 mai sau Principală. Vasile Grigore a vorbit despre un vechi și savuros – prin conținut – document, care redă „grozăviile” întâmplate pe vremea „zaverei” de la 1821, care, se știe desigur, a trecut și pe la Bolintin, mai întâi în martie și apoi în luna mai, loc de unde Tudor Vladimirescu a trimis vestita sa proclamație către bucureșteni. Discuțiile au fost întreținute de toți participanții, dintre care nu trebuie să-i uităm ai menționa pe Marian Grigore, Ciprian Necșuțu, Fănela Constantin, Florică Dan, Milica Dan sau Constanța Crudu.

Următoarea ediție a Clubului de istorie a fost programată pentru sâmbătă, 10 mai 2014, de la orele 17

la 20 (poate mai mult !), cu invitați deosebiți și o temă legată de literatură și de vechi neamuri bolintinene. Doritorii a participa sunt asteptați cu plăcere și fără restricții, amănunte putându-le obține de la telefoanele redacției din ultima pagină a revistei.

Să citim, să scriem...

Trei scriitori bolintineni

Fănela CONSTANTIN

De ceva vreme, una dintre inițiativele bune ale administratorilor educației românești, am numit programul *Școala altfel*, permite elevilor să iasă din cotidianul orelor de curs și să ia contact cu alte realități. *Asociația pentru cultură și tradiție istorică Bolintineanu* a fost implicată, la fel ca și anul trecut, în acest eveniment, încercând să-l tranforme într-unul cultural, depărtat de „mondenismul" cotidian. De această dată, în colaborare cu Școala Gimnazială nr. 1 Bolintin Vale, cu conducerea acesteia și cu ajutorul corpului didactic au fost organizate manifestările denumite *Să citim, să scriem... Trei scriitori bolintineni*. Ele s-au desfășurat în ziua de 7 aprilie a.c. și au avut ca obiectiv scoaterea în relief a importanței creatorului, literar în cazul acesta, pentru societate și națiune. De asemenea, s-a dorit realizarea unei conexiuni între autori consacrați, apropiați fizic spațiului bolintinean și elevi cu creațiile lor. Pentru aceasta *Asociatia* a invitat pe scriitorii Dumitru Dumitrică (Bolintin Deal), Florică Dan (Bolintin Vale) și Victor Pencu (Pădureni – Buturugeni), realizând astfel nu numai un climat literar ci și să arunce „o punte spirituală peste ape", după cum s-a exprimat unul dintre vorbitori, atâta vreme cât dl Dumitrică este de pe stânga Sabarului, dl Pencu de pe dreapta Argeșului, iar dl Dan Florică între ape, la mijloc de Argeș și Sabar.

Cei trei invitați au vorbit despre viața și creațiile lor literare, recitându-le elevilor din operele dumnealor. La rându-le și elevii au citit din cărțile celor trei scriitori, cu emoția specifică vârstei și momentului, câțiva dintre ei prezentându-le propriile creații care au fost primite favorabil, cu cuvinte de încurajare și perfecționare. Despre Dumitru Dumitrică, Victor Pencu și Florică Dan au vorbit Vasile Grigore și Ștefan Crudu, precum și profesorii Constanța Crudu și Marian Dumitru, elogiindu-le scrierile și marcând teme și motive din creațiile acestora.

Momentul a fost ambientat de muzica pregătită de Ciprian Necșuțu, pe interpretarea grupului *Mondial*, al cărui membru, compozitorul Romeo Vanica, a fost profesorul școlii din Bolintin Vale, precum și de aceea a bolintinencei Ilinca Cerbacev.

Să citim, să scriem... Trei scriitori bolintineni a marcat un moment cultural deosebit, pentru al cărei succes se cuvine să felicităm *Asociația pentru cultură și tradiție istorică Bolintineanu*, Școala Gimnazială nr. 1 Bolintin Vale și să le mulțumim celor trei scriitori invitați.

Reviste, Reviste...

Mozaicul, serie nouă, an XVII, nr. 1-2 (183-14), 2014. Din acest număr al revistei craiovene am remarcat dosarul *Adrian Marino: exerciții de disciplină a creației*, coordonat de Maria Dinu. El cuprinde articole semnate de Sorina Sorescu, Ion Bogdan Lefter, Andreea Mihăilescu, Gabriel Nedelea și Florina Ilis din care citâm: „În ciuda faptului că a scris enorm și n-a pierdut niciodată prilejul să-și explice opera, Adrian Marino n-a fost un spirit care să poată fi înțeles sau urmărit cu ușurință, cu atât mai mult cu cât, prin felul său de a fi, închis, taciturn, foarte exigent cu sine și cu semenii, n-a reușit, decât cu mici excepții, să atragă simpatia celorlalți." (p. 3). Ne-au mai atras atenția materialele prezentate de Ion Buzera (*poezia cotidianului cosmic*, p. 9), Florin Colonaș (*nu te supăra, nene Iancule !*, p. 19) și mai cu seamă Walter Benjamin (*suprarealismul: ultimul instantaneu al intelectualității europene*, p. 17), traducere din limba engleză de Andra-Elisabeta Bâțică.

Litere, an XV, nr. 4 (169), aprilie 2014. „Cu numărul de față, revista *Litere* intră în cel de-al cincisprezecelea an de apariție neîntreruptă. În asemenea momente, am sentimentul că mai trebuie să urcăm o treaptă, mă gândesc că ar putea fi ultima și rememorez (uneori în scris) drumul parcurs." (Tudor Cristea, p. 1) Îi urăm și noi, foarte bunei și îndrăgitei reviste târgoviștene (găești), la „cât mai multe trepte !". Ne-a plăcut foarte mult *Camil Petrescu, portret restrâns la anii din urmă* (Henri Zalis, p. 9-11), precum și *Arta neolitică în România – unele nedumeriri* (Manole Neagoe, p. 99, 100). Destulă uimire ne-a stârnit articolul dlui George Coandă despre *Starea de românitate. Momente istorice pretârgoviștene* (p. 97, 98). De bună seamă, cel puțin în privința nuanțelor, nu împărtășim aceleași opinii. Am citit proză de Marian Rădulescu, Iulian Filip, George Toma Veseliu și pagini de poezie aparținând autorilor Vasile Ghica, Silvia Bitere, Dumitru Pană.

Bucovina literară, serie nouă, nr. 1-2 (275-276), ianuarie – februarie 2014. Ca de obicei, excelentă prezentare grafică a publicației sucevene. Din paginile 2-4, Liviu Ioan Stoiciu, incisiv și pertinent, ne vorbește despre *Banul public și vizibilitatea scriitorului român*: de la Premiul Național „Mihai Eminescu", prin FILIT, până la N. Manolescu. Din articolul lui Ioan Țicalo extragem un argument pentru „îndemnul la pomenire": „Nicolae Cârlan e un alergător de cursă lungă și, spre satisfacția celor care îl cunosc, nu obosește. Izbânzilor sale, multe și notabile în plan muzeistic sau de istorie și critica literară, li s-a adăugat un tom reprezentativ de aproape 1300 de pagini, format mare, intitulat *Nicolae Labiș – Opera magna*, Editura Lidana, Suceava, 2013. A trudit la el ani mulți și, așa cum arată, volumul e candidat sigur la un premiu al Uniunii Scriitorilor." (*Un adevărat monument literar*, p. 15-17). Am citit cu plăcere excelentul *Portret în cărbune* făcut Olgăi Cantacuzino de Al. Cistelecan (*Basarabeanca electrică*, p. 32-34), ca și captivanta incursiune a dlui Florin Colonaș prin lumea fotografiei (*Suceveanul Berman, un as al fotoreportajului*, p. 86, 87).

Cititorul de serviciu

Dilema veche, an XI, nr. 531, 17-23 aprilie 2014. În pagina patru, Rodica Zafiu abordează problema „milițienilor la borcan" și a altor „daravele" lingvistice, iar, ceva mai jos, Liviu Papadima: „Sper ca cititorii *Dilemei vechi* să împărtășească crezul meu că, în materie de educație, avem cu toții încă de aflat, de învățat, de reflectat.", întărit de subtitlul: „Ce-i cu scandalul ăsta în educație ? Voi să fie liniște !". Despre pagina 7 nu spun nimic, însă nu i-aș fi simțit lipsa. Ar fi obligatoriu de citit Codrin Liviu Cuțitaru (*Un mizil(ic) plin de semnificații*, p. 8 – de-a râsu-plânsu, între Caragiale și Mizil), Valeriu Nicolae (*Țiganizări, înmormântări, cireșe și Winnetou*, p. 9 – care stârnește dar nu boierește), Cătălin Ștefănescu (*Lege și ordine*, p. 10 – bun și la obiect de această dată), precum și, un interviu cu un Lech Walesa anacronic, prea subiectiv și răutăcios pentru o analiză pertinentă (p. 21).

România literară, an XLVI, 11 aprilie 2014. De citit cronica lui Cosmin Ciotloș (*O ședință de cenaclu*, p. 7) în care nuanțează spiritul *Junimii* ieșene pornind de la paginile memorialistice ale lui George Panu. De asemenea, articolele semnate Răzvan Voncu (*O recuperare postumă*, p. 15) sau Nicolae Coande (*John Berryman – „o geografie a tristeții"*, p. 22). Subscriem la cele spuse de Horia Gârbea: „De ani de zile scriu că o elementară politețe față de limba română impune scrisul cu semne diacritice și că prezentarea poeziilor în format *center* este o dovadă de țopenie..." (p. 16) și încheiem cu tristețea Cronicarului: „Un proiect de lecție de literatură română, popularizat pe mai multe *site*-uri cu profil didactic, plin de itemi (sic !) pretențioși, greoi formulați, din care fiți atenți, elevul află că studiază, la clasă, stilul marelui povestitor... I.L. Creangă. O fi dat cu *copy-paste*, o fi combinat neglijent niște texte, contează mai puțin. Fapt e că doctul document, a cărui bibliografie, spune Maria Iordanescu, numără 11 surse, de la *DEX* la *Istoria...* lui Călinescu, e via ilustrare a formelor fără fond, a greșelilor în așa fel plasate încât să compromită totul, a lumii pe dos. Ca tematică, e de-acolo, cum s-ar zice, din vremea *Junimii*, însă reflectarea, într-un asemenea plan de lecție, a vremii noastre, a nivelului unor profesori de azi e, vai, foarte tristă..." (p. 24).

Wanda și ofranda pământului

Florin COLONAȘ

Cine și-ar fi putut închipui că o doamnă cu o statură firavă, ajunsă la o vârstă venerabilă, care trudea în zori, dar și pe înserate într-o mare grădină aflată între casele unui cartier central al Capitalei este o mare pictoriță ?

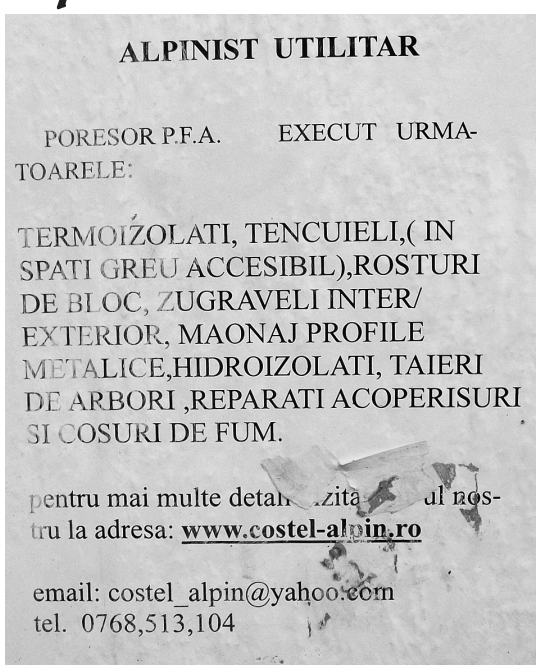
Suprafața bogată în metri a grădinii constituia eden-ul ei din, care dovedind o minuție similară celeia pe care o avea în alegerea culorilor de pe paletă, a reușit să facă din lumea fascinantă a plantelor, o mirifică oază de culori. Plantase și arbori, avea și o producție de fructe și se mândrea cu smochinele provenite de la arborii pe care-i îngrijea și oferea cunoscuților câte un borcan cu dulceață din fructele culese la sfârșit de sezon. Era, în fond, o precursoare a ceea ce ne place să numim astăzi produse ecologice. Avea în findul grădinii, straturi „cu de toate", trebuincioase gospodăriei și era teribil de mândră să etaleze în coșuri de răchită produsele obținute din grădina la care trudea singură, plăcându-i să împărtășească altora din experiența grădinăritului. Te și mirai de unde atâta vlagă la făptura aceasta, care și la nouă decenii de viață avea aceeași dragoste pentru a cultiva pământul și a-i respecta rodul. Cu pălăria de pai, cu stropitoarea și grebla, cu foarfeca de trandafiri, sau cu prăjinile cu care sprijinea crengile încărcate de fructe, înconjurată de câteva feline dolofane, care mieunau în cor exprimându-și dragostea față de ocrotitoarea lor, așa treceau pe nesimțite orele din viața unei mari creatoare de frumos.

Grădina și minunățiile ei era ea însăși o generatoare de subiecte. Aici, în după-amiezile de vară, uneori, Wanda și prietenele ei, colege într-ale artei se întruneau în veritabile ateliere de creație în aer liber. La aceste ședințe de cenaclu plastic participau, în afara amfitrioanei Wanda Sachelarie-Vladimirescu, Iulia Simu, Edith Mayer, Lucia Cosmescu, Lili Pancu, Ligia Macovei sau Nuni Dona. Alteori, în serile lungi de toamnă sau de iarnă, aceeași întrunire colocvială se desfășura în apartamentul spațios al artistei, aflat la primul cat al vilei care străjuia stradal grădina.

Există un tablou, *Casa roșie*, cu o imagine aproape de basm a casei privită dinspre grădină. Izbitoare asemănare a acestui tablou cu o lucrare a marelui pictor norvegian Edvard Munch, intitulată identic, dovadă că așa cum spune proverbul „marile spirite se întâlnesc". Nu numai acest subiect, dar și arta celor doi se intersectează din punct de vedere al concepției, esteticii și al cromaticii în cadrul expresionismului, fără să fie vorba de aceeași construcție are o mirifică asemănare.

(continuare în pag. 20)

Păcatele limbii...

De la Podu' Izvor citire...

Revista "SUD" recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor
Telefon editură: 0720 773209
Consilier editorial: Vasile Grigorescu
Telefon revista "SUD": 0786 455702

Wanda și ofranda pământului

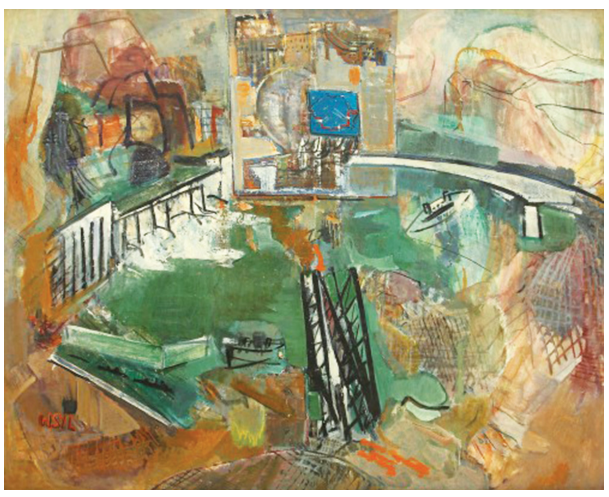
(urmare din pagina 19)

Florin COLONAȘ

În ceea ce privește grădina, ca temă în pictura românească, ea a devenit din ce în ce mai atractivă, mai ales în ultimele decenii. Există în pictura noastră o revenire la natură. Wanda a fost captiva acestei teme din punct de vedere pictural. Avem însă și alte exemple remarcabile: Florin Niculin, Horea Poștină, Mihai Sârbulescu, Constantin Flondor, Ilie Boca, dacă ar fi să enunțăm câțiva plasticieni importanți, în care subiectul grădinii ocupă un loc major în creația lor.

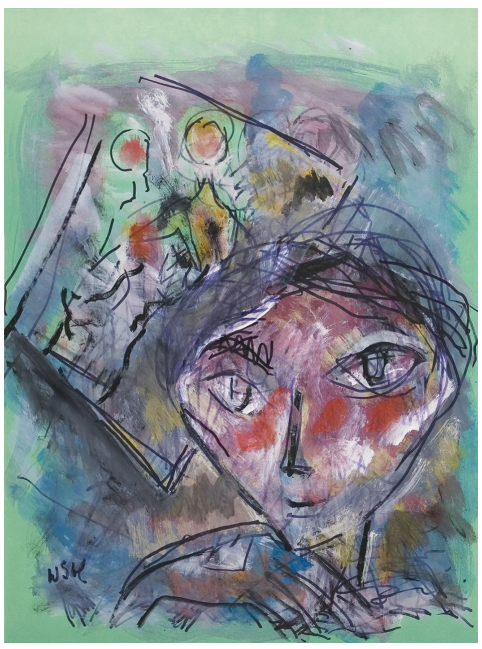
Amprenta grădinii acesteia din strada Polonă, nu era doar biologică ci și spirituală, așa că sufletul artistei măcinat de creație, avea tot timpul pe ecranul scoarței cerebrale ansamblul ei din care extrăgea teme, motive, elemente care să se contopească cu natura, care să

se integreze în acel minunat decor oferit de vegetația abundentă și policromă.

Și după ce artista prin creativitatea ei cu totul remarcabilă a pictat ușa casei, ușa garajului, banca și masa la care adăsta în orele de odihnă, la răcoarea serii, s-a apucat de o intreprindere și mai și...

Asta a însemnat nu numai inițiativă ci și curaj. În stilul marilor muraliști a început să picteze zidul-calcan al vecinilor, un zid din cărămidă cu tencuiala căzută, strâmb ca vai de lume, cu denivelări și găuri accentuate. Așa s-a născut, către sfârșitul anilor ’50, o frescă de toată frumusețea, lungă de circa zece metri și lată de circa trei metri, o adevărată bijuterie care dădea grădinii o măreție cu adevărat de legendă, în timp ce vegetația, parcă vrând să răspundă acestei provocări explodase într-o luxuriantă vivacitate.

Nu și-a preparat suportul frescei, a pictat-o peste unul sumar de var alb. Și Leonardo, savantul pictor, nu și-a preparat atent suportul la *Cina cea de taină*, ori poate l-a preparat, la fel ca și culorile, după rețete mult prea personale și de aici necazurile cu nenumăratele restaurări, care de care mai ingenioase, cu scopul de a împiedica pierderea capodoperei.

Dacă ar ști Wanda ce comparație am făcut, s-ar supăra cumplit pe mine. Era de o modestie fără egal. În continuu era nemulțumită de ceea ce realiza. Tot timpul renunța la lucrări, distrugându-lr sau repictând peste cele vechi. Intervenea adesea peste lucrări mai vechi sau mai noi. S-a întâmplat, nu în puține cazuri, să intervină de-a lungul deceniilor asupra unei pânze. Așa se face că unele dintre pânzele sale, fără șasiu au ajuns să cântărească trei-patru kilograme, datorită straturilor succesive așternute. Pânzele acestea, care erau fie din material fin franțuzesc, fie că erau pe pânză de saltea sau șezlong, sau de ce nu din sac, care cândva, prin anii ’50 servea la căratul cartofilor sau cărbunilor, reprezintă efigia vulcanicului temperament al artistei. Cu fiecare repictare pânza se îngreuna. Era ceea ce am subliniat cu un prilej, Wanda „dădea greutate lucrărilor sale”, idee care l-a cucerit pe academicianul Dan Hăulică.

Timpul și vicisitudinile sale au făcut ca fresca să se degradeze treptat, treptat și concomitent să fie acoperită de vegetație, până la urmă zidul fiind demolat fără cel mai mic regret.

Această bucată murală cu valoare artistică ar fi meritat salvată. Dar dacă ne gândim doar la mănăstirea Văcărești sau la câte alte odoare ale spiritualității noastre, comentariile devin de prisos... Acum, în locul zidului cu caverne există un zid semeț, cu o tencuială perfectă, dar... nu mai există acel spiriduș care robotea neobosit prin grădina fermecată...

Amintire a acestei capodopere ne-a rămas o pânză lungă de circa 14 metri și lățime de 1,40 care a fost expusă pe simeza de sus a sălii Dalles, o incintă de mare ținută, pe timpuri, care astăzi agonizează între nonșalanță și târguri de tot felul, între care, pentru a nu fi de tot uitată se mai intercalează câte o expoziție efemeră.

Artista a avut o preocupare constantă pentru suprafețele mari, realizând o serie de lucrări de artă monumentală fie pe ziduri, fie pe suprafețe vitrate pentru o serie de construcții de pe litoralul românesc. Însă, așa cum se respectă la noi arta, reamenajându-se hotelurile, nu s-a acordat nici un fel de considerație acestor lucrări, așa că astăzi, ele nu mai există sau se găsesc doar fragmente din ele. Asta s-a întâmplat nu numai Wandei ci și multor altor artiști, în cele mai diferite locuri dințară, unde s-au investit sume uriașe în anii 1960-1980, pentru arta monumentală, împodobindu-se diferite edificii culturale sau administrative cu lucrări ale unor reprezentativi artiști, atât în exteriorul cât și în interiorul unor edificii. Atât de mult a mers lipsa de respect pentru valorile naționale, încât sculpturi, unele de multe tone, aflate în zona Măgura Buzăului, adevărat parc national, au fost vandalizate, unele distruse chiar de turiștii aflați, chipurile, la „iarbă verde”...

Preocupările Wandei au continuat în sfera artelor decorative, realizând o serie, e adevărat mică, de piese ceramice și câteva obiecte în care întrebuința elemente din sticlă la decorarea unor vitrine. A realizat, de asemenea, pentru această „grădina a visului” chiar și piese din metal, între care o piesă din tablă, de 100x70 cm, care s-a păstrat până astăzi.

Piesele-obiect ale pictoriței, cuprind și toate ușile casei sale, care au fost pictate pe ambele fețe, o sumedenie de lăzi, dintre care unele banale, dar care au căpătat o valoare artistică absolut remarcabilă. Tot artista a avut bunăvoința de a împodobi cu elemente artistice o ușă de la galeria *Contrapunct* din strada Viitorului, ca și alte efecte ale galeriei de artă. De amintit, că la acestă galerie de artă modernă, o altă importantă artistă, Paula Ribariu a avut deasemenea o contribuție majoră în asigurarea unei atmosfere ambientale de nivel estetic ridicat, realizând o serie de plăci pictate, care alcătuiau un ansamblu de mare finețe, cu rolul de a masca o componentă necesară, dar banală, centrala de încălzire.

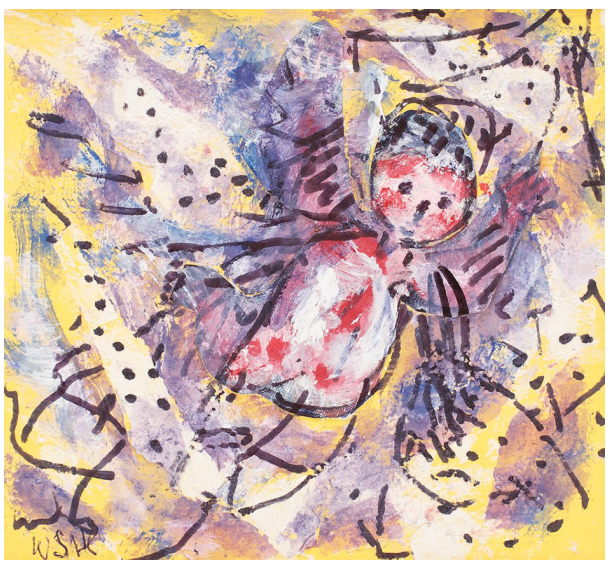
Ca mai toți artiștii importanți ai generației ei, Wanda a avut preocupări complexe și în cadrul lucrărilor de atelier. A dovedit o pasiune excepțională pentru desen și implicit pentru gravură. A început să lucreze alături de o serie de pictorițe congenere în atelierul lui Simion Iuca, de la Academia de Belle Arte, în localul aflat în strada Iulia Hașdeu, unde secundul profesorului era un gravor care și-a pus amprenta pe multe splendori tipărite, veritabile exemplare bibliofile, Fred Micoș.

În acest atelier-școală au trudit alături de Wanda multe artiste importante: Lili Pancu, Elvira Micheș, Nuni Dona, Iulia Simu, Edith Mayer sau balerinul Trixy Checais, care s-a dovedit un excelent cunoscător al artei gravurii. Aici a abordat Wanda toate dificilele tehnici ale gravurii, realizând remarcabile opere. A lucrat în plăci de lemn (xilogravură), în linoleum (linogravură), în plăci de piatră (litografii), dar și în plăci metalice, prin atacarea cu acizi a liniilor și punctelor, în așa numita gravură „cu acul”.

Ca o recunoaștere a măiestriei de care a dat dovadă în pretențioasa artă a gravurii este, fără îndoială, faptul că cel de al optulea volum al *Repertoriului graficii românești*, editat de Muzeul Național de Artă a României, îi dedică patruzeci de pagini, cu un mare număr de imagini ale operelor sale de gravură, aflate în cel mai important muzeu al țării, iar prima copertă a prestigiosului album are o imagine color a unei lucrări semnată de Wanda Sachelarie-Vladimirescu.

Am căutat să ilustrez în rândurile de mai înainte dragostea unui artist pentru pământ și pentru darurile minunate pe care natura ni le oferă, la orice pas și pe lângă care trecem, din păcate, de cele mai multe ori nepăsători.

Am speranță că aceste rânduri au ilustrat portretul mozartian al unei „grădinărese din dragoste”, atât pe pământul fertil, unde cu săpăliga rânduia straturile sau cu acul și dăltița croia rodnicia unei creații în varii forme..., din care, ca și în natură, în artă zămislesc noi motive.

Dedic această primă parte din prezentarea unei mari artiste, care a trăit la noi și pe care o cunoaștem prea puțin, prietenilor bolintineni care scot revista Sud, tocmai pentru dragostea lor pentru pământ și pentru autentic.

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Redactor șef: Vasile Grigore. **Senior editor:** Florentin Popescu
(tel.: 0246.270.633; 0720350555, revistasud@yahoo.com)
Colectiv de redacție: Ștefan Crudu (secretar de redacție), Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Dumitru Dumitrică, Corneliu State, Gabriel Dragnea, Ciprian Necșuțu, Gabriel Stegărescu
www.revistasud.ro

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, județul Giurgiu

ISSN 1224-7367
PREȚ 5 lei

Concepție grafică:
Raluca Tudor

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com;
0720 773209

Tipar: Oscar Print

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea.
Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.